

ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง
ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

เยาวณา เชื้อเมืองพาน

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2564

ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง
ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง
ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

เยาวณา เชื้อเมืองพาน

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผานิตย์ นาขยัน)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.ปรมินทร์ นาระทะ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีเงินยวง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ)

รองอธิการบดี ปฏิบัติการแทน

อธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

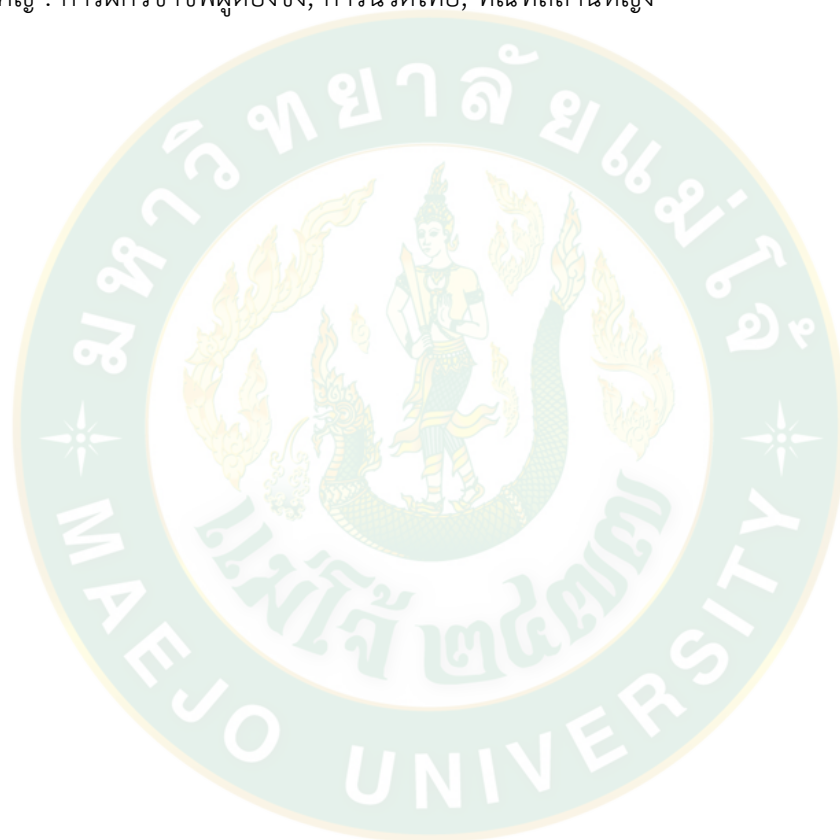
ชื่อเรื่อง	ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นางสาวเยาวณา เชื้อเมืองพาน
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผานิตย์ นาขยัน

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเชิงผสมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทของทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ 2) กระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง และ 3) ปัจจัยที่ทำให้ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทย รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ ศึกษาเอกสารของหน่วยงาน ลงพื้นที่สำรวจสถานที่ ใช้แบบสอบถามผู้ต้องขัง จำนวน 30 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ต้องขัง จำนวน 6 คน เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ จำนวน 5 คน และผู้ฝึกวิชาชีพที่ประกอบอาชีพให้บริการนวดไทย จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า บริบททัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ เป็นเรือนจำที่ควบคุมผู้ต้องขังหญิงล้วนรองรับผู้ต้องขังได้มากที่สุด 3,583 คน มีภารกิจหลักคือ ควบคุมผู้ต้องขังหญิงคดีระหว่างพิจารณาถึงกำหนดโทษประหารชีวิต อบรมแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม มีสถานฝึกวิชาชีพ ที่เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง ตั้งอยู่เลขที่ 100 ถนนราชวิถี ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่เปิดให้บริการนวดไทยแก่บุคคลทั่วไป ทำให้มีผู้เข้าใช้บริการจำนวนมาก การที่กรมราชทัณฑ์มีนโยบายประกาศให้เป็นเรือนจำเฉพาะทางด้านการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง (Thai massage Academy) ทำให้ได้รับงบประมาณสนับสนุนการฝึกวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และขยายโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ฝึกวิชาชีพให้บริการนวดไทยเพิ่มขึ้นในโครงการ Give And Gain In Wall สร้างรายได้ให้ผู้ต้องขังระหว่างถูกคุมขัง และมีเงินออมไว้เป็นทุนเริ่มต้นในการออกไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นหลังพ้นโทษ ส่วนกระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ทัณฑสถานมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรมที่ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดและสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบ ใช้หลักสูตรการเรียนนวดไทย “เรือนพธำมรงค์” ซึ่งพัฒนามาจากหลักสูตรการนวดไทยในราชสำนัก และนวดเชลยศักดิ์ มีเวลาเรียน 300 ชั่วโมง/หลักสูตร เน้นฝึกปฏิบัติทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญและมีความมั่นใจ มีการฝึกนักโทษให้เป็นครูพี่เลี้ยง และใช้วิธีการฝึกอบรมแบบ “พี่สอนน้อง” ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ ทำให้สามารถฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังได้อย่างต่อเนื่อง ปีละ 3 รุ่น โดยไม่ต้องรอกการสนับสนุน

งบประมาณจากภาครัฐ ทำให้ผู้ต้องขังมีวิชาชีพติดตัว ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สรุปเป็นปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ คือ ปัจจัยที่มีอยู่แล้ว คือ บริบทที่ตั้งของสถานที่บริการเหมาะสม และภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลมีความเหมาะสมกับวิชาชีพที่เลือกฝึกอบรมให้ผู้ต้องขัง ส่วนปัจจัยที่ทัณฑสถานทำให้มีหรือทำให้เกิดขึ้น คือ นโยบายและกระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง

คำสำคัญ : การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง, การนวดไทย, ทัณฑสถานหญิง

Title	FACTORS OF SUCCESSING ON THAI MASSAGE PROFESSIONALPRACTICE OF PRISONER OF CHIANG MAI WOMENCORRECTIONAL INSTITUTION
Author	Miss Yaowana Chuamuangphan
Degree	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Phanit Nakayan

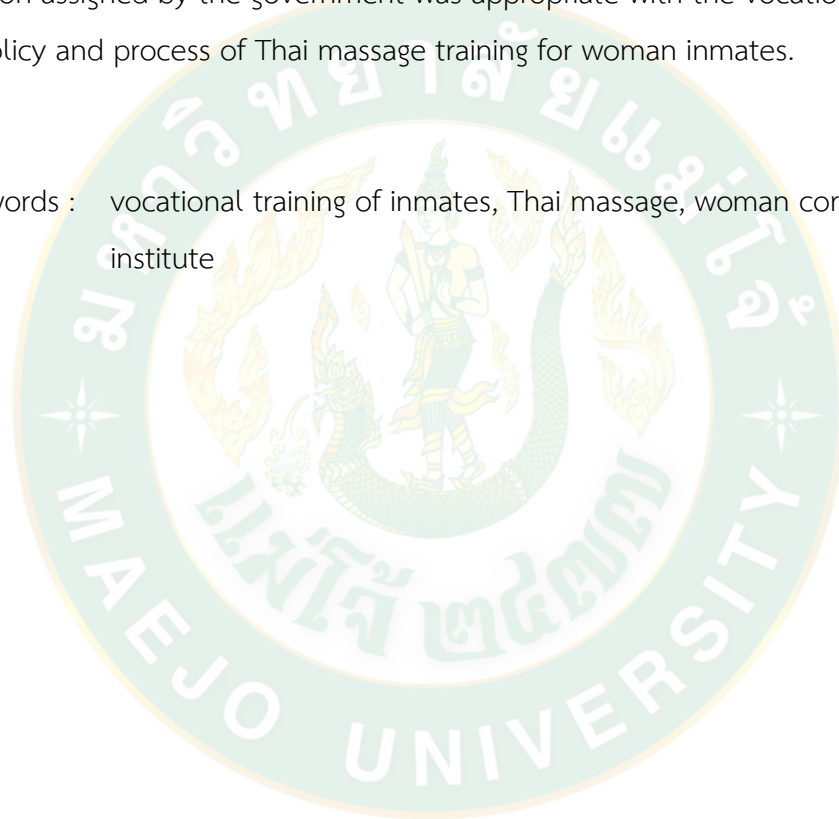
ABSTRACT

This mixed-method study aimed to explore: 1) context of the Woman Correctional Institute, Chiang Mai; 2) process of traditional Thai massage training for woman inmates; and 3) factors making the Chiang Mai Woman Correctional Institute be successful in traditional Thai massage training. Data were obtained through documentary review, field survey inmate question (30 persons), and in-depth interview (6 inmates, 5 personnel of the institute and 10 traditional Thai massagers who were freed persons).

Findings showed that Chiang Mai Correctional Institution could accommodate 3,583 woman inmates as maximum. Its main mission was to control woman inmates during the consideration of sentence to death and obliterate their undesired behaviors. There was a vocational training facility at the temporary woman correctional institution located on No.100, Rajwithee road, Sriphum sub-disrict, Muang district, Chiang Mai province. The traditional Thai massage service was opened to general people there. The Department of Corrections had a policy to proclaim the institute to be Thai Massage Academy. Hence, it continually received supporting budgets for traditional Thai massage training and woman inmates were given an opportunity to join the training under the “Give and Gain in Wall” project. Consequently, they could gain incomes and save money for their future life outside the institute. The institute had criteria to select women inmates to attend the

training. That was, they must be absolute prisoners and willing to attend the training. There was a committee responsible for the selection of woman inmates to attend “Ruen Phra Thammarong” Thai massage training program which was adapted from that of the Thai royal court. This program comprised 300 hours and it focused on actual practice under supervision of senior inmates who had passed the training program and personnel of the institute. It was found that success factors of the Thai massage training program there were : 1) appropriate location of the institute; 2) main mission assigned by the government was appropriate with the vocational training; and 3) policy and process of Thai massage training for woman inmates.

Keywords : vocational training of inmates, Thai massage, woman correctional institute

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตาจากมูลนิธิชัยพัฒนาที่ได้มอบทุนการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าศึกษาในสาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทำให้มีโอกาสได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ขอขอบพระคุณกรมราชทัณฑ์ที่ได้กรุณาอนุญาตให้เข้าทำการศึกษาวิจัยในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ และขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำวิธีการศึกษาวิจัยการเขียนงานวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผานิตย์ นาขยัน อาจารย์ ดร.รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย อาจารย์ ดร.ปรมินทร์ นาระทะ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สมพงษ์ บุญเลิศ ที่ช่วยกรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนะในการทำวิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังหญิงทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ทุกคนที่กรุณาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยนี้ จนทำให้งานวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เยาวณา เชื้อเมืองพาน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญภาพผนวก	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 ทฤษฎีและการตรวจสอบเอกสาร	7
หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถ บพิตร รัชกาลที่ 9 จำนวน 27 ประการ	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง	14
แนวคิดทฤษฎีการนวดไทย.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
กรอบแนวคิดในการวิจัย	23

บทที่ 3 วิธีการวิจัย	24
สถานที่ดำเนินการวิจัย.....	24
กลุ่มประชากรในการวิจัย.....	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
วิธีการเก็บข้อมูล	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	28
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	29
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลองค์กร บริบททัศนสถานหญิงเชียงใหม่.....	29
ตอนที่ 2 ผลการศึกษากระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ในทัศนสถานหญิง เชียงใหม่.....	36
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทย ให้ผู้ต้องขัง ในทัศนสถาน หญิงเชียงใหม่	54
วิจารณ์ผลการศึกษา	60
บทที่ 5 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	67
สรุปผล	67
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	72
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	72
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	76
ภาคผนวก ก หนังสือขออนุญาตเข้าทำการศึกษาวิจัย	77
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	80
ภาคผนวก ค ภาพถ่ายที่ได้ดำเนินกิจกรรมในการศึกษาวิจัย	87
ภาคผนวก ง สรุปเนื้อหาหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพธำมรงค์” ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่	95
ประวัติผู้วิจัย.....	98

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปผู้ต้องขังในกองงานนวดไทยที่ตอบแบบสอบถาม.....	39
ตารางที่ 2 สาเหตุการตัดสินใจเข้ารับการฝึกอบรม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	40
ตารางที่ 3 ระดับความคิดและความรู้สึกของผู้เข้ารับการอบรมต่อวิชาชีพการนวดไทย	41
ตารางที่ 4 ข้อมูลสรุปการตอบแบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง ในหัวข้อความคิด ความรู้สึกต่อวิชาชีพการ นวดไทยและมูลเหตุใจในการสมัครเข้าฝึกอบรม	43
ตารางที่ 5 สรุปความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ต่อหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพารังค์”	49
ตารางที่ 6 สรุปความคิดเห็นผู้พันโทฯต่อหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพารังค์”	50
ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลสรุปการตอบแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ จำนวน 5 คน.....	55

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	23
ภาพที่ 2 ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่.....	30
ภาพที่ 3 สถานฝึกอาชีพที่ตณฑสถานหญิงเชียงใหม่.....	30
ภาพที่ 4 ลักษณะอาคารควบคุมผู้ต้องขังที่ตณฑสถานหญิงเชียงใหม่ที่เป็นกำแพงเรือนจำในตัว	32
ภาพที่ 5 แผนผังโครงสร้างการบริหารงานที่ตณฑสถานหญิงเชียงใหม่.....	34
ภาพที่ 6 ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขัง	71

สารบัญภาพผนวก

	หน้า
ภาพผนวกที่ 1 พื้นที่สถานฝึกวิชาชีพเรือนจำชั่วคราวกลางเวียง.....	88
ภาพผนวกที่ 2 ลักษณะภายในห้องให้บริการนวด และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง ณ สถานฝึกวิชาชีพเรือนจำชั่วคราวกลางเวียง	89
ภาพผนวกที่ 3 พื้นที่จากภายนอกและเข้าไปภายในสำหรับนักท่องเที่ยวจะเข้าไปใช้บริการวิชาชีพ การนวดไทยในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่.....	90
ภาพผนวกที่ 4 บริเวณห้องให้บริการนวดไทยภายในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่และการดำเนินการ กิจกรรมตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่.....	91
ภาพผนวกที่ 5 การจำแนกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรม การฝึกสอนวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการฝึกสอนในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่.....	92
ภาพผนวกที่ 6 ทำบันทึกข้อตกลงร่วมในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการ	93
ภาพผนวกที่ 7 การฝึกวิชาชีพการนวดไทย ณ เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง	93
ภาพผนวกที่ 8 สถานที่และการให้บริการนวดไทยภายในทัณฑสถาน	94

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเมทแอมเฟตามีนที่รุนแรงในสังคมไทยจนรัฐบาลต้องประกาศสงครามกับยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ.2546 มีการกวาดล้างจับกุมผู้กระทำความผิดในคดี พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษและสิ่งลงโทษจำคุกผู้ต้องขังในคดีดังกล่าวจำนวนมากส่งผลให้ประเทศเกิดวิกฤติผู้ต้องขังล้นเรือนจำถึงปัจจุบันนี้ นัทธิ จิตสว่าง (2560) อติตอธิตกรรมราชทัณฑ์และที่ปรึกษาพิเศษ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (T.I.J) ได้กล่าวถึงสถานการณ์ผู้กระทำความผิดหญิงในประเทศไทย ในงานเสวนา เรื่อง “ผู้ต้องขังหญิง มายาคติ และโลกหลังกำแพง” เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2560 ว่าปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังหญิงมากเป็นอันดับ 4 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา จีน และรัสเซีย แต่ถ้าคิดที่อัตราส่วนต่อประชากร 100,000 คน มีจำนวนมากเป็นอันดับ 1 ของโลก สาเหตุหลักในการทำความผิด คือ กระทำความผิดคดียาเสพติด ร้อยละ 85-90 ของจำนวนนักโทษหญิงทั้งหมด โดยมูลเหตุที่ผู้หญิงกลุ่มนี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพราะมีปัญหาทางเศรษฐกิจหรือภาระทางครอบครัวที่บีบบังคับให้ต้องทำงานดังกล่าว เช่น ครอบครัวแตกแยกทำให้ต้องทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัว มีความสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของอภิญญา เวชชัย และคณะ (2558) เรื่อง สถานการณ์ความผิดด้านยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิงในมิติด้านจิตสังคม ฐานความผิด และผลที่ได้รับจากกระบวนการยุติธรรมผู้ต้องขังหญิงทั่วประเทศ ที่พบว่าร้อยละ 95 ของผู้ต้องขังหญิงอยู่ในวัยแรงงานหรือวัยกลางคน ซึ่งเป็นช่วงวัยที่เป็นกำลังสำคัญของครอบครัว และกว่าร้อยละ 95 มีภูมิลำเนาในประเทศไทย จำนวนเกือบร้อยละ 80 มีการศึกษาไม่สูงไปกว่าการศึกษาภาคบังคับของประเทศ ก่อนต้องโทษในภาพรวมประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น รับจ้างเกษตรกรรม อาชีพอื่น ๆ และไม่ได้ทำงาน ซึ่งการประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอนอาจจะมี ความเชื่อมโยงเข้าสู่กระบวนการค้ายาเสพติด

การเข้าสู่กระบวนการค้ายาเสพติดของผู้หญิงเพราะต้องการมีรายได้ซึ่งเป็นเงินตราที่เป็นปัจจัยสนองความต้องการของมนุษย์ ดังที่ บรรยง พงษ์พานิช ประธานกรรมการ บริษัททุนภัทร จำกัด (มหาชน) ได้กล่าวปาฐกถาในหัวข้อ “Good Life, Financially” ความสัมพันธ์ของ “งาน เงิน และ ชีวิต” ในงานประชุมประจำปีระดับนานาชาติ Sustainable Brands 2017 Bangkok หรือ SB’17 ครั้งที่ 3 ที่แบ่งกลุ่มความต้องการของมนุษย์ ตามหลัก Hierarchy of Needs ของ Maslow ไว้ 2 กลุ่ม คือ 1) Deficiency Needs ความต้องการที่มาจาก “ภาวะบกพร่อง” เพื่อการเอาชีวิตรอด

ประกอบด้วย Biological and Physiological need และ Security Need หากเราหิว เจ็บปวด สูญเสีย สมอและร่างกายจะสร้างความทุกข์ขึ้นจนกว่าเราจะเติมเต็มภาวะบกพร่องนี้ ในภาวะนี้ “เงิน” เข้ามามีบทบาทในการซื้อสิ่งต่าง ๆ เพื่อบริโภคและสร้างทรัพย์สินให้ชีวิตมีความมั่นคง และ 2) Growth Needs คือ ความต้องการที่จะเติบโตประกอบด้วย ความต้องการเสพความรักจากคนรอบตัว (Love and Belonging Needs) ต้องการเคารพตนเอง และคนอื่นก็เคารพความเป็นตัวตนของเรา (Esteem Needs) และต้องการตระหนักรู้ศักยภาพของตนเอง (Self Actualization) เป็นความต้องการมากกว่า “ความไม่บกพร่อง” เป็นความต้องการด้านจิตใจ หากชีวิตยังมีช่องว่างให้กับภาวะบกพร่องก็จะไม่สามารถเติบโตได้อย่างที่ต้องการ และสิ่งที่ถูกรังเอามาไว้คือ ปัญหาเรื่อง “เงิน” ซึ่งในภาวะไม่บกพร่องนี้ “เงิน” ไม่ได้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดแต่เป็นตัวสนับสนุนให้ตอบสนองต่อความต้องการได้ง่ายขึ้นเพราะเมื่อเรื่องเงินไม่ใช่ปัญหาทำให้มีเวลาให้ครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ๆ และคนรอบข้าง มีเวลาสำหรับความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้ทำในสิ่งที่อยากทำ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งในสังคม “งาน” เป็นตัวสร้างให้มนุษย์มี “เงิน” (บรรยงค์ พงษ์พานิช, 2560)

ในสังคม “งาน” เป็นตัวสร้างให้มนุษย์มี “เงิน” เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงต้องเข้าสู่กระบวนการค้ายาเสพติดถูกตำรวจจับกุมดำเนินคดีและส่งตัวเข้ารับโทษเป็นผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำ ตามกระบวนการยุติธรรมในระบบการบริหารราชการไทย และการลงโทษผู้กระทำความผิดในสังคม ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation Theory) ที่นักอาชญาวิทยาสำนึกโปชิตพิฟ ซีซาร์ ลอมโบรโซ (ค.ศ. 1835-1909) มีแนวคิดที่ว่าอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในสังคม เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ ทางธรรมชาติ เช่น ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า พายุพัด ผู้ประกอบอาชญากรรมหาได้มีเจตนาที่จะกระทำการผิดกฎหมาย มองว่าการกระทำผิดกฎหมาย เป็นอิทธิพลของ พันธุกรรม การลงโทษต้องให้เหมาะสมกับบุคคล ให้วิเคราะห์หาสาเหตุแล้วแก้ไขที่สาเหตุนั้น เมื่อแก้ไขได้ผู้กระทำความผิดก็จะไม่กระทำความผิดอีก เป็นแนวทางตามกฎหมายราชทัณฑ์ไทยในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดข้อบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามอำนาจ หน้าที่ของเจ้าพนักงาน ในมาตรา 42 ระบุว่า เพื่อประโยชน์ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา การอบรมทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเรียนรู้ วัฒนธรรมอันดีงาม กิจกรรมสันทนาการ กีฬา รวมทั้งจะต้องมีโอกาสได้รับการติดต่อกับครอบครัว ญาติมิตร องค์กรเอกชนที่มีภารกิจเพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและรับรู้ถึงข่าวสารและความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอกทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560) และมีความสอดคล้องกับ

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานแก่นายประดิษฐ์ พานิชการ อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2516 ความว่า “...งานราชทัณฑ์ นับตั้งแต่อธิบดีกรมราชทัณฑ์ลงไปถึงเจ้าหน้าที่ทั้งหมดต้องรับภาระหน้าที่อันหนักและเหน็ดเหนื่อยมาก ทั้งในสายตาค้นทั่วไปก็มองงานราชทัณฑ์ไปในทางไม่เป็นมงคลว่าเป็นงานต่ำต้อย เป็นงานคูกงานตระวาง น่าเห็นใจผู้ที่ทำงานในกรมราชทัณฑ์ ขอให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ทุกคนอย่าได้คิดท้อถอย ขอให้คิดว่างานราชทัณฑ์เป็นงานที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคม หากอบรมผู้ต้องขังให้ประพฤติตนดีขึ้นไม่ได้ พันโทชออกไปก็จะกลับไปเป็นอันธพาลเป็นภัยแก่สังคมอีก ข้าราชการกรมราชทัณฑ์ควรจะภาคภูมิใจ ถ้าสามารถฝึกอบรมผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองดีได้ ขอให้ข้าราชการกรมราชทัณฑ์มีมานะอดทน พยายามฝึกอบรมแก้ไขให้ผู้ต้องขังเป็นคนดี ฝึกหัดงานอาชีพสำหรับเป็นเครื่องมือหากินโดยสุจริตได้ เมื่อพันโทชออกไปแล้วก็ควรติดตามดูแลด้วยว่า เานำเอาวิชาชีพที่ฝึกอบรมให้ขึ้นไปทำงานการอะไรได้บ้าง ดังนั้น ขอให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์นำความนี้ไปแจ้งแก่ข้าราชการกรมราชทัณฑ์ทุกคนว่า อย่าได้คิดท้อถอยและให้ยึดมั่นในอุดมคติช่วยกันปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญนี้ให้ได้ผลดี...” (กรมราชทัณฑ์, 2562) เป็นแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำด้วยการฝึกหัดงานอาชีพให้ผู้ต้องขังใช้เป็นเครื่องมือหากินที่สุจริตหลังพันโทช เป็นการแก้ไขปัญหาที่สาเหตุที่ผู้หญิงทำความผิดในสังคม

ในสถานการณ์วิกฤติผู้ต้องขังล้นเรือนจำการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation Theory) ไม่สามารถดำเนินการได้ เหตุผลเพราะจำนวนผู้ต้องโทษมีมากเรือนจำต้องเน้นการควบคุมไม่ให้หลบหนี พื้นที่ที่มีความแออัด จำนวนเจ้าหน้าที่มีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ต้องขัง แต่พบว่าที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่สามารถฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังได้สำเร็จได้รับการประกาศให้เป็นเรือนจำเฉพาะทางด้านการศึกษาวิชาการนวดไทย ให้ผู้ต้องขัง (Thai massage Academy) ของกรมราชทัณฑ์ มีการนำผู้ต้องขังออกมาฝึกวิชาชีพ ให้บริการนวดไทย ณ สถานฝึกวิชาชีพ ได้รับความนิยมจากผู้ใช้บริการจำนวนมากต้องขยายการให้บริการเพิ่มขึ้นภายในทัณฑสถานภายใต้โครงการ Give And Gain In Wall ผู้ต้องขังที่ได้รับการคัดเลือกออกมาฝึกวิชาชีพให้บริการนอกทัณฑสถานได้รับเงินรางวัลปันผลระหว่างถูกคุมขังประมาณ 15,000.-บาท/คน/เดือน มีเงินเก็บเป็นทุนเริ่มต้นใช้ชีวิตหลังพ้นโทษ จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วม (MOU.) กับ บริษัท ลีลานวดไทย ที่เปิดให้บริการนวดไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันมี 6 สาขาได้ให้โอกาสผู้พ้นโทษหญิงมากกว่า 170 คน มีงานทำ มีรายได้ เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว มีชีวิตใหม่อยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่เป็นผู้ก่ออาชญากรรมสร้างความเดือดร้อนให้สังคมอีก (ธัญพร บัวทอง, 2561) จากความสำเร็จนี้จึงเป็นประเด็นให้เกิดการวิจัยเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้การฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท พื้นที่ ประวัติความเป็นมา นโยบาย โครงสร้างการบริหารงานบุคคลของทัศนสถานหญิงเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษากระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัศนสถานหญิงเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้การฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังที่ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ประสบความสำเร็จ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาหรือตัวแปร ประกอบด้วย
  - 1.1 ศึกษาบริบทขององค์กร ประกอบด้วย
    - บริบท ที่ตั้ง และประวัติความเป็นมาของทัศนสถานหญิงเชียงใหม่
    - นโยบาย ภารกิจหลักและโครงสร้างการบริหารงานบุคคล ของทัศนสถานหญิงเชียงใหม่
  - 1.2 ศึกษากระบวนการฝึกวิชาชีพ ประกอบด้วย
    - กระบวนการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรม
    - หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม
    - วิธีการจัดฝึกอบรมให้ผู้ต้องขัง
  - 1.3 ศึกษาปัจจัยที่ทำให้การฝึกวิชาชีพนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ที่ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ประสบความสำเร็จ

2. ขอบเขตประชากร

ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม

- 2.1 ผู้ต้องขังหญิงในทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ ที่เจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทยหลักสูตร “เรือนพธำมรงค์” ที่สมัครใจให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน สัมภาษณ์ จำนวน 6 คน
- 2.2 ผู้พันโทชจากทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ที่ประกอบอาชีพให้บริการการนวดไทย ที่สมัครใจให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 10 คน

2.3 เจ้าหน้าที่ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ เจาะจงเลือกผู้บริหารของหน่วยงาน (ผู้อำนวยการทัศนสถาน) จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 5 คน

3. ขอบเขตเวลา กันยายน 2562– มิถุนายน 2563

4. ขอบเขตพื้นที่ ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

นิยามศัพท์

ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง หมายถึง ความสามารถในการจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้ผู้ต้องขังตามกระบวนการ ขั้นตอน ด้วยหลักสูตรเฉพาะของวิชาชีพที่ฝึกอบรม กำหนดวิธีการฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตร มีเกณฑ์การประเมินผลและเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วสามารถนำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษได้

ปัจจัยความสำเร็จ (Critical Success Factor: CSF) หมายถึง ปัจจัยที่องค์กรมีอยู่แล้วหรือต้องทำให้มีหรือให้เกิดขึ้น เพื่อให้องค์กรบรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ หรือเป็นการให้หลักการแนวทาง หรือวิธีการที่องค์กรจะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ได้

การฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง หมายถึง การฝึกอบรมให้ความรู้เฉพาะทางด้านอาชีพให้ผู้ต้องขังในทัศนสถาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ต้องขังนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ

ผู้ต้องขัง หมายถึง ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังในทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ ที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพ การนวดไทย ตามกระบวนการที่ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่กำหนดไว้

การนวดไทยหลักสูตร เรือนพธำรงค์ หมายถึง การนวดโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ความเมื่อยล้า ความเครียด ด้วยวิธีการกด การคลึง การบีบ การตึง หรือวิธีการอื่นตามศาสตร์และศิลปะการนวดไทย ที่ผสมผสานทำนวดทั่วไป (เชลยศักดิ์) และทำนวดราชสำนักมาเป็นทำนวดของหลักสูตร “เรือนพธำรงค์”

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รู้บริบททัศนสถานหญิงเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
2. ได้รู้กระบวนการ ฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังในทัศนสถานหญิงเชียงใหม่
3. ได้รู้ถึงปัจจัยที่ทำให้การฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังที่ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จ
4. ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกวิชาชีพ การนวดไทยให้ผู้ต้องขังในเรือนจำอื่น

บทที่ 2

ทฤษฎีและการตรวจเอกสาร

การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิง เชียงใหม่ได้ทำการศึกษาแนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดการพัฒนาตามหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 จำนวน 27 ประการ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน ประกอบด้วย
  - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน
  - 2.2 ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (Maslow Theory)
  - 2.3 ทฤษฎีความต้องการแสวงหา (Acquired Needs Theory) ของเดวิด แมคเคลลแลนด์ (David McClelland)
  - 2.4 ทฤษฎีความต้องการเชิงผสมของ ฮอปพอค (Hoppock's Composite Theory)
  - 2.5 ทฤษฎีความต้องการจากการทำงาน ของอับราฮัม เซเลนนิค (Abraham Zaleznik)
3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ประกอบด้วย
  - 3.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation Theory)
  - 3.2 ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Theories)
  - 3.3 แนวคิดนโยบาย เป้าหมาย การฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์
  - 3.4 ความเป็นมาการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในประเทศไทย
4. แนวคิด ทฤษฎี การนวดไทย ประกอบด้วย
  - 4.1 ประวัติความเป็นมาและการพัฒนาวิชาชีพ การนวดไทย
  - 4.2 ประเภทการนวดไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 จำนวน 27 ประการ

เป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วกันแล้วว่า พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงมีสายพระเนตรและพระอัจฉริยภาพในด้านการพัฒนาต่าง ๆ ปรากฏแก่สายตาประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ภาพพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงปฏิบัติ นับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิง ถวัลย์สิริราชสมบัติในปี 2489 แสดงให้เห็นถึงพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่พสกนิกร ทั้งแผ่นดินได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงทุ่มเทพระวรกายตรากตรำ และมุ่งมั่น เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่พสกนิกรไม่ว่าจะ เชื้อชาติ ใด ศาสนาใด หรืออยู่ห่างไกลเพียงใด ก็มีทรงย่อท้อ เข้าไปช่วยเหลือราษฎรทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเกษตร การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน หรือแม้กระทั่ง การจราจร ทรงคิดค้น หาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างแยบยล การทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงยึดการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวและสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีความละเอียดรอบคอบและทรงคิดค้นแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด มีคุณค่าและควรยึดเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท นำมาปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่สามารถรวบรวมได้มีดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.), 2562)

1. การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่งจะทรงศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามความต้องการของประชาชน

2. ระเบิดจากข้างใน ทรงมุ่งเน้นเรื่องการ พัฒนาคน ทรงตรัสว่า “ต้องระเบิดจากข้างใน” หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการ พัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคม ภายนอกเข้าไปหาชุมชน หมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว

3. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาของ พระองค์จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ (Micro)

4. ทำตามลำดับขั้น ในการทรงงานพระองค์จะทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชน ที่สุดก่อน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่นๆ ต่อไปได้
5. ภูมิสังคม การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน
6. องค์กรรวม ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์รวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจร ในการที่จะพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้นจะทรงมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง
7. ไม่ติดตำรา การพัฒนาตามแนวพระราชดำริมีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลม และรอมชอมกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชนคือ “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสมของคนไทย
8. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด พระองค์ทรงใช้หลักความเรียบง่าย และประหยัด ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาช่วยเหลือราษฎร ใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาค เน้นใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากมากนัก เช่น การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก เป็นต้น
9. ทำให้ง่าย (Simplicity) เป็นพระราชอัจฉริยภาพ และพระปรีชาสามารถ ในการคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริให้ดำเนินไปได้โดยง่ายไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยรวม
10. การมีส่วนร่วม ใช้หลักการให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้ร่วมกัน แสดงความคิดเห็น
11. ประโยชน์ส่วนรวม ในการทรงงานทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ
12. บริการรวมที่จุดเดียว One Stop Service เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่มาใช้บริการ จะได้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
13. ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ทรงเข้าใจธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดธรรมชาติ และใช้ธรรมชาติช่วยเหลือธรรมชาติ
14. ใช้ธรรมปราบอธรรม ทรงใช้ความจริงในเรื่องของความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการในการแก้ไขปัญหา
15. ปลูกป่าในใจคน เป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับมนุษย์ทุกคนที่มีการบริโภคและใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ของตนเองให้มีความรักในทรัพยากรธรรมชาติที่ตนเองใช้ประโยชน์

16. ขาดทุนคือกำไร เป็นหลักของ “การให้” และ “การเสียสละ” คือการกระทำที่มีผลกำไร เป็นความสุขของราษฎร

17. การพึ่งตนเอง เป็นการพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อม และสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะเป็นความสามารถของประชาชนที่สามารถสร้างความเจริญในระดับสูง ขึ้นต่อไป

18. พออยู่พอกิน การพัฒนารัฐกรให้ “พออยู่พอกิน” ได้ แล้วจึงจะขยับขยายให้มีขีด สมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

19. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคง ยั่งยืนภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก

20. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม อย่างแท้จริง

21. ทำงานอย่างมีความสุข เป็นข้อคิดเตือนใจให้ปฏิบัติงานด้วยความสุข อย่าฝืนใจ

22. ให้มีความเพียร ให้ใช้ความเพียรในการพัฒนา อย่าท้อแท้ หหมดหวัง ให้มีความมุ่งมั่น แม้ จะต้องใช้เวลา

23. ให้ รู้ รัก สามัคคี การที่จะทำงานใดๆ ก็ตาม ให้มีความรอบรู้ในงานที่ทำ ถึงปัจจัยต่าง ๆ ปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหา ให้มีความรักในงานที่จะทำ และในการทำงานใด ๆ ก็ตามจะต้องคำนึง เสมอว่า เราทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจกันเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลัง แก้ไขปัญหาให้สำเร็จ

24. ทำเรื่อย ๆ ทำแบบสังขทาน ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศชาติเกิดขึ้นอย่างไม่รู้จบ จำเป็นต้องทุ่มเทกำลังความสามารถเข้าไปแก้ไข จะหยุดการทำงานไม่ได้ จึงต้องทำเรื่อย ๆ ไม่สามารถ หยุดงานช่วยเหลือประชาชนได้ โดยพระองค์ทรงงานมาตลอด 70 ปี “หลักสังขทาน” มีความหมาย คือ “ให้เพื่อให้” เป็นการให้โดยไม่เลือก ไม่หวังผลตอบแทน และไม่เลือกปฏิบัติ

25. เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เข้าใจ : ทำอะไรต้องเข้าใจปัญหา เข้าใจหนทางแก้ไข เข้าใจ กระบวนการจัดการ และปรับความเข้าใจระหว่างผู้ให้ ผู้รับเสียก่อน ให้เข้าใจซึ่งกันและกัน เข้าถึง : เมื่อเข้าใจระหว่างกันทุกประการครบถ้วนแล้ว ต้องเข้าถึงการกระทำ สร้างความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เข้าถึงเครื่องมือเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ และสามัคคีร่วมใจร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ร่วมมือร่วมไม้ กันทำงาน พัฒนา : เมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจกันแล้ว เข้าถึงกันแล้ว การพัฒนาก็จะดำเนินการไปอย่าง ยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง หากแต่นำไปสู่ ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

26. ร่าเริง รื่นเริง คึกคัก ครึกครื้น กระฉับกระเฉง มีพลัง เป็นปัจจัยของการทำงานที่มี ประสิทธิภาพการทำงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพต้องอาศัยจิตใจเป็นเครื่องสำคัญ ต้องสร้าง บรรยากาศรอบตัวให้มีความสุข ไม่เครียด ทรงมีพระราชดำรัสว่า ทำงานต้องสนุกกับงานมิฉะนั้นเรา

จะเปื้อนและหยุดทำงานในระยะต่อมา ดังนั้นปัจจัยของการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คือ ไร่เรียง ไร่เรียง คึกคัก ครึกครื้น

27. ชัยชนะของการพัฒนาการแก้ไขปัญหาคือชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเหมือนการเข้าสู่สงครามที่ไม่ได้ใช้อาวุธในการแก้ไขปัญหาคือ แต่ใช้การพัฒนาเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาคือต่าง ๆ และ ทุกครั้งที่สามารถแก้ไขปัญหาคือได้สำเร็จ จึงถือเป็นการได้รับชัยชนะโดยการพัฒนา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน

1. แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน

สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ (2550: 120) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานองค์กรธุรกิจ ประกอบด้วย

1. การยอมรับและการสนับสนุนของฝ่ายบริหารองค์กรอย่างแท้จริงที่ช่วยให้นำไปปฏิบัติได้ในทุกระดับ ทั้งทั้งองค์กร
2. องค์กรต้องระบุดูวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน สามารถวัดได้ เข้าใจง่าย ทำทาคามีเหตุผล อธิบายได้ เป็นสิ่งที่สามารถทำให้บรรลุได้ และต้องกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่แน่นอน
3. ในองค์กรต้องมีการปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ ตามกำหนดที่วางไว้
4. ผู้บริหารองค์กรต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา และต้องถ่ายทอด ประสบการณ์เพื่อสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2543: 136-137) ได้สรุปปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรไว้ 6 ข้อ ประกอบด้วย

1. ความตั้งใจของผู้บริหารที่จะมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบกับปัญหาที่มีอยู่ในองค์กร
2. ความเข้าใจของผู้บริหารเกี่ยวกับเรื่องแรงจูงใจในการทำงานของมนุษย์
3. ทักษะของผู้บริหารเกี่ยวกับหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง ที่ผู้บริหารทุกคนต้องเตรียมการสำหรับการบริหารการเปลี่ยนแปลง ความสามารถหลักขององค์กรใดองค์กรหนึ่งในการปรับปรุงและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารองค์กร
4. โครงสร้างขององค์กรต้องสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ โครงสร้างขององค์กรควรผูกผันตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ต้องปรับเปลี่ยนได้ตามข้อมูลย้อนกลับได้จากการประเมินผลการพัฒนาองค์กร
5. ระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในองค์กร
6. ต้องมีการวางแผนหรือแม่แบบไว้ทั้งระบบและเป็นโครงการระยะยาวที่ต่อเนื่อง

2. ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (Maslow Theory)

ภายใต้ความเชื่อที่ว่ามนุษย์มีความต้องการที่ไม่สิ้นสุด และ พฤติกรรมของมนุษย์จะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น โดยจะพยายามบำบัดความต้องการในระดับที่ต่ำสุดก่อน จากนั้น จึงแสวงหาทางบำบัดความต้องการระดับสูงต่อไป เรื่อย ๆ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow อ้างใน วรรณภา ชำนาญเวช, 2551) ได้จำแนกความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ความต้องการทางด้านกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการทางด้าน พื้นฐานที่มนุษย์จำเป็นต้องหาทางบำบัดเพื่อความอยู่รอดสำหรับการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการ อาหาร อากาศ น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

ระดับที่ 2 ความต้องการด้านความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับความคุ้มครองจากภัยอันตรายทุกด้าน ความต้องการความมั่นคง และ หลักประกันในการทำงานตลอดจนความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และผลประโยชน์พิเศษอื่น ๆ ด้วย

ระดับที่ 3 ความต้องการทางด้านสังคม (Social or Belonging Needs) เป็นความต้องการที่จะ เข้าร่วมในกลุ่มสังคม ตลอดจนได้รับความรัก และมิตรภาพจากกลุ่มสังคม

ระดับที่ 4 ความต้องการมีชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยอมรับนับถือยกย่องสรรเสริญว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ มีเกียรติยศชื่อเสียง

ระดับที่ 5 ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นระดับความต้องการขั้นสูงสุด ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับความสามารถ ทักษะ และ ศักยภาพที่มีของแต่ละมนุษย์

3. ทฤษฎีความต้องการแสวงหา (Acquired Needs Theory)

เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) ได้แบ่งความต้องการแสวงหาของมนุษย์ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (ริงสรรค์ ประเสริฐศรี, 2548)

1. ความต้องการแสวงหาความสำเร็จ (Need for Achievement) หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งที่ดีขึ้น หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมุ่งที่จะแก้ปัญหาหรือทำงานที่ยุ้งยากซับซ้อนมากขึ้น

2. ความต้องการแสวงหาอำนาจ (Need for Power) หมายถึง ความต้องการที่จะควบคุม หรือ ต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ได้รับการยอมรับ การยกย่องจากผู้อื่น

3. ความต้องการแสวงหาสายสัมพันธ์ (Need for Affiliation) หมายถึง ความต้องการที่จะสร้าง ความสัมพันธ์และรักษามิตรภาพที่อบอุ่นกับผู้อื่น

4. ทฤษฎีความต้องการเชิงผสมของ ฮอปพอค (Hoppock's Composite Theory)

ฮอปพอค (อ้างใน อมรรัตน์ เหล่าบุญมา, 2550) ได้สรุปความเชื่อมโยงความต้องการของมนุษย์กับการเลือกอาชีพไว้ว่า มนุษย์จะเลือกอาชีพที่สามารถสนองความต้องการทั้งร่างกายและจิตใจ โดยมักจะเลือกอาชีพที่สนองตอบความต้องการสูงสุดของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่มนุษย์มีความต้องการหลายชนิดในตัวเอง การจะเลือกอาชีพใดก็มักจะได้รับอิทธิพลจากความต้องการเหล่านี้ ตามสัดส่วนที่มากน้อยต่างกัน สำหรับบางคนความต้องการดังกล่าวอาจปรากฏชัดเจนแน่นอน ในขณะที่บางคนอาจยัง คลุมเครืออยู่ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในตัวเองของมนุษย์เหล่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ความต้องการ เหล่านี้ก็มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของคนเหล่านั้นทั้งสิ้น ฮอปพอค เชื่อว่า ก่อนการเลือกประกอบอาชีพทุกคนมีความรู้สึกเกี่ยวกับ ความต้องการในอาชีพใดอาชีพหนึ่งมาก่อน และทัศนคติดังกล่าวนี้จะมีอิทธิพลต่อทิศทางในการเลือกอาชีพของคนคนนั้นในภายหลัง การได้ตระหนักว่าอาชีพบางอาชีพที่จะทำให้เขาได้รับความพึงพอใจ และตอบสนองความต้องการของเขาได้ ก็จะเกิดการพัฒนาการทางการเลือกอาชีพ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเข้าใจถึงความต้องการส่วนตัว และรู้ธรรมชาติของอาชีพที่ตนเองสนใจ เพื่อ ค้นหาสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองให้มากที่สุด นอกจากนี้ฮอปพอคยังเสนอว่า ความพึงพอใจในอาชีพ เกิดจากการได้ประกอบอาชีพที่ตรงกับความต้องการ และความพึงพอใจนั้นเป็นผลจากการที่สามารถสนองความต้องการใน ปัจจุบัน และสนองความคาดหวังว่าจะทำให้บรรลุความต้องการในอนาคตได้ หรือช่วยนำไปสู่งานอื่น ที่ต้องการได้ ทั้งนี้เพราะการเลือกอาชีพสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ตราบใดที่มนุษย์รู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงของงานใหม่จะสนองความต้องการได้ดีกว่างานเก่า

5. ทฤษฎีความต้องการจากการทำงาน ของอับราฮัม เซเลนิก (Abraham Zaleznik)

อับราฮัม เซเลนิก (อ้างใน อมรรัตน์ เหล่าบุญมา, 2550) ได้อธิบายความต้องการของมนุษย์จากการทำงาน ว่ามี 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. ความต้องการภายนอก (External Needs) ได้แก่ รายได้ หรือค่าตอบแทน ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ตำแหน่งหน้าที่ การได้ทำงานที่ถนัด
2. ความต้องการภายใน (Internal Needs) ได้แก่ ความต้องการมีส่วนร่วมในหมู่คณะ ความต้องการเป็นที่รักใคร่ของเพื่อน และผู้ร่วมงาน ความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้อื่น ความต้องการมีศักดิ์ศรีของตนเอง

การที่มนุษย์จะมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานได้นั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญคือ ความพึงพอใจในการทำงานของมนุษย์นั้นที่จะสามารถตอบสนองความต้องการ นอกจากนี้ยังต้องมีการจูงใจที่ดีเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างประสบความสำเร็จ

โดยสรุปการศึกษาทฤษฎีความต้องการของมนุษย์เป็นการศึกษาให้รู้ว่าการที่มนุษย์จะทำอะไรให้สำเร็จในชีวิตได้นั้นล้วนต้องการเป็นปัจจัยพื้นฐานของแรงผลักดันให้ดำเนินการเชื่อมโยงกับปัจจัยอื่นให้ประสบผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง

1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation Theory)

นักอาชญาวิทยาสำนักโบซิติฟ ซีซาร์ ลอมโบรโซ (ค.ศ. 1835-1909) มีแนวคิดว่าอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในสังคม เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า พายุพัด ผู้ประกอบอาชญากรรมหาได้มีเจตนาที่จะกระทำการผิดกฎหมาย ฉะนั้นการลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้จึงเป็นการไม่ถูกต้อง มองว่าการกระทำผิดกฎหมาย เป็นอิทธิพลของพันธุกรรม การลงโทษต้องให้เหมาะสมกับบุคคล ให้วิเคราะห์หาสาเหตุแล้วแก้ไขที่สาเหตุนั้น เมื่อแก้ไขได้ผู้กระทำความผิดก็จะไม่กระทำความผิดอีก การแก้ไขผู้กระทำความผิดทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ไม่ว่าจะ เป็นการแก้ไขภายในสถานที่ควบคุมหรือในชุมชน ผู้ที่แก้ไขจะต้องมีความรู้และความชำนาญในการแก้ไขตามแขนงที่ตนศึกษาอบรมมา เช่น จิตวิทยา จิตเวชศาสตร์ สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์และอาชญาวิทยา เป็นต้น สำหรับผู้ที่แก้ไขไม่ได้ก็ต้องกำจัดให้พ้นไปจากสังคม ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมีแนวคิดขั้นพื้นฐานว่า ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยหรือสังคมที่ผู้กระทำความผิดอยู่อาศัยเป็นสังคมที่ป่วย การแก้ไข มีขั้นตอน คือ (1) ตรวจสอบหาสาเหตุของปัญหา (2) วิเคราะห์สาเหตุ และ (3) รักษาหรือแก้ไขที่สาเหตุนั้น การแก้ไขหรือรักษามีองค์ประกอบ 4 ข้อด้วย คือ (1) ผู้รับการแก้ไข (Client) อาจเป็นผู้ถูกคุมความประพฤติ นักโทษในเรือนจำหรือผู้ถูกพักการลงโทษ (2) ผู้แก้ไข (Change Agent) ผู้มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพ อาจเป็นพนักงานคุมประพฤติ พนักงานราชทัณฑ์ พนักงานพักการลงโทษ จิตแพทย์ หรือ นักจิตวิทยาฯ (3) สถานที่แก้ไข (Correctional Setting) เช่น บ้านของผู้กระทำความผิด หรือเรือนจำ แต่ละแห่งเอื้ออำนวยต่อการใช้วิธีการแก้ไขแบบใด และ (4) วิธีการแก้ไข จะเลือกใช้วิธีการใด ทฤษฎีใด ให้เหมาะสมกับผู้รับการแก้ไขและสถานที่แก้ไข ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีรายงานวิจัยที่จะพบว่าวิธีการแก้ไข แบบใดเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดประเภทใด

ปัญหาในการนำวิธีการแก้ไขตามทฤษฎีนี้ไปใช้ในสถานที่ควบคุม เช่น เรือนจำการใช้วิธีการดังกล่าวเกือบเป็นไปไม่ได้ เหตุผลคือ (1) จำนวนผู้ต้องโทษมีมากจนไม่อาจแก้ไขเป็นรายบุคคลได้ (2) เจ้าหน้าที่แก้ไข ไม่ได้มีความรู้ในวิธีการแก้ไขและ มักจะมีทัศนคติไปในด้าน การลงโทษ และ (3) สถานที่ไม่ได้ออกแบบไว้สำหรับการแก้ไขแต่ออกแบบไว้สำหรับลงโทษ (ณัฐธวัชณ์ สุทธิโยธิน, 2557)

2. ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Theories)

บรูมและเซลส์นิก (Broom and Selznick, 1973) อธิบายการขัดเกลาทางสังคมไว้สองความหมาย คือ ในแง่สังคม การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรมและทำให้ บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในแง่ของแต่ละบุคคล การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนจาก ชีวอินทรีย์เป็นมนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ และปฏิบัติ ตามค่านิยม อุดมคติ และระดับความทะเยอทะยานได้ ความมุ่งหมาย ของการขัดเกลาทางสังคมมี 4 ประการ คือ (1) การปลูกฝังระเบียบวินัย เป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินกิจกรรมในสังคมและการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม (2) การปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิตตามที่กลุ่มยอมรับ จะช่วยให้บุคคลมี ความมุ่งมั่นและยอมรับ ระเบียบวินัยที่จะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อลุล่วงสู่ความต้องการในอนาคต (3) การกำหนดบทบาทในสังคม รวมทั้งการรับรู้ทัศนคติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทนั้น ๆ ซึ่งมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป เช่น ลักษณะการวางตัวให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมถูกต้องกับบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ด้วย(4) การให้ความชำนาญเฉพาะอย่างหรือทักษะซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละสังคม ว่ามีความซับซ้อนมากน้อย แตกต่างกัน โดยสรุปแล้วพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมถูกขัดเกลาด้วยกระบวนการทางสังคม เช่น ระเบียบวินัย บทบาทในสังคม การถูกฝังให้มีทักษะ

3. แนวคิดนโยบาย เป้าหมาย การฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 หมวด 4 ว่าด้วยผู้ต้องขัง ส่วนที่ 2 การจำแนกและการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง มาตรา 42 เพื่อประโยชน์ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นคนดี ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสม เกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา การอบรม ทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเรียนรู้ วัฒนธรรมอันดีงาม กิจกรรมสันทนาการ กีฬา รวมทั้งจะต้องมีโอกาสได้รับการติดต่อกับครอบครัว ญาติมิตร องค์กรเอกชนที่มีภารกิจเพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและรับรู้ถึงข่าวสารและความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ เชื่อมโยงกับ หมวด 5 สิทธิ หน้าที่ ประโยชน์ และกิจการอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขัง ของพระราชบัญญัติ ส่วนที่ 2 ว่าด้วยหน้าที่และการงานของผู้ต้องขัง มาตรา 48 ถึง 51 กำหนดไว้ว่า ผู้ต้องขังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับ เรือนจำ และระเบียบกรมราชทัณฑ์ เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องขังทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดในเรือนจำ ดังต่อไปนี้ (1) ทำงานสาธารณะ (2) ทำงานรักษาความสะอาดหรืองานสุขาภิบาลของเรือนจำ (3) ทำงานบำรุงรักษาเรือนจำ (4) ทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการ การทำงานของผู้ต้องขังต้องสอดคล้องกับการจำแนกลักษณะและการจัดแยกคุมขัง โดยให้เรือนจำจัดงานให้

เหมาะสมกับความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ กำหนดเวลาทำงานและวันหยุดประจำสัปดาห์ กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองรักษาความปลอดภัยและสุขภาพ ให้แก่ผู้ต้องขัง และลักษณะของงาน สาธารณะ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจสั่งให้นักโทษเด็ดขาดออกไปทำงานสาธารณะ หรือทำงานอื่นใด เพื่อประโยชน์ของทางราชการ นอกเรือนจำได้ โดยให้เป็นไปตาม ระเบียบกรมราชทัณฑ์ โดยให้ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่จะส่งให้ออกไป ทำงานสาธารณะหรือ ทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการ นอกเรือนจำ ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิได้ค่าจ้างจากการทำงานที่ได้ ทำ แต่ในกรณีที่การทำงานที่ได้ทำไปนั้น ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งคำนวณเป็นราคาเงินได้ ผู้ต้องขังอาจได้รับ เงินรางวัลตอบแทนจากการงานนั้นได้ การคำนวณรายได้เป็นราคาเงินและการจ่ายเงินรางวัลให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง ผู้ต้องขังซึ่งได้รับบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือตาย เนื่องจากการงานตามมาตรา 48 หรือมาตรา 49 มีสิทธิได้รับเงินทำขวัญตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่ผู้ต้องขังซึ่งมีสิทธิได้รับเงินทำขวัญตามวรรค หนึ่งตาย ให้จ่ายเงินทำขวัญนั้นแก่ทายาท (กรมราชทัณฑ์, 2562)

4. ความเป็นมาการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในประเทศไทย

จากบันทึกความเป็นมาการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในประเทศไทยมีความเป็นมาควบคู่กับการ พัฒนาการราชทัณฑ์ของไทย ในสมัยโบราณการใช้แรงงานนักโทษถือเป็นการลงโทษอย่างหนึ่งที่ใช้ ควบคู่กันไปกับโทษจำคุก สมัยกรุงศรีอยุธยามีการนำนักโทษออกมาทำงานโยธายานนอกเรือนจำ ทำ ถนนหลวง ทำความสะอาดสถานที่ราชการ ต่อเรือสำเภา ต่อเรือรบ เลื่อยไม้กระดาน ก่อสร้าง ซ่อมแซมสถานที่ราชการ เรียกว่าใช้ทำราชการเมือง เป็นประโยชน์ต่อราชการแผ่นดิน ในสมัยต้นกรุง รัตนโกสินทร์ การใช้แรงงานนักโทษเป็นไปเพื่อประโยชน์ราชการแผ่นดินน้อยลง ส่วนใหญ่ ผลประโยชน์จะตกอยู่แก่เจ้าพนักงานผู้ควบคุม และเจ้าขุนมูลนาย ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาคุกตะราง ทั้งสิ้น เพราะเจ้าพนักงานผู้ควบคุมคุก ไม่ได้รับพระราชทานเงินเดือนเบี้ยหวัด ครั้นมาถึงรัตนโกสินทร์ ศก 108 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้รวบรวมคุกและตะรางมาสร้างใหม่ไว้ ณ ที่ แห่งเดียวกัน กรมพระนเรศวรฤทธิ เสนาบดีกรมพระนครบาลในขณะนั้นจึงมีแนวความคิดปฏิรูปการ ใช้แรงงานนักโทษให้เป็นประโยชน์ต่อราชการแผ่นดิน เพราะเห็นว่าการคุมขังอย่างเดิม เป็นช่องให้ ผู้คุมกระทำการกดขี่ ข่มเหง นักโทษโดยผิดยุติธรรมเพราะพระราชบัญญัติการคุมขังในยุคนั้นยังไม่มี ทรงสร้างโรงงานเพื่อให้นักโทษได้ทำงานช่างฝีมือต่าง ๆ ภายในคุกจึงมีโรงงานฝึกวิชาชีพช่างไม้ ช่างเหล็ก ช่างกลึง และช่างสิบหมู่ ในรัตนโกสินทร์ศก 110 มีการใช้ข้อบังคับสำหรับคุมขังนักโทษใน กรมพระนครบาล มีส่วนหนึ่งว่าด้วยการทำงานของนักโทษด้วย และในปี พ.ศ. 2460 มีการออกกฎ เสนาบดีกระทรวงนครบาลว่าด้วยการใช้แรงงานนักโทษ บังคับไว้ทั้งการจ่ายนักโทษออกไปทำงาน

โยธานอกเรือนจำ และการใช้แรงงานนักโทษภายในบริเวณเรือนจำ พอถึงปี พ.ศ. 2477 รัฐบาลภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้แถลงนโยบายไว้ว่า วิธีการราชทัณฑ์จะได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จะจัดให้มีการอบรมนักโทษ ในทางธรรมจรรยา และสั่งสอนวิชาชีพพร้อมทั้งการฝึกฝน และจัดให้มีการทำงานที่เป็นคุณประโยชน์เพื่อสุขภาพ เพื่อปลูกฝังนิสัยและส่งเสริม วิชาชีพ
2. จะจัดระเบียบคนจรจัดให้มีที่อยู่ ที่ทำกินโดยเฉพาะ พร้อมด้วยดำเนินการ อบรมเพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตให้เป็นพลเมืองดีต่อไป
3. จะปรับปรุงโรงเรียนดัดสันดานเสียใหม่ ให้การศึกษาและฝึกฝนหัดทำงาน วิชาชีพ เพื่ออบรมให้เป็นพลเมืองดีต่อไป

พ.ศ. 2479 รัฐบาลประกาศใช้ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตราที่มีส่วนว่าด้วยการทำงานของผู้ต้องขัง และมีการออกกฎกระทรวงมหาดไทย กำหนดข้อคำนึงในการให้ผู้ต้องขังทำงานไว้ ประกอบด้วย กำหนดโทษ ความแข็งแรงแห่งร่างกาย สติปัญญา อุปนิสัย ฝีมือ และความรู้ ความชำนาญ ผลในทางเศรษฐกิจ ผลในทางอบรม และสภาพแห่งเรือนจำ และถ้าเป็นนักโทษ เต็ดขาดที่อายุต่ำกว่า 25 ปี ให้คำนึงถึงการศึกษาอบรมเป็นพิเศษ การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในประเทศไทยมีการพัฒนา ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่เพื่อฝึกอบรมอาชีพให้กับผู้ต้องขัง เขียววิทยากรจากสถาบันการศึกษาภายนอก เรือนจำ เข้าไปฝึกสอนให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังในสาขาอาชีพต่าง ๆ จัดแข่งขันฝีมือผู้ต้องขัง ทั้งใน ส่วนภูมิภาคและระดับชาติในหลายสาขาอาชีพ ทำให้ผู้ต้องขังมีการพัฒนาฝีมือจนได้มาตรฐานฝีมือแรงงาน สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ เมื่อพ้นโทษออกไปโดยไม่เป็นภาระกับสังคม เป็นการคืนคนดีกลับสู่สังคมและสร้างความภูมิใจในตนเอง ในปี พ.ศ. 2514 นายประดิษฐ์ พานิชการ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้ริเริ่มจัดงานนิทรรศการผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ขึ้นเป็นครั้งแรก นำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากฝีมือ ผู้ต้องขังของเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ออกแสดงและจำหน่าย ณ ศูนย์แสดงสินค้าไทย กรมการสนเทศ สีแยกคอกวัว กรุงเทพมหานคร ได้รับความนิยมนิยม จากประชาชน องค์กร และ ส่วนราชการ เป็นอย่างดี และจัดต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน (กรมราชทัณฑ์, 2555)

แนวคิดทฤษฎีการนวดไทย

1. ประวัติความเป็นมา การนวดไทย

การนวดเป็นศาสตร์และศิลป์เพื่อการรักษาความเจ็บป่วยของมนุษย์มาช้านาน ในสังคมตะวันตกและตะวันออกมีการใช้ประโยชน์เพื่อการดูแลสุขภาพอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย ส่วนประวัติความเป็นมาของการนวดแผนไทยเป็นภูมิปัญญาอันมีค่าของคนไทยที่มีประวัติและเรื่องราวสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แม้ไม่มีการบันทึกเป็นหลักฐานที่แน่ชัด แต่เชื่อว่าเกิดจากประสบการณ์ในการต่อสู้กับความเจ็บป่วยจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนมีหลักการและวิธีการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งมูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา (ยงศักดิ์ ต้นติปิฎก, 2559) ได้สรุปประวัติความเป็นมาของการนวดแผนไทยไว้ดังนี้

1. สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยพระบรมไตรโลกนาถ มีหลักฐานจากทำเนียบศักดินาข้าราชการฝ่ายทหาร และพลเรือน ซึ่งตราขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1998 ระบุว่าข้าราชการในกรมหมอนวดขวาและซ้ายมีเจ้ากรมเป็นหลวงราชรักษา และหลวงราช ตามลำดับ และในยุคสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในจดหมายเหตุของลาลูแบร์ ราชทูตฝรั่งเศสที่ เข้ามาในกรุงสยามระหว่างปี พ.ศ. 2230-2231 ได้พรรณนาความตอนหนึ่งว่า “ในกรุงสยามนั้นถ้าใครป่วย ไข้ลงก็จะเริ่มให้ยึดเส้นยึดสาย โดยให้ผู้มี ความชำนาญในทางนี้ขึ้นไปแล้วใช้เท้าเหยียบ”

2. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีการบันทึกเกี่ยวกับการนวดไทยในปี พ.ศ. 2375 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมสรรพวิชาการนวดไว้ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) มีจารึกแผนภาพการนวด 60 ภาพ บนแผ่นศิลาประดับบนผนังศาลาราย และรูปหล่อฤๅษีตัดตน 80 ท่า พร้อมคำโคลง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 พบว่ามีข้าราชการในกรมหมอนวดเช่นเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดการนวดมาก มีมหาดเล็กและพระสนมที่มีความชำนาญในการนวดติดตามเสด็จในการเสด็จประพาสในที่ต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2413 โปรดเกล้าฯ ให้ชำระคัมภีร์แพทย์รวมทั้งคัมภีร์แผนนวดและฤๅษีตัดตน ปรากฏหลักฐานในหอพระสมุดวชิรญาณ ในปี 2445 มีการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังฤๅษีตัดตนที่ศาลาโถงของวัดมัชฌิมาวาส (วัดกลาง) จังหวัดสงขลา จำนวน 40 ท่า พอถึงสมัย รัชกาลที่ 6 กรมแพทย์หลวงถูกยุบ หมอหลวงที่เคยรับราชการอยู่ต้องออกมาประกอบอาชีพส่วนตัว มีการตราพระราชบัญญัติการแพทย์ขึ้นในปี พ.ศ. 2466 ระบุว่า การนวด อยู่ในนิยามของโรคศิลปะ สมัยรัชกาลที่ 7 มีการตรากฎหมายสบตติในปี พ.ศ. 2472 แบ่งการประกอบโรคศิลปะออกเป็น “แผนปัจจุบัน” และ “แผนโบราณ” โดยการนวดเป็นการประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ และในปี พ.ศ. 2475 มีการก่อตั้งสมาคมแพทย์แผนโบราณแห่งประเทศไทย มีการสอนและ บริการนวดในสมาคมเป็นครั้งแรก แต่ในสมัย รัชกาลที่ 8 มีพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรค

ศิลปะ พ.ศ. 2479 ไม่ระบุสาขาการนวดในการประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ เป็นยุคมืดของการแพทย์แผนไทย-การนวดไทย เพราะผู้ประกอบการอาชีพแพทย์แผนไทยไม่มีตำราในการถ่ายทอดกัน ใช้วิธีการท่องจำเมื่อไปสอบใบประกอบโรคศิลปะอย่างเป็นทางการทำให้สอบไม่ผ่านทำให้กลายเป็นหมอลือเถื่อน ประกอบกับเป็นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีทหารอเมริกันเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมาก คำว่านวด ถูกนำไปใช้ในการค้าประเวณีแอบแฝงทำให้ภาพลักษณ์การนวดไทยเสื่อมตามไปด้วย ต่อมา พ.ศ. 2530 มีโครงการฟื้นฟูการนวดไทย โดยมูลนิธิสาธารณสุขกับการ พัฒนาและคณะเรียกร้องให้เพิ่มสาขาการนวดแผนไทยในการประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ แต่กระทรวงสาธารณสุขตีความว่าการนวดแผนไทยเพื่อรักษาโรคเป็นการประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ สาขาเวชกรรม (แต่ในสภาพความเป็นจริงหมอนวดส่วนใหญ่สอบขึ้นทะเบียนได้น้อยมาก ผู้ที่สอบได้มักไม่ได้ทำการนวด) เป็นยุคที่ธุรกิจบริการนวดเฟื่องฟูในสถานบริการ อาบ อบ นวด และ โรงแรม มีทั้งที่ขออนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติสถานบริการ) และที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายบางส่วนมีการนวดแอบแฝงกับบริการทางเพศ ต่อมารัฐบาลไทยมีนโยบายส่งเสริมการส่งออกธุรกิจบริการนวดแผนโบราณ เนื่องจากเห็นว่าเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพ และได้รับความนิยมจากชาวต่างประเทศ ในขณะที่ชาวต่างประเทศก็สนใจเรียนนวดแผนไทย และมีการเปิดสำนักสอนการนวดแผนไทยในต่างประเทศโดยชาวต่างประเทศ รวมทั้งมีการเขียนหนังสือการนวดแผนไทยออก เผยแพร่เป็นภาษาต่างประเทศด้วย ในปี พ.ศ. 2542 มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีเนื้อหาที่เอื้อต่อการพัฒนาการแพทย์แผนไทยมากขึ้น พ.ศ. 2544 มีประกาศ กระทรวงสาธารณสุข เรื่องการเพิ่มประเภทการนวดแผนไทยในสาขาการแพทย์แผนไทย ทำให้การนวดแผนไทยเป็นประเภทหนึ่งของการประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนไทยซึ่งจะทำให้ต้อง มีการขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนไทยประเภทการ นวดแผนไทยตามมา

2. ประเภทการนวดไทย

สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข (2547) ได้แบ่งการนวดไทยออก เป็น 2 ประเภท คือ

1. การนวดไทยแบบทั่วไป (แบบเชลยศักดิ์) หมายถึง การนวดไทยแบบ สามัญชน มีการสืบทอดฝึกฝนแบบแผนการนวดตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเหมาะสำหรับชาวบ้านนวดกันเองใช้สองมือและอวัยวะส่วนอื่นโดยไม่ต้องใช้ยา ปัจจุบันเป็นที่รู้จักและแพร่หลายในสังคมไทย การนวดแบบเชลยศักดิ์เป็นการนวดบริเวณกล้ามเนื้อและข้อต่างๆของร่างกายมีการสอนแบบสืบทอดกันมาจากคนรุ่นเก่า ก่อนนวดผู้นวดจะพนมมือไหว้ครูก่อนหลังจากนั้นผู้นวดจึงเริ่มนวดจากเท้าขึ้นไปยังหัวเข่า แล้วไปสู่โคนขา ท้อง หลัง ไหล่ ต้นคอและแขน จนทั่วตัว การนวดแบบเชลยศักดิ์เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า “จับเส้น” เพื่อให้เลือดลมเดินได้สะดวกขึ้น ซึ่งตรงกับแพทย์แผนปัจจุบัน คือ การนวดเพื่อเพิ่มหรือ

ส่งเสริมการไหลเวียนของเลือดและน้ำเหลือง นอกจากนี้ยังมีผลสะท้อนให้การทำงานของอวัยวะที่อยู่ห่างออกไปจากบริเวณโรคให้กลับสู่ภาวะปกติ มีข้อบ่งชี้ของการตรวจจำนวนมาก เช่น การรักษาหรือบรรเทาอาการ เคล็ด ขัดยอก ชัน คอแข็งจากการตกหมอน รักษาอาการอาหารไม่ย่อยท้องเฟ้อ ท้องผูก ปวดหลัง เจ็บเอว ปวดเข่า ตะคริว ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ อาการวิงเวียน ช่วยคลายความเครียดทางกายและใจและช่วยให้ข้อ ที่เคลื่อนไหวกลับเข้าที่ เป็นต้น

2. การนวดแบบราชสำนัก หมายถึง การนวดเพื่อถวายกษัตริย์และเจ้านายชั้นสูงของราชสำนัก ผู้นวดจะต้องเดินเข้าเข้าหาผู้ป่วยที่นอนบนพื้นเมื่ออยู่ห่างผู้ป่วยราว 2 ศอก การนวดต้องสุภาพมาก ใช้อวัยวะได้น้อยและต้องตรงตามจุด เป็นที่ยอมรับมากในสมัยโบราณและเป็นที่ยอมรับของพระมหากษัตริย์จนได้รับการแต่งตั้งให้รับราชการอยู่ในตำแหน่งระดับสูง ปัจจุบันมีผู้สืบทอดการนวดแบบนี้น้อยมากเนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดกันในครอบครัวและผู้รู้มักหวงวิชา ทำให้การถ่ายทอดกระต่อกันกระแท่น แต่ถ้าผู้เรียนรู้สามารถฝึกฝนจนชำนาญก็สามารถเป็นการนวดรักษาโรคได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ พบว่ามีรายงานการศึกษา ดังนี้

วรรณภา ขำนาญเวช (2551) ศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในเขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่าปัจจัยที่เป็นลักษณะทางประชากร ทั้งความสามารถทางสติปัญญา ทักษะการทำงานรายด้านมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความสำเร็จในการทำงานของพนักงานระดับต่ำ ในขณะที่พบว่าบุคลิกภาพการทำงานของพนักงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสำเร็จในการทำงาน ในระดับปานกลาง

อัจฉรา เขตภารา (2545) ศึกษารูปแบบการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำเขต กรุงเทพมหานคร 7 แห่ง โดยศึกษาจากทัศนะของเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกวิชาชีพของเรือนจำ และศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานผลการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังเป็นอย่างดี ทัศนะของเจ้าหน้าที่ไม่เห็นด้วยกับรูปแบบการฝึกวิชาชีพที่ให้ผู้ต้องขังเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกวิชาชีพที่ตัวเองสมัครใจเอง เน้นการฝึกวิชาชีพรับจ้างจากผู้จ้างงาน และเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาดำเนินการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังแทนเรือนจำ ในส่วนการพัฒนารูปแบบการฝึกวิชาชีพควรสนองความต้องการผู้ต้องขังได้ ก่อเกิดการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังได้ส่วนหนึ่ง ควรมีการปรับเปลี่ยน กฎ ระเบียบ บางส่วนเพื่อให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารระดับสูงควรมีทัศนะในการกำหนดแผนการปฏิบัติงานแบบมีกำหนดระยะเวลา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

สรรเพชร ฉิมวัตร (2554) รายงานการศึกษาบทบาทของเรือนจำในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง กรณีศึกษาเรือนจำกลางยะลา ว่าเรือนจำมีบทบาทในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งด้านการเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวออกจากเรือนจำ ด้านบทบาทของบุคลากรในการมีส่วนร่วม และบทบาทด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน ในขณะที่บทบาทด้านการพัฒนาประสิทธิภาพอยู่ในระดับต่ำ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของเรือนจำคือการแบ่งสัดส่วนเงินปันผลให้ผู้ต้องขังน้อย อุปกรณ์เครื่องมือในการฝึกวิชาชีพเก่า ล้าสมัย ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ขาดการดูแลเอาใจใส่ผู้ต้องขัง บีบบังคับให้ผู้ต้องขังทำงานทำให้ผู้ต้องขังเครียด การสุมเลื่อกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังทำให้ผู้ต้องขังไม่เต็มใจจะฝึกวิชาชีพ

คกกระพันธ์ พลากุลมณฑล และคณะ (2560) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม พบว่าผู้ต้องขังมีความคาดหวังในการฝึกวิชาชีพของเรือนจำโดยรวม(คาดหวังปัจจุบันและอนาคต) ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังโดยรวมคือปัจจัยด้านความต้องการความสัมพันธ์และปัจจัยด้านทัศนคติในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังสามารถนำข้อมูลมาสนับสนุนข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังว่าวิชาชีพที่เลือกฝึกให้ผู้ต้องขังในเรือนจำควรมีความสัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน เรือนจำควรดูแลสวัสดิการสิทธิประโยชน์ผู้ต้องขังให้มากขึ้น ภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ วิทยากร ครูหรือบุคคลที่มีความรู้เฉพาะด้าน สนับสนุนเงินทุนเพื่อนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ จัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์จากการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง สนับสนุนการออกหนังสือรับรองฝีมือการฝึกวิชาชีพ

นิตา ศิลารัตน์ และวาสิตา บุญสาธ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยและประโยชน์ในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในองค์กร จากผู้ประกอบการ 5 องค์กรที่รับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน และผู้พ้นโทษที่ทำงานในองค์กร 5 คน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานสำหรับผู้ประกอบการ มี 7 ปัจจัย คือ 1) ความตั้งใจพัฒนาตนเอง 2) ความซื่อตรง 3) การให้ออกาส 4) ความตั้งใจ แน่วแน่ในการทำงาน 5) สมรรถนะที่ตรงความต้องการ 6) ความรุนแรงของคดี 7) ขาดแรงงาน ส่วนการศึกษาในผู้พ้นโทษที่ทำงานในองค์กรพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้องค์กรรับเข้าทำงานมีเพียง 4 ปัจจัยแรก สำหรับประโยชน์ในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในองค์กร มี 3 ส่วน คือ 1) ประโยชน์ต่อสังคมช่วยให้ผู้พ้นโทษมีชีวิตที่ดี และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ 2) ประโยชน์ต่อองค์กร ได้ผู้ที่มีประสบการณ์จากการทำความผิดและใช้ในการปกป้ององค์กรได้ และ 3) องค์กรได้คนดีมาทำงานในองค์กร

พลสุนิต สารมาศ และคณะ (2551) ศึกษาหมอนวดแผนไทย : ผู้ให้บริการส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ตัดสินใจเรียนนวดเพราะตั้งใจและคาดหวังจะประกอบอาชีพนวดหรือไม่ก็ เป็นความรู้ติดตัวไว้ ซึ่งการเข้าสู่อาชีพหมอนวดไทยจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีที่เป็นความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุแห่งธาตุ ทฤษฎีเส้นสิบ และความรู้

เกี่ยวกับสรีรวิทยาของร่างกาย และภาคปฏิบัติจากการนวดสาคิตของครู และการฝึกหัดนวดกับเพื่อน ในชั้นเรียน ความยากของการเรียนนวดอยู่ที่การจดจำท่านวดและเส้นหลัก ๆ ที่สำคัญของร่างกายใน ขณะที่มีเวลาเรียนค่อนข้างสั้น และการนวดได้ดีต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นประจำ และต้องมีจริยธรรม ในวิชาชีพ ปัจจุบันนี้อาชีพนวดไทยมีการควบคุมดูแลให้มีมาตรฐานตามแนวคิดของระบบสาธารณสุข การแพทย์แบบองค์รวม หมอนวดเพื่อรักษาต้องเป็นผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์ แผนไทยประเภทการนวดไทย หมอนวดเพื่อส่งเสริมสุขภาพต้องผ่านหลักสูตรการอบรมมีใบ ประกาศนียบัตรรับรองจำนวนชั่วโมง กระทรวงแรงงานได้กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานสำหรับผู้ประกอบอาชีพนวดไทย

หทัยรัตน์ สิทธิโชค (2553) ทำการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรม ตัดสินใจใช้บริการนวดแผนไทยแบบสปาที่ Health Land ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ภาพความเห็นโดยรวมของผู้บริโภคเห็นด้วยว่าส่วนประสมทางการตลาด 7 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านผลิตภัณฑ์ (2) ด้านราคา (3) ด้านสถานที่ (4) ด้านการส่งเสริมการตลาด (5) ด้านบุคลากร (6) ด้านการนำเสนอทางกายภาพ (7) ด้านกระบวนการ มีผลต่อพฤติกรรมตัดสินใจใช้บริการ ผลการ วิเคราะห์รายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และ ด้านการนำเสนอ ทางกายภาพด้านกระบวนการ ทั้งหมด 6 ด้านผู้บริโภคมีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับ เห็นด้วย อย่างยิ่ง มีด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านเดียวที่ผู้บริโภคมีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปาน กลาง ในขณะที่ประเด็นอื่นที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุ ระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท ประกอบอาชีพ เป็นพนักงานเอกชน และอาศัยอยู่ บ้านเดี่ยว ส่วนใหญ่ใช้ บริการการนวดน้ำมันมาก ที่สุด ความถี่ในการมาใช้บริการ 2 ครั้ง/เดือน และสะดวกมาใช้บริการใน วันเสาร์-วันอาทิตย์ หลัง เวลา 16.00 น. และส่วนใหญ่ทราบข้อมูลจากป้ายของสถานบริการมากกว่าสื่ออื่น ๆ

ผกาพันธ์ อรพินท์เงิน (2555) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการนวดแผน ไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยใช้กลุ่มประชากรศึกษานักท่องเที่ยวต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยทางกายภาพ เพศ อายุอาชีพ ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ แต่ พบว่าภูมิภาคนาของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโดยพบว่านักท่องเที่ยวชาวยุโรปมี ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการนวดแผนไทยสูงสุด และพบว่าปัจจัยทางการตลาด การจัดโปรโมชั่นหรือ สิทธิพิเศษสำหรับลูกค้า โรงแรม หรือบริษัททัวร์ มีความสัมพันธ์ต่อวัตถุประสงค์และรูปแบบ การใช้บริการนวดแผนไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ใช้วิธีการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยกระบวนการประกอบด้วย

สถานที่ดำเนินการวิจัย

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ เลขที่ 142 ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรในการวิจัย

ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ของทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ จำนวน 5 คน ด้วยการสัมภาษณ์ตามบทสัมภาษณ์หลักในเครื่องมือ และมีการสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละท่าน ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหารทัณฑสถาน ได้กำหนดประเด็นคำถาม ความคิดเห็นของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายที่จะทำให้การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังได้สำเร็จ ความคิดเห็นของผู้บริหารในเรื่องปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ

1.2 หัวหน้าสถานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ กำหนดประเด็นคำถามคือวิธีการบริหารจัดการสถานฝึกวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จ และ ปัจจัยที่คิดว่าทำให้การฝึกวิชาชีพการนวดไทยที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ประสบความสำเร็จ

1.3 เจ้าหน้าที่อาวุโสประจำฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมผู้ต้องขัง กำหนดประเด็นคำถามคือ ความเป็นมาของการเปิดอบรมหลักสูตรการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ตั้งแต่เริ่มต้น และปัจจัยที่คิดว่าทำให้การฝึกวิชาชีพการนวดไทยที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ประสบความสำเร็จ

1.4 เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังให้บริการนวดไทย ที่สถานฝึกวิชาชีพทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ กำหนดประเด็นคำถาม คือ การวิธีการควบคุม มีเทคนิคการจูงใจให้ผู้ต้องขังทำงานด้วย

ความเต็มใจ อยู่ในระเบียบวินัย การทำให้ผู้มาใช้บริการประทับใจและได้รับความชื่นชมอย่างไร และ ปัจจัยที่คิดว่าทำให้การฝึกวิชาชีพการนวดไทยที่ทันสมัยสถานหญิงเชียงใหม่ประสบความสำเร็จ

1.5 เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการฝึกอบรมการนวดไทยในทันสมัยสถานหญิงเชียงใหม่ กำหนดประเด็นคำถาม คือ วิธีการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรม การกำหนดเวลาในการ ฝึกอบรม วิธีการฝึกสอน วิธีการประเมินผลการฝึกอบรม และปัจจัยที่คิดว่าทำให้การฝึกวิชาชีพ การนวดไทยที่ทันสมัยสถานหญิงเชียงใหม่ประสบความสำเร็จ

2. กลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขัง ทำการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม จำนวน 30 คน และสัมภาษณ์ จำนวน 6 คน คำถามในการสัมภาษณ์ คือ มุมเหตุจูงใจในการสมัครเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพการ นวดไทย ความคิดเห็นต่อวิชาชีพการนวดไทยทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ และความคาดหวังหรือ เป้าหมายในอนาคตหลังพ้นโทษจะนำวิชาชีพการนวดไทยออกไปใช้ประกอบอาชีพอย่างไร กลุ่ม ตัวอย่างผู้ต้องขังนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้การสอบถามถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่ปฏิบัติตามที่ได้รับ มอบหมาย ประกอบด้วย

2.1 ผู้ต้องขังที่ได้รับคัดเลือกออกมาให้บริการ ณ สถานฝึกวิชาชีพนวดนอกเรือนจำ มีประเด็นคำถาม คือ การปฏิบัติงานในแต่ละวัน ตั้งแต่ตื่นนอนในเรือนจำ การเตรียมตัวออกมา ปฏิบัติงานนอกเรือนจำ การปฏิบัติภารกิจระหว่างวัน การได้รับประโยชน์ระหว่างที่ได้รับคัดเลือกให้ ออกมาปฏิบัติงานนอกเรือนจำ และการเก็บออมผลประโยชน์

2.2 ผู้ต้องขังที่เป็นครูพี่เลี้ยง ประเด็นคำถาม คือ ความรู้สึกที่ได้รับการคัดเลือก ผลประโยชน์ ที่ได้รับ วิธีการฝึกสอนให้ผู้เรียน หลักสูตรที่ฝึกสอน

2.3 ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมและทำงานอยู่ประจำกองงานฝึกวิชาชีพ การนวดไทย เป็นผู้ให้บริการนวดไทยในทันสมัยสถาน ประเด็นคำถามคือ หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ประจำวันมีอะไรบ้าง ได้รับเงินรางวัลปันผลจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างไร มีความพึงพอใจมากน้อย อย่างไร

3. กลุ่มตัวอย่างอดีตผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วออกมาประกอบอาชีพนวดไทย ประเด็นคำถามคือ เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการนวดไทยในทันสมัยสถานหญิงเชียงใหม่หรือไม่ หลักสูตรอะไร ท่านได้ เคยรับการคัดเลือกออกมาให้บริการนอกทันสมัยสถานระหว่างถูกคุมขังหรือไม่ พ้นโทษแล้วเข้าทำงาน ที่นี้เลยหรือทำงานอื่นก่อน บอกลักษณะเด่น ของหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพธำรงค์” ว่ามีจุดเด่น หรือข้อดีที่แตกต่างจากหลักสูตรการนวดอื่นอย่างไรและทำให้ลูกค้าเลือกใช้บริการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ใช้การเก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่ภาคสนามสำรวจข้อมูลโดยใช้เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย

1.1 แบบสังเกต ลักษณะพื้นที่ ที่ตั้งองค์กร ลักษณะการแสดงออกของผู้ให้ข้อมูล สัมภาษณ์

1.2 แบบสอบถามผู้ต้องขัง พัฒนาคำถามในแบบสอบถามจากประเด็นข้อมูลที่ต้องการทราบพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความคิดเห็นต่อวิชาชีพการนวดไทย มูลเหตุจูงใจในการสมัครเข้ารับการฝึกวิชาชีพ

1.3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกวิชาชีพการนวดไทยในประเด็นคำถามหลักเกี่ยวกับวิธีการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรการฝึกวิชาชีพการนวดไทย วิธีการฝึกสอน แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทยปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกองงานนวดไทยในประเด็นคำถามมูลเหตุจูงใจในการสมัครเข้ารับการฝึกอบรม ความคิดเห็นต่อวิชาชีพการนวดไทยเกี่ยวกับหลักสูตรการนวดไทย เรือนพธำรงค์ และแบบสัมภาษณ์ผู้พันโทชจากทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ที่ประกอบอาชีพให้บริการนวดไทยในจังหวัดเชียงใหม่ในประเด็นคำถามความคิดเห็นต่อหลักสูตรวิชาชีพการนวดไทย “เรือนพธำรงค์” ความแตกต่างจากหลักสูตรการนวดไทยอื่น

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาข้อมูลประวัติความเป็นมา โครงสร้างการบริหารงาน นโยบายการบริหารงาน บทบาท หน้าที่ และภารกิจองค์กรทำการศึกษาจากเอกสารที่ประชาสัมพันธ์ในสื่อทั่วไป วิดีทัศน์บรรยายสรุปประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

วิธีการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ขออนุญาตกรมราชทัณฑ์เข้าเก็บข้อมูลในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ และสถานฝึกวิชาชีพเรือนจำชั่วคราวกลางเวียง ลงพื้นที่เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน 2563 ด้วยการสำรวจพื้นที่ แจกแบบสอบถามผู้ต้องขังที่ผ่านฝึกวิชาชีพการนวดไทย สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ต้องขังในทัณฑสถาน และผู้พันโทชที่ประกอบอาชีพให้บริการนวดไทยในจังหวัดเชียงใหม่ตามขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

เก็บข้อมูลปฐมภูมิ ตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย 4 วิธี ประกอบด้วย

1. วิธีการสังเกต (Observation) ลงพื้นที่ศึกษาบริบทองค์กรด้วยการสำรวจสถานที่ อาคาร ที่ตั้งองค์กร ทำการบันทึกข้อมูลและบันทึกภาพนิ่ง

2. วิธีการให้ผู้ต้องขังตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) ด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังตอบแบบสอบถามทั้งหมด 30 คน โดยผู้วิจัยได้อธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าใจถึงวิธีการตอบแบบสอบถามและให้เป็นไปตามความสมัครใจจากนั้นทำการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทำการตอบแบบสอบถามหากไม่เข้าใจข้อความสามารถสอบถามจากผู้วิจัยได้

3. วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) โดยผู้วิจัยได้เข้าไปในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง จำนวน 6 คน สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขัง จำนวน 4 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ 1 คน (ผู้อำนวยการทัณฑสถาน) และลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้พันโทจากทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ที่ประกอบอาชีพให้บริการนวดไทยในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน การสัมภาษณ์ดำเนินการทั้งในลักษณะเป็นทางการ (Formal Interview)ตามเครื่องมือที่จัดเตรียมไว้ และไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

4. วิธีการจดบันทึก (Field Note) โดยในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะใช้เครื่องบันทึกเสียงสัมภาษณ์ จากนั้นนำเทปบันทึกเสียงมาถอดคำสัมภาษณ์ในระหว่างการสัมภาษณ์จะใช้เทคนิคการจดบันทึก (Field Note) สิ่งที่สังเกตเห็นทั้งทางกายภาพและพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ให้สัมภาษณ์

เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารหนังสือราชการ ข้อสั่งการของกรมราชทัณฑ์ บรรยายสรุปทัณฑสถาน
2. รวบรวมข้อมูลจากสื่อวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์หน่วยงานของทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ และของกรมราชทัณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจึงได้ดำเนินการใน 2 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ข้อมูลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขัง จำนวน 30 คน ในประเด็นข้อมูลพื้นฐาน มุ่งเหตุจูงใจในการสมัครเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทยและความคิดเห็นต่อวิชาชีพการนวดไทย โดยใช้สถิติค่าร้อยละในการวิเคราะห์
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ การสังเกต การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิ ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาประกอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลองค์กร จากการศึกษาบริบทของทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

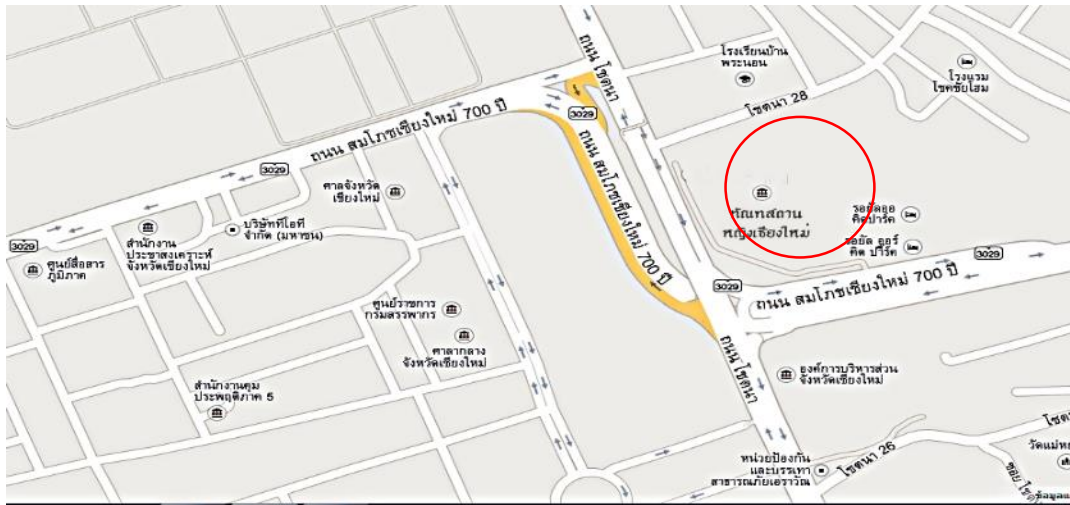
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระบบการฝึกวิชาชีพนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้การฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ประสบความสำเร็จ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลองค์กร บริบททัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

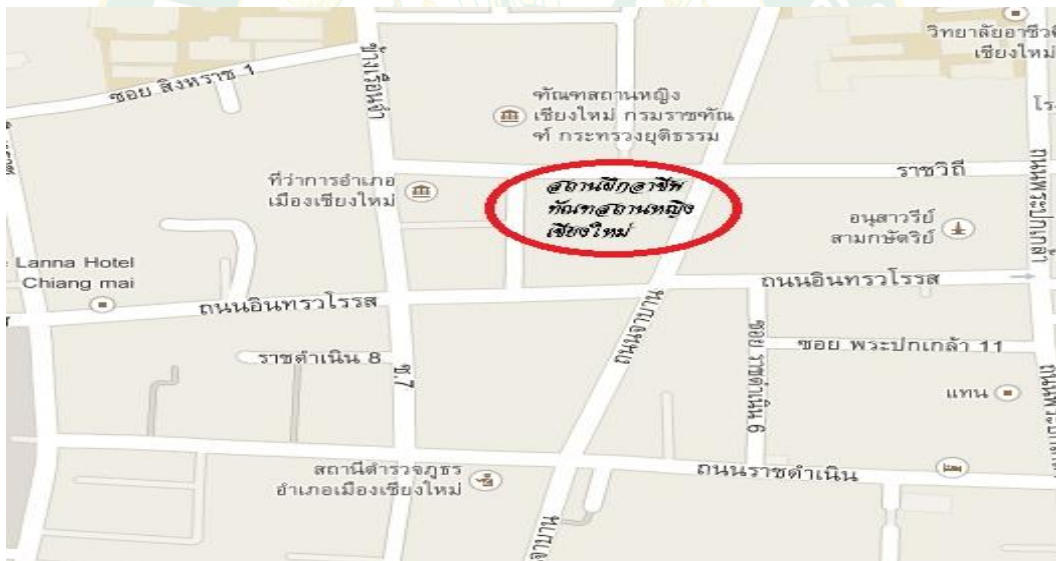
1. ที่ตั้ง ปัจจุบัน ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ปัจจุบัน ตั้งอยู่ เลขที่ 142 ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ตรงข้ามกับศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 10 ไร่ 23.92 ตารางวา มีพื้นที่ภายในทัณฑสถาน 8 ไร่ 3 งาน 78 ตารางวา และมีพื้นที่สถานกักขัง 2 งาน 06 ตารางวา มีอาณาเขตที่ตั้ง ทิศเหนือมีอาณาเขตติดโรงเรียนบ้านพระนอน ทิศใต้มีอาณาเขตติดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออกมีอาณาเขตติดกับชุมชนบ้านพระนอน และอาณาเขตทิศตะวันตกติดกับถนนโชตนาและศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ (ภาพที่ 2) นอกจากนี้มีสถานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังนอกทัณฑสถานที่เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง เลขที่ 100 ถนนราชวิถี ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 2 งาน 92.18 ตารางวา (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 2 ทัดตสถานหญิงเชียงใหม่

ที่มา: <http://www.correct.go.th/> (สืบค้น วันที่ 20 กันยายน 2563)

ภาพที่ 3 สถานฝึกอาชีพพัฒนาตสถานหญิงเชียงใหม่

ที่มา: <http://www.correct.go.th/> (สืบค้นและปรับปรุงภาพ วันที่ 20 กันยายน 2563)

2. ประวัติความเป็นมา ทักษสถานหญิงเชียงใหม่

เดิมทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่เป็นสถานควบคุมผู้ต้องขังหญิงล้วนที่เรียกว่าแดนผู้ต้องขังหญิง ในเรือนจำกลางเชียงใหม่ ต่อมาได้รับการประกาศจัดให้ตั้งเป็นทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 2/2542 ลงวันที่ 4 มกราคม 2542 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ 2479 กำหนดอาณาเขตพื้นที่เรือนจำกลางเชียงใหม่ และเรือนจำพิเศษเชียงใหม่เดิม ให้เป็นทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ตั้งอยู่เลขที่ 100 ถนนราชวิถี ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้แยกการบริหารงานออกจากเรือนจำกลางเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2544 รับภารกิจควบคุมผู้ต้องขังหญิงล้วนตามที่ได้รับมอบหมายจากกรมราชทัณฑ์ต่อมาได้ย้ายสถานที่คุมขังมาอยู่ เลขที่ 142 ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2555 ถึงปัจจุบันนี้

3. ภารกิจหลัก และโครงสร้างการบริหารงาน ทักษสถานหญิงเชียงใหม่

3.1 ภารกิจหลักองค์กร

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่กำหนด ภารกิจหลักขององค์กรไว้ 3 ประเด็น ประกอบด้วย

(1) ควบคุมผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพ ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มีพื้นที่ควบคุมผู้ต้องขังภายในทั้งหมด 8 ไร่ 3 งาน 78 ตารางวา พื้นที่สถานกักขัง ชาย-หญิง 2 งาน 06 ตารางวา ลักษณะกายภาพการควบคุม เป็นเรือนจำที่ใช้ตัวอาคารเป็นกำแพงควบคุมไปในตัว แห่งเดียวในประเทศไทย ไม่ได้เป็นเรือนจำที่มีกำแพงสูงล้อมรอบ ประชาชนทั่วไปเรียกว่าเรือนจำคอนกรีต ลักษณะของอาคารจะก่อสร้างอ้อมตั้งแต่ทิศเหนือโค้งรอบอ้อมทิศตะวันตกไปสุดทิศใต้ ส่วนทิศตะวันออกจะเป็นกำแพงสูง 6 เมตร อาคารควบคุมมีทั้งหมด 5 ชั้น มีลานพื้นที่ตรงกลางระหว่างอาคารกับกำแพงทิศตะวันตก จัดสรรพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังอาบน้ำ ตากผ้า และบางส่วนเป็นพื้นที่ให้ผู้ต้องขังทำกิจกรรมกลางแจ้งร่วมกัน การแบ่งชั้นอาคารควบคุม ชั้นที่ 1 เป็นพื้นที่สำนักงานสำหรับเจ้าหน้าที่เรือนจำในส่วนปกครองทำงาน และเป็นโรงจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง ชั้นที่ 2 เป็นพื้นที่สถานพยาบาล และเรือนนอนผู้ต้องขังป่วย ผู้ต้องขังสูงอายุ จำนวน 2 ห้องนอน ร้านจำหน่ายสินค้าร้านสงเคราะห์ให้ผู้ต้องขัง และห้องจัดอบรมผู้ต้องขังชุมชนบำบัด ชั้นที่ 3 จัดพื้นที่เป็นฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ เป็นห้องเรียนหนังสือผู้ต้องขัง และห้องฝึกวิชาชีพการนวดไทยและให้บริการนวดไทย มีโรงงานทอผ้า ชั้นที่ 4 เป็นห้องนอนผู้ต้องขังจำนวน 32 ห้อง และ ชั้นที่ 5 เป็นห้องนอนผู้ต้องขัง จำนวน 25 ห้อง มีอาคารโรงงานฝึกวิชาชีพแยกออกจากอาคารควบคุม 1 หลัง เป็นอาคาร 4 ชั้นสำหรับฝึกวิชาชีพ และทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มีอาคารปูนชั้นเดียวแยกจากอาคารควบคุมอีก 1 หลัง เป็นอาคารที่ทำการส่วนปกครองและห้องแม่และเด็กตรงบริเวณลานหน้าอาคารควบคุม (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 ลักษณะอาคารควบคุมผู้ต้องขังทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ที่เป็นกำแพงเรือนจำในตัว

ที่มา: <https://www.facebook.com/chiangmaiwoman correctionalinstitution/photos/>
(สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2563)

อัตราความจุผู้ต้องขังคำนวณตามพื้นที่นอน ความจุมาตรฐานสหประชาชาติ มีอัตราความจุจำนวน 1,752 คน ผู้ต้องขังมีพื้นที่นอนคนละ 2.25 ตารางเมตร อัตราความจุเฉลี่ยย้ายกรมราชทัณฑ์มีความจุจำนวน 3,583 คน ผู้ต้องขัง มีพื้นที่นอนคนละ 1.10 ตารางเมตร ปัจจุบัน จำนวนผู้ต้องขัง 2,319 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 8 เมษายน 2563) มีอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังหญิงที่ถูกจับกุมระหว่างสอบสวน พิจารณาคดีถึงประหารชีวิต การควบคุมผู้ต้องขังชาย ควบคุมผู้ต้องขังหญิง และควบคุมผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หญิง ในพื้นที่อำนาจของศาล 6 แห่งประกอบด้วย ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดฮอด ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ ศาลทหาร ศาลคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 5

(2) แก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง เป็นอีกหนึ่งภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ซึ่งกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์กำหนดเป็นแนวทางให้เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศดำเนินการตั้งแต่กระบวนการรับตัวเข้าเรือนจำถึงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวออกจากเรือนจำ ผู้ต้องขังทุกคนที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ เมื่อเรือนจำรับตัวผู้ต้องขังเข้าเรือนจำจะได้รับการตรวจสุขภาพร่างกาย ตรวจสอบประวัติการรักษาพยาบาล บันทึกการเจ็บป่วย และโรคประจำตัว มีคณะกรรมการจำแนกลักษณะดำเนินการจำแนกให้เข้ารับการอบรมแก้ไข พื้นฟูสภาพร่างกาย ฝึกระเบียบวินัย อบรมฟื้นฟูจิตใจ จัดให้ได้รับการศึกษา และฝึกวิชาชีพระหว่างถูกคุมขัง

(3) เสริมสร้างสมรรถนะในการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ได้พัฒนาศักยภาพพนักงาน ดำเนินการตามนโยบายตัวชี้วัดกรมราชทัณฑ์สำเร็จได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย เช่น รางวัลเลิศรัฐ คือรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ.2560 มีบริษัท Tripadvisor มอบรางวัลประกาศนียบัตรชนะเลิศการบริการยอดเยี่ยม สถานฝึกอาชีพนวดแผนไทย ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม ขององค์การสวัสดิการสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำปี พ.ศ.2558 – 2561 ได้รับรางวัลที่ 1 การประกวดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ราชทัณฑ์แนวใหม่ประจำปี 2560 (งานผ้า) ของกรมราชทัณฑ์ ได้รับโล่ห์รางวัลชนะเลิศกิจกรรมการประกวดเรือนจำดีเด่นด้านแม่และเด็กประจำปี พ.ศ. 2559 และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 กิจกรรมการประกวดเรือนจำดีเด่นด้านนวัตกรรมประจำปี พ.ศ. 2559 โครงการกำลังใจในพระตำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เป็นต้น

3.2 โครงสร้างการบริหารงาน ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ (ภาพที่ 5)

จากภารกิจหลักที่กำหนดทำให้ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่กำหนดกรอบโครงสร้างการบริหารงาน เป็น 2 ส่วน กับหนึ่งฝ่าย โดยมีผู้อำนวยการทัณฑสถานเป็นผู้บริหารสูงสุด ประกอบด้วยดังแสดงใน รูปภาพที่ 5

1) ส่วนปกครองผู้ต้องขัง มีภารกิจในการควบคุมปกครองผู้ต้องขังแบ่งการทำงานไว้ 3 ฝ่าย กับสถานพยาบาล ประกอบด้วยฝ่ายปกครองผู้ต้องขังมีภารกิจหน้าที่ในการปกครอง ควบคุมไม่ให้ผู้ต้องขังหลบหนี ฝ่ายรักษาการณ์มีภารกิจในการจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง ดูแลระเบียบวินัยผู้ต้องขัง จัดพื้นที่ให้ผู้ต้องขังได้อยู่อาศัย จัดหาเครื่องนุ่งห่ม อุปกรณ์ในการลับนอนผู้ต้องขัง ฝ่ายทัณฑปฏิบัติมีภารกิจในการจัดทำเอกสารข้อมูล ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กระบวนการรับตัว-ปล่อยตัว ผู้ต้องขัง จำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และสถานพยาบาลมีภารกิจรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นให้ผู้ต้องขัง ดูแลสุขอนามัยผู้ต้องขัง และสุขภาพเรือนจำ

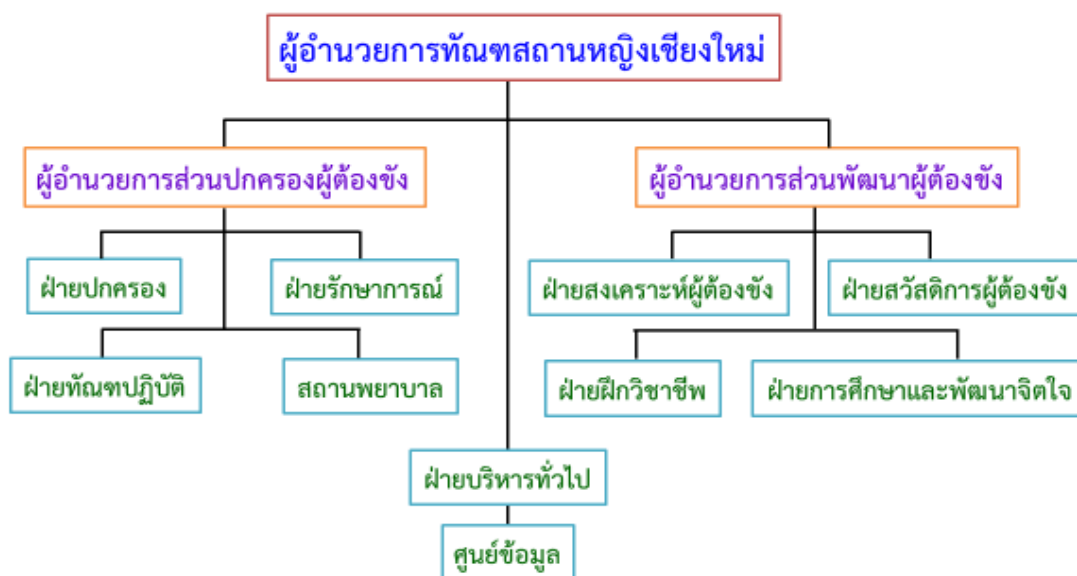
2) ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง มีภารกิจหลักในการแก้ไขฟื้นฟู จัดสวัสดิการและพัฒนาผู้ต้องขัง ตั้งแต่รับตัวเข้าเรือนจำ แบ่งการทำงานไว้ 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ต้องขังมีภารกิจหน้าที่ให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขังมีหน้าที่ดูแลจัดสวัสดิการเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง บริการญาติเยี่ยมผู้ต้องขัง ฝ่ายฝึกวิชาชีพทำหน้าที่ฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง และฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจทำหน้าที่จัดอบรมแก้ไขฟื้นฟูจิตใจ จัดการศึกษาให้ความรู้

3) ฝ่ายบริหารทั่วไป มีภารกิจในการสนับสนุนภารกิจของส่วนต่าง ๆ ในทัณฑสถาน ด้วยการอำนวยความสะดวก ประสานงานเอกสารราชการกับหน่วยงานต่าง ๆ ดูแลพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่ทัณฑสถาน เบิกจ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงาน จัดซื้อ จัดจ้าง หาพัสดุให้ทัณฑสถาน

เช่น อาหารจัดเลี้ยงผู้ต้องขังประจำวัน ครูภัณฑ์รถยนต์ ครูภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ยาและเวชภัณฑ์รักษาผู้ต้องขัง รวมถึงวัสดุอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในราชการ

ทำเนียบผู้อำนวยการพัฒนาสถานหญิงเชียงใหม่

ที่	ชื่อ-สกุล	ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง
1.	นางเนาวรัตน์ ธนะศรีสุธาร์รัตน์	พ.ศ. 2544 - 30 กันยายน 2551
2.	นางทิวภา รักสัตย์	1 ตุลาคม 2551 - 4 กรกฎาคม 2553
3.	นางอารีรัตน์ เทียมทอง	5 กรกฎาคม 2553 - 30 กันยายน 2559
4.	นางบุษบา ศักรางกูร	1 ตุลาคม 2559 - 30 กันยายน 2562
5.	นางอาจารย์ ศรีสุนาครีว	1 ตุลาคม 2562 - ปัจจุบัน

ภาพที่ 5 แผนผังโครงสร้างการบริหารงานพัฒนาสถานหญิงเชียงใหม่

ที่มา: บรรยายสรุปพัฒนาสถานหญิง เชียงใหม่ (2562)

4. นโยบาย ทักษสถานหญิงเชียงใหม่

ทักษสถานหญิงเชียงใหม่มีการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของหน่วยงานที่สอดคล้องกับนโยบายหลักของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีการกำหนด วิทยาลัยฯ และพันธกิจ ไว้ดังนี้

วิทยาลัยฯ ทักษสถานหญิงเชียงใหม่ : ทักษสถานหญิงเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ในการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดีสู่สังคม

พันธกิจทักษสถานหญิงเชียงใหม่ : ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ บำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤตินิสัยผู้ต้องขัง อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมราชทัณฑ์มีส่วนฝึกวิชาชีพและส่งเสริมทักษะการทำงาน กองพัฒนาพฤตินิสัย รับผิดชอบส่งเสริมให้เรือนจำดำเนินการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังตามความถนัด และความต้องการของผู้ต้องขังและตลาดแรงงาน สนับสนุนเงินทุนพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการฝึกวิชาชีพและสนับสนุนปัจจัย การผลิต พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ศึกษาแนวโน้มความต้องการของตลาดเกี่ยวกับ รูปแบบและประเภทผลิตภัณฑ์ กำหนดค่าจ้าง เงินรางวัลปันผล ส่งเสริมสนับสนุนให้เรือนจำนำผลิตภัณฑ์ไป จำหน่ายในงานนิทรรศการและงานเทศกาลต่างๆ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการ จัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง และจัดการประกวดแข่งขัน เพื่อฝึกทักษะ ความรู้ความชำนาญให้แก่ ผู้ต้องขัง จัดทำบันทึกข้อตกลงที่สร้างโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้ต้องขัง (MOU) การกำหนดนโยบายการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ดำเนินการตามกรอบกฎหมายพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ที่ระบุว่าเพื่อประโยชน์ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นคนดี ให้อธิบดีจัดให้มีระบบการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสม เกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา การอบรมทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม การทำงาน การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจ การเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงาม กิจกรรมสันทนาการ กีฬา รวมทั้งจะต้องมีโอกาสได้รับการติดต่อกับครอบครัว ญาติมิตร องค์กรเอกชนที่มีภารกิจเพื่อการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและรับรู้ถึงข่าวสารและความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอกได้สัมฤทธิ์ผล และระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง พ.ศ. 2561 กำหนดหลักสูตร การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ไว้ 4 หลักสูตร คือ (1) หลักสูตรภาคบังคับ ที่ผู้ต้องขังทุกคนต้องเข้ารับการอบรม เช่น หลักสูตร ปฐมนิเทศ หลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (2) หลักสูตรภาคบังคับตามลักษณะแห่งคดี คือ หลักสูตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังรายบุคคล ตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด (3) หลักสูตรภาคบังคับเลือก คือ หลักสูตรที่ผู้ต้องขังต้องเลือกเพื่อเข้ารับการอบรมตาม แผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล เช่น หลักสูตรพัฒนาจิตใจ หลักสูตร การศึกษา หลักสูตรการฝึกวิชาชีพ หลักสูตรการฝึกทักษะการทำงาน และหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิต (4) หลักสูตรอื่นๆ ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

กรมราชทัณฑ์มีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีงานทำหลังจากพ้นโทษแล้ว โดยได้จัดตั้ง ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE : Center for Assistance to Reintegration and Employment) เป็นศูนย์กลางส่งเสริมและประสานการมีงานทำให้ผู้ต้องขังจัดทำข้อมูลความต้องการมีงานทำของผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ รวบรวมข้อมูลของผู้ประกอบการในตำแหน่งงานว่าง และประสานงานเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ส่งต่อข้อมูลผู้พ้นโทษ โดยกำหนดให้ทุกเรือนจำจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (CARE) ประจำเรือนจำ เปิดทำการพร้อมกันเดือนกุมภาพันธ์ 2561 ในเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 137 แห่ง (กรมราชทัณฑ์, 2562)

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่ากรมราชทัณฑ์ มีนโยบายประกาศให้ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่เป็นเรือนจำเฉพาะทางด้านการศึกษาวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง (Thai massage Academy) มีการสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นโยบายส่งเสริมการนำผู้ต้องขังออกมาฝึกวิชาชีพให้บริการนวดไทยนอกทัณฑสถานประสบความสำเร็จได้รับความนิยมจากผู้ใช้บริการจำนวนมาก ก็มีนโยบายพัฒนาสู่โครงการ Give And Gain In Wall เปิดศูนย์ฝึกทักษะการนวดไทยขึ้นในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่เพื่อให้บริการนวดไทยแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในพื้นที่ทัณฑสถานภายใต้แนวคิด “พลังการให้จากสังคมที่ยิ่งใหญ่สู่การยอมรับและให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังที่ยั่งยืน” พ.ศ. 2562 ทำให้ผู้ต้องขังมีโอกาสได้ฝึกวิชาชีพสร้างรายได้จริงระหว่างถูกคุมขังมีเงินออมเก็บเป็นทุนเริ่มต้นการใช้ชีวิตหลังพ้นโทษ และเมื่อพ้นโทษออกจากทัณฑสถานก็มีระบบส่งต่อเข้าทำงานในสถานประกอบการ องค์กรมีนโยบายทำบันทึกข้อตกลงร่วม (MOU.) กับสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่รับผู้พ้นโทษที่ผ่านการฝึกอบรมการนวดไทยเข้าทำงานทุกคน การดำเนินนโยบายประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ขององค์กรที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ และผู้ต้องขังที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานนวดแผนไทยสุรกระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทย

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มีการจัดฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังปีละ 3 รุ่น คัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการอบรมจำนวน 30 คน/รุ่น มีขั้นตอนคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรมดังนี้

1) ทักษสถานประกาศรับสมัครผู้ต้องขังที่มีความสนใจ กำหนดคุณสมบัติผู้สมัครคือ ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดแล้ว เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นผู้ต้องขังก่อนนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือก

2) ทักษสถานมีคำสั่งตั้งคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อจำแนกเข้ารับการศึกษาอบรมโดยมีเกณฑ์การพิจารณาตามข้อค้ำในกฎกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2479 ข้อที่ 50 ประกอบด้วย

2.1) กำหนดโทษ โดยคณะกรรมการจะพิจารณาว่าผู้ต้องขังที่สมัครมีกำหนดโทษมากน้อยอย่างไรต้องอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานานเท่าไรเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วจะได้นำวิชาชีพไปประกอบอาชีพได้เวลาใด ซึ่งที่ทักษสถานหญิงเชียงใหม่คณะกรรมการจะพิจารณาถึงกำหนดโทษคงเหลือของผู้ต้องขังที่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถคัดเลือกออกไปให้บริการนอกทักษสถานได้ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดจ่ายออกทำงานนอกเรือนจำ พ.ศ.2561 เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะออกไปใช้ชีวิตหลังพ้นโทษ แต่ก็ไม่ได้ปิดกั้นผู้ต้องขังกำหนดโทษสูงที่มีความต้องการฝึกวิชาชีพการนวดไทยซึ่งผู้ต้องขังกำหนดโทษสูงที่มีการพัฒนาการนวดดีและมีความเชี่ยวชาญจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูพี่เลี้ยงสอนนวดในการฝึกอบรม หลักสูตร “เรือนพำมรงค์”

2.2) ความแข็งแรงแห่งร่างกาย เป็นอีกหนึ่งเกณฑ์ที่คณะกรรมการจะใช้พิจารณาว่าผู้สมัครมีสภาพร่างกายมีความเหมาะสมกับวิชาชีพที่จะฝึกสอนให้หรือไม่ มีความพิการของร่างกายหรือเปล่า มีโรคประจำตัวที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการฝึกวิชาชีพหรือไม่

2.3) สติปัญญา พิจารณาว่าผู้ต้องขังที่สมัครเข้ารับการศึกษาอบรมมีพื้นฐานความรู้ระดับใด สามารถสื่อสารในการฝึกอบรมได้เข้าใจหรือไม่ มีภาวะความผิดปกติทางสติปัญญาหรือ จิตผิดปกติหรือไม่

2.4) อุปนิสัย ฝีมือ ความรู้ความชำนาญ เป็นการพิจารณาถึงลักษณะนิสัย พฤติกรรมที่แสดงออกระหว่างคุมขังอยู่ในเรือนจำว่ามีความขี้เกียจ หรือขยันทำงาน มีน้ำใจต่อผู้ต้องขังด้วยกัน รู้จักใช้ความรู้ความสามารถช่วยงานราชการบ้างไหม

2.5) ผลในทางเศรษฐกิจ ผลในทางอบรม พิจารณาว่าเมื่อคัดเลือกให้เข้ารับการศึกษาอบรมจะสามารถเรียนรู้ได้หรือไม่ และเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วจะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้มากน้อยอย่างไร

2.6) สภาพแห่งเรือนจำ เป็นการพิจารณาในเรื่องความมั่นคงของเรือนจำถ้าเป็นเรือนจำที่ความมั่นคงต่ำ จะต้องพิจารณาในเรื่องการควบคุมไม่ให้หลบหนีก่อนเป็นอันดับแรก

3) การคัดเลือกผู้ต้องขังออกมาให้บริการนอกเรือนจำดำเนินการตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดจ่ายออกทำงานนอกเรือนจำพ.ศ. 2561 ได้บัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้ต้องขังที่จะได้รับการพิจารณาให้ออกทำงานนอกเรือนจำไว้ 8 ข้อ คือ

- 3.1) ต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ต้องขังชั้นกลางขึ้นไป
- 3.2) ต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก และไม่เคยกระทำความผิดวินัยมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการถูกสอบสวนข้อเท็จจริงหรือทางวินัย
- 3.3) ได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 และเหลือโทษจำคุกต่อไป ไม่เกิน 3 ปี 6 เดือน และไม่อยู่ในฐานความผิดที่ไม่อนุญาต
- 3.4) อัตราส่วนการควบคุม จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ 1 คน ต่อผู้ต้องขังไม่เกิน 20 คน
- 3.5) เรือนจำและผู้ประกอบการทำ “บันทึกข้อตกลงการประสานความร่วมมือ ในการคืนคนดีสู่สังคม”
- 3.6) ผู้ต้องขังจะได้รับค่าตอบแทนในลักษณะ “รางวัลปันผล” ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- 3.7) ไม่อนุญาตให้ผู้ต้องขังทำงานอันตราย ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายแรงงาน และไม่อนุญาตให้ ทำงานในสถานที่ของครอบครัว/เครือญาติ
- 3.8) ผู้ต้องขังที่จ่ายออกไปทำงานนอกเรือนจำจะต้องกลับเข้าเรือนจำไม่เกินเวลา 19.00 นาฬิกา ในวันเดียวกัน

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วจะได้รับการจัดหน้าที่ให้ปฏิบัติงานประจำในกองงานนวดไทย เพื่อเตรียมความพร้อมทำหน้าที่ให้บริการนวดไทยทั้งในและนอกทัณฑสถาน หรือคัดเลือกให้เป็นครูพี่เลี้ยง มีข้อมูลเบื้องต้นเป็นผู้ต้องขังที่มีอายุระหว่าง 24 ปี ถึง 53 ปี โดยส่วนมากจะอายุไม่เกิน 50 ปี ร้อยละ 96.66 มีสถานภาพโสดมากที่สุด ร้อยละ 53.34 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมปลาย/ปวช./ปวส./อนุปริญญา ร้อยละ 46.67 มีกำหนดโทษตามคำพิพากษามากกว่า 10 ปี ร้อยละ 63.33 กำหนดโทษคงเหลือมากกว่า 3 ปี ร้อยละ 53.34 และก่อนถูกจับกุมประกอบอาชีพ ค้าขาย / ประกอบอาชีพส่วนตัว มากที่สุด ร้อยละ 46.68 มีกำหนดโทษตามคำพิพากษามากกว่า 10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 63.33 และกำหนดโทษคงเหลือ มากกว่า 3 ปี มากที่สุด ร้อยละ 53.34 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปผู้ต้องขังในกองงานนวดไทยที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n= 30)	ร้อยละ
ช่วงอายุ (ปี)		
24-50	29	96.66
> 50	1	3.34
สถานภาพ		
โสด	16	53.34
สมรส	6	20.00
หย่าร้าง	4	13.33
หม้าย	4	13.33
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	3.33
ประถมศึกษา	5	16.67
มัธยมศึกษาต้น	9	30.00
มัธยมปลาย/ปวช./อนุปริญญา/ปวส.	14	46.67
ปริญญาตรี	1	3.33
สูงกว่าปริญญาตรี	-	
กำหนดโทษตามคำพิพากษา		
ต่ำกว่า 3 ปี	2	6.67
3 ปี - 4 ปี 11 เดือน	2	6.67
5 ปี - 10 ปี	7	23.33
มากกว่า 10 ปี	19	63.33
กำหนดโทษคงเหลือ		
ต่ำกว่า 6 เดือน	2	6.67
6 เดือน ถึง 1 ปี	4	13.33
1 ปี - 3 ปี	8	26.67
มากกว่า 3 ปี	16	53.34

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n= 30)	ร้อยละ
อาชีพก่อนถูกจับมาจำคุก		
นักเรียน/ นิสิต / นักศึกษา	1	3.33
ค้าขาย / ประกอบอาชีพส่วนตัว	14	46.68
พนักงานบริษัทเอกชน	1	3.33
แม่บ้าน	1	3.33
ว่างงาน	1	3.33
ผู้ใช้แรงงาน / รับจ้างทั่วไป	12	40.00

ผลการศึกษามูลเหตุจูงใจในการสมัครเข้าเรียนนวดไทย ของผู้ต้องขัง จากการตอบแบบสอบถาม ผู้ต้องขังมีความต้องการฝึกวิชาชีพการนวดไทย เพื่อนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้เลี้ยงครอบครัวหลังพ้นโทษมากที่สุด ร้อยละ 50 ดังแสดงผลใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สาเหตุการตัดสินใจเข้ารับการฝึกอบรม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ที่	สาเหตุการตัดสินใจเข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน (คน) (n=30)	ร้อยละ
1.	ประกอบเป็นอาชีพหลัก	15	50.00
2.	ความสนใจ อยากกู้	3	10.00
3.	ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทัณฑสถาน	3	10.00
4.	อยากออกไปให้บริการนอกทัณฑสถาน	2	6.67
5.	ต้องการเป็นวิชาชีพติดตัวในอนาคต	7	23.33

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ต้องขังต่อวิชาชีพการนวดไทย พบว่า ผู้ต้องขังมีความคิดเห็น ระดับมาก จำนวนมากที่สุด ใน 3 ประเด็น ประกอบด้วย ข้อ (1) เป็นวิชาชีพที่ใช้ประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวหลังพ้นโทษได้ ร้อยละ 100 ข้อ (2) เป็นวิชาชีพที่สร้างรายได้ระหว่างถูกคุมขัง ร้อยละ 96.66 และข้อ (3) เป็นวิชาชีพที่เหมาะสมกับเพศหญิงและสังคมไทย ร้อยละ 90.00 ส่วนการแสดงความคิดเห็น ระดับปานกลาง จำนวนมากที่สุด ใน 2 ประเด็น ประกอบด้วย ข้อ (1) การที่คนส่วนใหญ่ในสังคมมองอาชีพการนวดไทยด้านลบ ร้อยละ 66.67 และ ข้อ (2) ในทางกฎหมายยังเป็น

อาชีพที่กีดกันผู้พันโทษ ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559 ที่กำหนดให้ผู้พันโทษจากเรือนจำจะไม่สามารถเป็นผู้ให้บริการได้จนกว่าจะพันโทษมาครบ 1 ปี ร้อยละ 36.67 ส่วนประเด็น สังคมมองว่าหมอนวดไทยจำนวนหนึ่งใช้วิชาชีพการนวดไทยไปในด้านลบ ผู้ต้องขังจำนวนมากมีความคิดเห็น ระดับน้อย ร้อยละ 53.33 และ ดังแสดงใน ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความคิดและความรู้สึกของผู้เข้ารับการอบรมต่อวิชาชีพการนวดไทย

ที่	ความคิดเห็นต่อวิชาชีพการนวดไทย	ร้อยละความคิดเห็น		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	เป็นวิชาชีพที่ทำให้มีรายได้ระหว่างถูกคุมขังในทัณฑสถาน	96.66	3.34	-
2.	ใช้ประกอบอาชีพหาเงินเลี้ยงครอบครัวหลังพันโทษได้	100.00	-	-
3.	เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับความเป็นเพศหญิงและสังคมไทย	90.00	10.00	-
4.	คนส่วนใหญ่ยังมองอาชีพการนวดไทยด้านลบ	13.33	66.67	20.00
5.	หมอนวดไทยจำนวนหนึ่งใช้วิชาชีพการนวดไปในด้านลบ	16.67	30.00	53.33
6.	ทางกฎหมายยังเป็นอาชีพที่กีดกันผู้พันโทษ	33.33	36.67	30.00

ผลการศึกษา การตอบข้อสัมภาษณ์ของผู้ต้องขังทุกคนถึงมูลเหตุจูงใจในการสมัครเข้ารับการฝึกอบรม วิชาชีพ การนวดไทย เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถาม คือมีความต้องการฝึกวิชาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวหลังพ้นโทษ และมีความเชื่อมั่นว่าเมื่อผ่านการฝึกอบรม มีวิชาชีพ การนวดไทยติดตัวแล้วจะสามารถนำไปประกอบอาชีพที่สุจริตเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ไม่หวนกลับไปกระทำผิดกฎหมายอีก การได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพารังค์” นอกจากการเรียนภาคทฤษฎีตามตำรา และเรียนปฏิบัติทำนวดต่าง ๆ แล้วการฝึกสอนยังทำให้ได้เรียนรู้ถึงขั้นตอนการให้บริการนวดไทยแก่ผู้ใช้บริการ ได้เรียนรู้กิริยามารยาทที่เหมาะสมสำหรับอาชีพให้บริการนวดไทย ได้เรียนภาษาจีน และภาษาอังกฤษเบื้องต้นเพื่อการทำงานตรงนี้ ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับการฝึกอบรม และมีความหวังที่จะได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ออกให้บริการ ณ สถานฝึกวิชาชีพเรือนจำชั่วคราวกลางเวียงซึ่งสร้างรายได้ให้ผู้ต้องขังระหว่างถูกคุมขังได้สูงถึง 15,000 บาทต่อคนต่อเดือนเป็นอย่างต่ำ ดังแสดงใน ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลสรุปการตอบแบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง ในหัวข้อความคิด ความรู้สึกต่อวิชาชีพการนวดไทยและมูลเหตุใจในการสมัครเข้าฝึกอบรม

ผู้ให้สัมภาษณ์	หน้าที่ได้รับมอบหมาย	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
1. นญ.พรธิตา อายุ 35 ปี คดี พ.ร.บ.ยาเสพติด กักหนัดโทษ คงเหลือจำคุกไปอีก 1 ปี 8 เดือน	บริการนวดที่สถานฝึกวิชาชีพนอกระือนจำ	- อยากรมีอาชีพติดตัว การนวดไทยเป็นวิชาชีพที่ไม่ต้องลงทุน ใช้แต่แรงกาย การได้ออกมาให้บริการนวดเรือนจำทำให้เรียนรู้ด้านอื่นๆ อีก เช่น การใช้ชีวิตการทำงานร่วมกับคนอื่น ได้เรียนภาษาต่างประเทศบ้าง (เงินและอังกฤษ) เก็บเงินได้เดือนหนึ่งประมาณ 10,000 บาท ถ้าพ้นโทษออกไปมีรายได้ที่มั่นคงประมาณนี้ก็จะไม่ทำผิดกฎหมายอีก เจ้าหน้าที่จะคอยอบรมอยู่เสมอให้รักและสามัคคีกัน ไม่ให้ทะเลาะกัน ทุกคนจะกลัวการถูกส่งตัวกลับเข้าเรือนจำมาก ไม่มีการทำผิดวินัย ทางเรือนจำจะให้โอกาสผู้ต้องขังออกมาให้บริการคนละ 2 เดือน แต่ตัวเธออยู่ทำงานมาเป็นเวลา 5 เดือนแล้วเพราะในเรือนจำยังมีคนที่มีคุณสมบัติพร้อม มีรุ่นพี่ที่พันโทษไปแล้วทำงานที่ร้าน ลีลานวดไทย มาเยี่ยมบ้าง และตัวเองก็ตั้งใจที่จะออกไปทำงานตามรุ่นพี่ เพราะมีรายได้ดี	บุคลิกเป็นคนร่าเริง คล่องแคล่ว ตอบคำถามได้ชัดเจน ยิ้มแย้มตลอดการพูดคุย สัมภาษณ์ แวดวามีความหวัง
2. นญ.วิไล อายุ 33 คดี พ.ร.บ.ยาเสพติด โทษคงเหลือ 5 ปี 4 เดือน	บริการนวดในทัณฑสถาน	- ให้บริการนวดมาเป็นเวลา 3 เดือน เคยเรียนนวดฝ่าเท้ามาจากเรือนจำกลางระยองแล้วแต่ไม่คิดว่าจะใช้ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ พอได้ย้ายมาอยู่ที่เชียงใหม่ได้เรียนหลักสูตร “เรือนถ้ำารง” และได้รับคัดเลือกมาให้บริการนวดแก่คนภายนอกทำให้รู้ว่า เป็นวิชาชีพที่สร้างรายได้เลี้ยงตัวเองได้ วันหนึ่งได้ให้บริการนวดประมาณ 2-4 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับจำนวนลูกค้าในแต่ละวัน ทำให้มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 3,000 บาท/เดือน แต่ก่อนไม่มั่นใจว่าตัวเองจะสามารถให้บริการได้แต่ตอนนี้มั่นใจแล้ว และอยากได้ทัศนสถานหาแหล่งงานรองรับให้หลังพ้นโทษ	การตอบสัมภาษณ์เรียบร้อย แวดวาสงบ น้ำเสียงค่อนข้างเบา

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	หน้าที่ได้รับมอบหมาย	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
3. น.ญ.ปฐมพร อายุ 29 ปี คดี พ.ร.บ.ยาเสพติด กำหนดโทษคงเหลือ 8 ปี4 เดือน	บริการหมวดในทัณฑสถาน	<p>- ให้บริการหมวดมาเป็นเวลา 5 เดือน มีความตั้งใจที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ เพราะชอบงานให้บริการและอยากให้บริการคนที่เรารัก เป็นวิชาชีพที่ทำได้คนเดียว คนรู้สึกสบายตัวจากความปวดเมื่อย และเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมสูงจากเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกันในขณะนั้น อยากให้ทัณฑสถานขยายเกณฑ์การคัดเลือกคนออกให้บริการในเรื่องกำหนดโทษเพิ่มขึ้นเพื่อให้โอกาสผู้ต้องขัง และหาแหล่งงานให้ผู้พ้นโทษด้วย</p>	บุคลิกเป็นคนร่าเริง คล่องแคล่ว ตอบคำถามได้ชัดเจน ยิ้มแย้ม มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง
4. น.ญ.มยุรี อายุ 40 ปี คดี พ.ร.บ.ยาเสพติด โทษเหลือ 6 ปี	ครูพี่เลี้ยง	<p>- เป็นครูพี่เลี้ยงมา 6 ปี เคยเรียนหมวดไทยหลักสูตรของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานมาก่อนและได้มาเรียนหลักสูตร “เรือนพธำรง” เพิ่มอีก ตอนที่เรียนก็รู้ว่าไม่ได้เอากำไรบริการหารายได้นอกเรือนจำเพราะตัวเองโทษสูง 25 ปี แต่เพราะชอบวิชาชีพการนวดไทย และอยากนำความรู้ไปดูแลแม่ด้วย ต่อมาทัณฑสถานได้เรียกให้ไปเป็นครูพี่เลี้ยง มีความรู้สึกลัวมากที่ได้รับมอบหมายหน้าที่นี้ ตอนนี้มีตัวผู้ให้สัมภาษณ์ผู้ซึ่งที่อยู่ในปีและพ้นโทษไปแล้วจำนวนมาก และทางทัณฑสถานก็มีการเฉลี่ยเงินได้จากงานให้บริการของลูกศิษย์ให้ประมาณ 3,000 บาท/เดือน ถือว่าเป็นจำนวนที่สูงมากสำหรับคนที่อยู่ในเรือนจำมาเป็นเวลานานแต่โดยความรู้สึกละทิ้งก็อยากออกไปให้บริการนวดนอกเรือนจำและมีความตั้งใจสูงที่จะนำวิชาชีพนี้ออกไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองหลังพ้นโทษ</p>	การตอบคำถามภาษาจีน เรียบร้อย แหวดตาสงบ ไม่ตื่นเต้นหรือตื่นกลัว ลำดับขั้นตอนข้อความได้ดี ฟังแล้วเข้าใจวิธีการ
		<p>- การเป็นครูพี่เลี้ยงเราต้องมีความรู้มากกว่าแค่ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อไปถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้ นักเรียน 1 คน เมื่อเรียนจบต้องผ่านการทดสอบจากครูพี่เลี้ยง 5 คน และผ่านการทดสอบจากเจ้าหน้าที่ด้วย จึงจะผ่านหลักสูตร “เรือนพธำรงค”</p>	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	หน้าที่ได้รับมอบหมาย	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
5. นญ. นงเยาว์ อายุ 30 ปี คดี พ.ร.บ.ยาเสพติด	เป็นผู้ให้บริการในกองงานนวด ยังไม่ได้รับอนุญาตให้บริการนวด	ย้ายมาจากเรือนจำกลางระยองเหมือน น.ญ. วิไลฯ จบการเรียนนวดที่เริ่มเป็นเวลา 3 เดือนขอบริการฝึกอบรมที่ เชียงใหม่มากเพราะมีการต่อยอดการฝึกอบรมสูงผู้ผ่านอบรมออกให้บริการนวดสร้างรายได้ ต่อเนื่องถึงการส่งต่อให้ทีมงานทำหลังพันทิพย์ ไม่เคยเห็นเกิดขึ้นในที่ไหนมาก่อนทำให้ผู้ที่ผ่านการเรียนมีรายได้จริงและมีร้านนวดข้างนอกเข้ามาแนะนำวิชาชีพเป็นแหล่งงานรองรับเราหลังพันทิพย์ มีตัวอย่างรุ่นพี่พันทิพย์แล้วมีงานทำมีรายได้ที่ดี บางคนมีโอกาสได้ไปถึงต่างประเทศด้วย ทำให้มีความหวัง มีความภาคภูมิใจมากที่ได้มาอบรมและตั้งใจที่จะรอให้เข้าเกณฑ์เป็นผู้ให้บริการนวดได้	บุคลิก คล่องแคล่ว ตอบคำถามได้ชัดเจน เชื่อมมั่น มีความหวังในชีวิต
6. นญ.เนาวรัตน์ อายุ 35 ปี คดี พ.ร.บ.ยาเสพติด โทษคงเหลือ 6 ปี	ครูพี่เลี้ยง	เป็นครูพี่เลี้ยงมา 5 ปี เคยเรียนนวดไทยของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดเชียงใหม่หลักสูตร 180 ชั่วโมง โรงเรียนสอนนวดลานนามาก่อน และเรียนหลักสูตร “เรือนพารัง” ด้วย ได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูพี่เลี้ยงเพราะบางทีผู้เรียนที่เป็นชาวเขาสื่อสารภาษากับคนไทยไม่เข้าใจ ตัวผู้รับการสัมภาษณ์ก็จะเป็นผู้สื่อสารให้และบางครั้งก็ได้สอนภาษาไทยง่ายๆ ให้ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการให้บริการข้างนอกด้วย ตัวเองก็อยากนำวิชาชีพการนวดไทยออกไปประกอบอาชีพหลังพันทิพย์ แต่ก็ไม่ค่อยมั่นใจ เพราะตั้งแต่เรียนมายังไม่เคยให้บริการก็เลยไม่มั่นใจว่าคนข้างนอกเค้าจะใช้บริการเราหรือไม่ อยากรจะได้รับการคัดเลือกออกไปให้บริการเพื่อสร้างความมั่นใจ แต่ไม่เข้าเกณฑ์ตามระเบียบเพราะตัวเองกำหนดโทษสูง	การตอบคำสัมภาษณ์เรียบร้อย แววดาสงบ ไม่ตื่นเต้น ช่างพูดคล่องแคล่ว

2. หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อาวุโส นางเอี่ยมพร สังข์สุวรรณ ทักษสถานหญิง เชียงใหม่ ให้ข้อมูลประวัติความเป็นมาถึงการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังด้วยหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพธำรงค์” ว่าในอดีตทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มีการฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังเป็นปกติ ตามนโยบายกรมราชทัณฑ์ที่สนับสนุนงบประมาณประจำปี ในการดำเนินการเมื่อได้รับงบประมาณให้จัดฝึกอบรม ทัณฑสถานจะประสานงานสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด เชียงใหม่ หรือโรงเรียนนวดแผนไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ให้จัดวิทยากรจากภายนอกเข้ามาฝึกอบรม ตามกำหนดเวลาของหลักสูตรแต่ละสถาบัน เช่น การเรียนนวดไทยสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน หลักสูตร 60 ชั่วโมง หรือหลักสูตร 130 ชั่วโมง ซึ่งกรมราชทัณฑ์ไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณจัดฝึกอบรมให้ทุกปีได้ เพราะการจัดสรรงบประมาณฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังของรัฐบาลมีจำกัดในแต่ละปี แต่มีวิชาชีพที่รัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังในเรือนจำทั่วประเทศจำนวนมาก ส่งผลให้ทัณฑสถานประสบปัญหาการฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังขาดความต่อเนื่อง การจัดหลักสูตรฝึกอบรมไม่เพียงพอต่อความต้องการฝึกอบรมของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังจำนวนมากมีความต้องการเรียนวิชาชีพการนวดไทยเพื่อนำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ ส่งผลต่อเนื่องให้ทัณฑสถานประสบปัญหาขาดผู้ต้องขังออกมาให้บริการนวดไทยที่สถานฝึกวิชาชีพที่เปิดให้บริการนวดไทย ณ เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง เพราะเมื่อไม่มีการฝึกอบรมต่อเนื่องผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรมในแต่ละปีได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษก็ไม่มีผู้ต้องขังออกมาให้บริการในขณะที่การให้บริการนวดไทยเริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นมีผู้มาใช้บริการนวดไทยของสถานฝึกวิชาชีพจำนวนมากในแต่ละวัน เป็นปัญหาในการบริหารจัดการของทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มาอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงปี พ.ศ.2553-2559 นางอารีรัตน์ เทียมทอง ผู้อำนวยการทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ คนที่ 3 ได้คิดหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยการจัดฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังเอง โดยใช้ ทรัพยากรที่ทัณฑสถานมีอยู่ไม่ต้องรอการสนับสนุนงบประมาณจากกรมราชทัณฑ์ จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมผู้ต้องขังให้เป็นครูพี่เลี้ยงในการฝึกวิชาชีพการนวดไทย มีการนำวิทยากรจากภายนอกเข้ามาฝึกอบรมการเป็นครูพี่เลี้ยงให้ผู้ต้องขังมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนนวดไทยขึ้นโดยประยุกต์ทำนวดต่างๆ จากการนวดประเภททั่วไปที่มีการฝึกสอนในสถาบันต่าง ๆ ทั้งการนวดเคลยศักดิ์ ราชสำนัก วัดโพธิ์ และนวดสปา มากำหนดเป็นหลักสูตรวิชาชีพการนวดไทยของทัณฑสถานใช้สำหรับฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังหญิงเฉพาะในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่เท่านั้น ใช้ชื่อหลักสูตรว่าการนวดไทย “เรือนพธำรงค์”

หลักสูตร การเรียนนวดไทย “เรือนพารังค์”

- กำหนดเวลาเรียน 300 ชั่วโมง ประกอบด้วย

- 1) การเรียนภาคทฤษฎี จำนวน 40 ชั่วโมง
- 2) การเรียนฝึกภาคปฏิบัติ นวดฝ่าเท้า จำนวน 80 ชั่วโมง
- 3) การเรียนฝึกภาคปฏิบัติ นวดตัว จำนวน 180 ชั่วโมง

- เนื้อหาตามตำราเรียน หลักสูตร “เรือนพารังค์” ประกอบด้วย

- 1) การกล่าวคำไหว้ครู และคาถาความเชื่อของวิชาชีพ
- 2) หลักการนวดเพื่อประกอบอาชีพ หลักการทำงานร่วมกับผู้อื่น จรรยาบรรณ

“พนักงานนวด”

- 3) ประวัติความเป็นมาของการนวดไทย
- 4) การบริหารแบบไทย ๆ ทำถาษิตัดตนพื้นฐาน 15 ท่า
- 5) เส้นประธานสิบ
- 6) ความรู้เกี่ยวกับ กายวิภาคศาสตร์ และสรีระวิทยา
- 7) ความรู้ 17 จุดอันตราย ข้อห้ามข้อควรระวัง
- 8) จรรยาบรรณ คุณธรรม ศิลของหมอนวด และมารยาทของหมอนวด

- เกณฑ์การประเมินผลให้ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตร

- 1) การทดสอบความรู้ภาคทฤษฎีด้วยการสอบข้อเขียน และการท่องปากเปล่าต่อหน้าครู

พี่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่

- 2) การทดสอบภาคปฏิบัติทำนวดและวิธีการนวด ผู้เรียน 1 คน ต้องผ่านการทดสอบ

จากครูพี่เลี้ยง จำนวน 5 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 1 คน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่และผู้พันโทษจากทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ให้ความเห็นถึงความโดดเด่นของหลักสูตร การเรียนนวดไทย “เรือนพารังค์” เป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า เป็นหลักสูตรที่มีการผสมผสานวิธีการและท่านวดแผนไทยจากหลักสูตรต่าง ๆ มาเป็นท่านวดของหลักสูตร “เรือนพารังค์” โดยเน้นท่าที่มีความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการมากที่สุดผู้เรียนจะได้เรียนรู้จุดอันตรายบนร่างกายมนุษย์ ตัดท่านวดที่มีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้บริการออก และผู้ให้บริการนวดจะต้องไม่เข้าไปชิดใกล้ผู้ใช้บริการมาก การกำหนดเวลาเรียนจำนวน 300 ชั่วโมง มากกว่าเวลาเรียนในหลักสูตรอื่น ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ในภาคทฤษฎีซึ่งการเรียนในหลักสูตรอื่นได้เรียนน้อยมากหรือแทบจะไม่ได้เรียนภาคทฤษฎีเลยเพราะมีเวลาเรียนน้อย ส่วนการฝึกภาคปฏิบัติก็มีเวลาได้ฝึกจนทำให้เกิดความชำนาญ ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรนี้มีความรู้แน่นเมื่อนำไปประกอบอาชีพก็สามารถปรับใช้กับวิธีการนวดของแต่ละร้านได้ ซึ่งความคิดเห็นต่อหลักสูตร “เรือนพารังค์” เจ้าหน้าที่ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่และผู้พันโทษจากทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ที่ประกอบอาชีพให้บริการนวดไทยได้ให้ความคิดเห็นไว้ดังแสดงใน ตารางที่ 5-6

ตารางที่ 5 สรุปความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ต่อหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพธำรงค์”

ผู้ให้สัมภาษณ์	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
หัวหน้าสถานฝึกวิชาชีพ ทัณชสถาน หญิงเชียงใหม่	<p>ความโดดเด่นของหลักสูตรการฝึกสอนให้ผู้ต้องขัง คือ วิธีการนวดมีความผสมผสานการนวดทั่วไป(เคลย์ศักดิ์) ด้วย การลงน้ำหนักในการนวดให้ลูกค้าพึงพอใจแต่ผู้นวดจะไม่เข้าใกล้ผู้ให้บริการมากซึ่งเป็นลักษณะการนวดในราชสำนัก ที่เป็นการที่เกียรติแก่ผู้ให้บริการ</p>	
เจ้าหน้าที่อาวุโสประจำฝ่ายการศึกษา และพัฒนาจิตใจ ทัณชสถานหญิง เชียงใหม่	<p>ความโดดเด่น คือ ชื่อของหลักสูตร เป็นเอกลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์โดยอดีต คำว่า “พะทำมระง” คือตำแหน่งเก่าของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ ปัจจุบันมีชื่อตำแหน่ง พัดติเรื่อนจำ เป้าหมายของหลักสูตร คือ การนวดเพื่อให้เกิดการผ่อนคลาย และมีความปลอดภัย ในหลักสูตรผู้ต้องขังต้องคำนึงถึงจุดอันตรายถึง 17 จุด</p>	
เจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพ ณ สถานฝึกวิชาชีพ ทัณชสถานหญิง เชียงใหม่	<p>ความโดดเด่น คือ หลักสูตรการเรียนภาคปฏิบัติเป็นเวลานาน มีการฝึกให้ปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสบการณ์และความชำนาญในทัณชสถาน และมีภารกิจให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้วิธีการให้บริการเพื่อให้บริการเกิดความประทับใจด้วยการสอบถามความต้องการนำหนักนวดหนักเบาเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ เน้นให้ผู้ให้บริการนวดทุกคนรักษาความสะอาดร่างกายและสถานที่</p>	
เจ้าหน้าที่ควบคุมการฝึกอบรม ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ในทัณชสถานหญิงเชียงใหม่	<p>ความโดดเด่นของการเรียนนวดไทยหลักสูตร “เรือนพธำรงค์” คือ เป็นการฝึกอบรมที่ผสมผสานเอาหลักสูตรราชสำนัก กับเคลย์ศักดิ์ ไว้ด้วยกันด้วยการลงน้ำหนักนวดที่ไม่หนักหรือแรงเกินไปเหมือนกับบางนวดจับเส้นแต่ก็ไม่เบาจน ผู้ใช้บริการไม่รู้สึกอ่อนคลายทำให้ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจ ในราคาค่าบริการชั่วโมงละ 200 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ไม่แพงเมื่อเทียบกับความสบายที่ได้รับจากการใช้บริการ</p>	

ตารางที่ 6 สรุปความคิดเห็นผู้พหุวิชาชีพต่อหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพารังค์”

ผู้ให้สัมภาษณ์	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
1. ลัดดา อายุ 54 ปี พนักงานนวดไทย ที่ร้านลีลาญไทย	พหุวิชาชีพมาเป็นเวลาเกือบ 10 ปี เคยเข้าไปสอนการนวดในทันตสถานหญิงเชียงใหม่ผู้ต้องขัง ฐานระบุพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จคิดว่าการนวดของแต่ละหลักสูตรไม่มีความแตกต่างกัน ผู้ใช้บริการจะประทับใจและมาใช้บริการซ้ำหรือไม่ขึ้นอยู่กับความใส่ใจที่จะให้บริการของหมอนวด มีการสอบถามความรู้สึกและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นหลัก	
2. ป้าอิม อายุ 57 ปี พหุวิชาชีพที่ร้านลีลาญไทย	พหุวิชาชีพมา เป็นเวลา 3 ปี ความโดดเด่นของการนวดของแต่ละหลักสูตรไม่สามารถบอกได้ ส่วนใหญ่จะมีที่นวดที่เหมือนกันแต่จะมีความแตกต่างกันในการลำดับการนวดต่างๆ ที่แต่ละร้านจะนำมาปรับเป็นเอกลักษณ์ของร้านตัวเอง อย่างผู้พหุวิชาชีพที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์ “พารังค์” มาจากทันตสถานหญิงเชียงใหม่ถ้ามาทำงานที่ ลีลาญไทย ก็ต้องปรับลำดับการนวดต่างๆ ตามที่ร้านกำหนดซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์ของร้าน	
3. ผึ้ง อายุ 40 ปี พหุวิชาชีพ พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ เป็นพนักงานนวดไทย ที่ร้านลีลาญไทย	พหุวิชาชีพมา เป็นเวลา 7 ปี เคยได้ออกให้บริการระหว่างถูกคุมขัง เป็นเวลา 2 เดือน (ปี พ.ศ.2555) มีความคิดเห็นว่าการนวดไทยหลักสูตร “เรือนพารังค์” เป็นกรรมวิธีการนวดแบบทั่วไป(เขลยศักดิ์) และการนวดราชสำนัก โดยตัดทอนที่มีโอกาสเสี่ยงใกล้ชิดกับผู้พหุวิชาชีพ	
4. ณี อายุ 52 ปี พหุวิชาชีพ พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ เป็นพนักงานนวดไทย ที่ร้านลีลาญไทย	พหุวิชาชีพมา เป็นเวลา 5 ปี เป็นคนกรุงเทพฯ อยู่ในทันตสถานหญิงเชียงใหม่เป็นเวลา 18 ปี เรียนนวดไทยเรือนพารังค์และการนวดไทย ที่โรงเรียนสอนนวดลานานาคิดเห็นว่าหลักสูตร “เรือนพารังค์” ให้ความรู้ที่แน่นกว่าใช้เวลาเรียนนาน มีที่นวดมาก ทั้งที่นวดแบบทั่วไป(เขลยศักดิ์) และในราชสำนัก การเรียนเรือนพารังค์ หลักสูตรจะเน้นให้ระวังเรื่อง การนวดที่ปลอดภัย โดยเฉพาะจุดอันตรายบนร่างกาย และตัดที่นวดที่ต้องเข้าใกล้ผู้ให้บริการ	

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
5. หอม อายุ 55 ปี พันโทยศดี พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ เป็นพนักงานชาวไทย ที่ร้านลีลานวดไทย	พันโทมาเป็นเวลาเกือบ 13 ปี เคยเรียนการนวดไทยหลักสูตร 180 ชั่วโมง ของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานในท้องถิ่น สถานหญิงเชียงใหม่ ไม่ได้เรียนการนวดไทยหลักสูตร เรือนพธำรงค์ เพราะพันโทก่อนมีการฝึกหลักสูตรนี้ แต่ได้เรียนจากเพื่อนผู้พันโทซึ่งทำงานด้วยกันเห็นว่าทำนวดมีความใกล้เคียงกัน ถึงแม้จะเรียนหลักสูตรได้มาแต่เมื่อมาให้บริการ นวดที่ร้านก็ต้องปรับให้เป็นที่ทำนวดของทางร้าน ซึ่งแต่ละร้านจะต้องมีการสร้างทำเป็นเอกลักษณ์เพื่อให้ผู้ใช้บริการ ประทับใจและจดจำกลับมาใช้บริการอีก	
6. หน้อย อายุ 50 ปี พันโทชคดียกยอก ทรัพย์ เป็นพนักงานชาวไทย ที่ร้านลีลา นวดไทย	พันโทเข้ามา เป็นเวลา 6 ปี ความโดดเด่นของการนวดของแต่ละหลักสูตรไม่สามารถบอกได้ ส่วนใหญ่จะมีทำนวดที่ เหมือนกันแต่จะมีความแตกต่างกันในการลำดับการนวดต่างๆ ที่แต่ละร้านจะนำมาปรับเป็นเอกลักษณ์ของร้าน ตัวเอง อย่างผู้พันโทซึ่งผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์ “พธำรงค์” มาจากที่สถานหญิงเชียงใหม่เข้ามาทำงานที่ ลีลา นวดไทย ก็ต้องปรับลำดับการนวดทำต่างๆ ตามที่ร้านกำหนดซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์ของร้าน	
7. ผึ้ง อายุ 40 ปี พันโทยศดี พ.ร.บ.ยา เสพติฯ เป็นพนักงานชาวไทย ที่ร้าน ลีลานวดไทย	พันโทเข้ามา เป็นเวลา 7 ปี เคยได้ออกให้บริการระหว่างถูกคุมขัง เป็นเวลา 2 เดือน (ปี พ.ศ.2555) มีความคิดเห็นว่าการ นวดไทยหลักสูตร “เรือนพธำรงค์” เป็นการรวมวิธีการนวดแบบทั่วไป(เฮลตี้คัต) และการนวดราชสำนัก โดยดีดทำ นวดที่มีเอกลักษณ์ใกล้เคียงกับผู้นวดออก	
8. ก๊ก อายุ 35 ปี พันโทยศดี พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ เป็นพนักงานชาวไทย ที่ร้านลีลานวดไทย	พันโทเข้ามา เป็นเวลา 2 ปี เคยได้ออกให้บริการระหว่างถูกคุมขัง เป็นเวลา 1 ปีกว่า สามารถเก็บเงินได้ระหว่างออก ให้บริการ ประมาณหนึ่งแสนบาท มีความคิดเห็นว่าการนวดไทยหลักสูตร “เรือนพธำรงค์” มีความโดดเด่นในเรื่องของ การฝึกสอนเป็นเวลานาน ได้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจะได้รับความรู้ที่แน่นกว่าหลักสูตรอื่น วิธีการนวดเน้นการ โยกถ่ายน้ำหนักไม่ค่อยเน้นการใช้นิ้ว จะทำให้ผู้ใช้บริการไม่รู้สึกเจ็บจะรู้สึกสบายผ่อนคลาย ในกาทำให้บริการจะผู้ใช้ วิธีการนวดของ “เรือนพธำรงค์” มากกว่าเพราะมีทำนวดมากกว่า	

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
9. ยุ อายุ 36 ปี พันโทศศิ พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ เป็นพนักงานขนาดไทย ที่ร้านสีลานวดไทย	พันโทมาเป็นเวลาเกือบ 2 ปี เคยเรียนการนวดไทยหลักสูตร ทั้งเรือนพธำรง และหลักสูตร 150 ชั่วโมง ของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานในพัฒนสถานหญิงเชียงใหม่ และสถาบันลานมา นวดไทย แต่ที่ได้เรียนและรู้จริงๆ คือหลักสูตรเรือนพธำรง เพราะใช้เวลาเรียนมาจนถึง 300 ชั่วโมง โดยเฉพาะการเรียนท่านวดจะมีจำนวนทำให้ฝึกมาก สามารถนำมาใช้ได้จริงทำให้เรามีความมั่นใจ ถึงแม้จะต้องมาปรับท่านวดให้เป็นลำดับตามที่ร้านกำหนดเราก็สามารถทำได้เพราะเรามีท่านวดจำนวนมากที่ได้เรียนมา ความโดดเด่นคือการฝึกท่านวดของเรือนพธำรงฯ จะต้องระวังเรื่องความปลอดภัยในการนวดเป็นอันดับแรก จะตัดทำเสียงออก รวมถึงที่ต้องเข้าใกล้จัดผู้ใช้บริการออกด้วย เคยได้ออกมาให้บริการที่นอกพัฒนสถานสามารถเก็บเงินก่อนพันโทเซได้ ประมาณ 90,000 บาท เศษ	
10. เหมียว อายุ 46 ปี พันโทศศิ ยัยออกทรัพย์ เป็นพนักงานขนาดไทยที่ร้านสีลานวดไทย	พันโทมาเป็นเวลา 4 ปี ความโดดเด่นของการนวดของแต่ละหลักสูตรไม่สามารถบอกได้ ส่วนใหญ่จะมีท่านวดที่เหมือนกันแต่จะมีความแตกต่างกันในการลำดับการนวดท่าต่างๆ ที่แต่ละร้านจะนำมาปรับเป็นเอกลักษณ์ของร้านตัวเอง อย่างผู้พันโทเซที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์ “พธำมรงค์” มาจากพัฒนสถานหญิงเชียงใหม่เข้ามาทำงานที่ สีลานวดไทย ก็ต้องปรับลำดับการนวดท่าต่างๆ ตามที่ร้านกำหนดซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์ของร้าน	

3. วิธีการฝึกสอน

การฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ จัดการฝึกอบรมด้วยวิธีการ “พี่สอนน้อง” โดยทัณฑสถานมีการฝึกอบรมผู้ต้องขังให้เป็นครูพี่เลี้ยงและมอบหมายให้ผู้ต้องขังทำหน้าที่สอนผู้ต้องขังที่สมัครและได้รับการคัดเลือกเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรการเรียนนวดไทย “เรือนพารังค์” คุณสมบัติผู้ต้องขังที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูพี่เลี้ยง คือ ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทยในหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพารังค์” มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถถ่ายทอดความรู้ในหลักสูตรได้ ขั้นตอนวิธีการจัดฝึกอบรม คือ

- 1) เมื่อทัณฑสถานเปิดการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการฝึกอบรมประชุมผู้ต้องขังครูพี่เลี้ยง แบ่งหัวข้อการสอนในตำราให้ครูพี่เลี้ยงรับผิดชอบด้วยการจับฉลาก
- 2) แบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ครูพี่เลี้ยงรับผิดชอบอัตราส่วน ครูพี่เลี้ยง : ผู้เรียน ขึ้นอยู่กับจำนวนครูพี่เลี้ยง ณ วันที่จัดการฝึกอบรม เช่น ถ้าครูพี่เลี้ยงมีจำนวน 10 คน อัตราส่วนต่อผู้เรียน 30 คน คือ 1:3 มอบหมายให้ครูพี่เลี้ยงรับผิดชอบผู้เรียนตลอดการฝึกอบรม
- 3) ก่อนการฝึกอบรมประจำวันมีการทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยง กับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ประมาณ 10-15 นาที
- 4) ระหว่างการฝึกอบรมประจำวัน ครูพี่เลี้ยงที่ได้รับมอบหมายให้สอนตามหัวข้อในตำราจะเป็นผู้บรรยายให้ความรู้โดยมีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มกำกับดูแลผู้เรียนในกลุ่มและคอยอธิบายชี้แนะทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติท่านวดต่างๆ
- 5) เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมประจำวันเจ้าหน้าที่จัดประชุมกลุ่มเฉพาะครูพี่เลี้ยงบอกข้อบกพร่องแนะนำแก้ไขการทำหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงแต่ละคน และแจ้งปัญหาผู้เรียนในกลุ่มที่ครูพี่เลี้ยงแต่ละคนรับผิดชอบเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหา
- 6) เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมตามหลักสูตร มีการทดสอบผู้เรียนภาคทฤษฎี คือ การสอบข้อเขียนและการท่องปากเปล่า ส่วนการทดสอบภาคปฏิบัติผู้เรียน 1 คน ต้องผ่านการทดสอบการปฏิบัติจนวัดจากครูพี่เลี้ยงจำนวน 5 คน และเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการฝึกอบรมเป็นผู้ประเมินเป็นคนสุดท้าย ก่อนมีการออกใบประกาศนียบัตรให้เป็นผู้ผ่านการฝึกอบรมโดยทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทย ให้ผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังที่แตกต่างกันตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังแสดงใน ตารางที่ 7 กล่าวโดยสรุป คือ

1) เชิงนโยบาย ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรมีความคิดเห็นว่าการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำต้องมีขั้นตอนดำเนินการที่เป็นระบบ ดำเนินการให้สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่ ที่เรือนจำตั้งอยู่

2) เจ้าหน้าที่หัวหน้าสถานฝึกวิชาชีพเรือนจำชั่วคราวกลางเวียง มีความคิดเห็นว่าการประสบความสำเร็จที่มีผู้เข้าใช้บริการจำนวนมากจนล้นต้องส่งต่อลูกค้าไปรับบริการในทัณฑสถาน เพราะมีที่ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว สถานที่สวยงาม มีมือการนวดผู้ต้องขังได้มาตรฐานและให้บริการดี เป็นความแปลกใหม่ในสังคมที่ต้องการให้โอกาสผู้ผิดพลาดในสังคม

3) เจ้าหน้าที่อาวุโสประจำฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ มีความคิดเห็นว่าเป็นความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ คือ การที่ทัณฑสถานสามารถฝึกสอนให้ผู้ต้องขังมีวิชาชีพติดตัวออกไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษได้สำเร็จ ทำให้ผู้ต้องขังมีรายได้ระหว่างถูกคุมขัง มีปัจจัยจากการที่ทัณฑสถานมีหลักสูตรการฝึกวิชาชีพการนวดไทยเองและมีวิธีการฝึกสอนด้วยวิธีการ “พี่สอนน้อง” ในการฝึกอบรมทำให้การทำงานง่ายขึ้น สามารถจัดฝึกอบรมวิชาชีพ การนวดไทย ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ผู้ต้องขังมีความต้องการเรียนมากที่สุดได้อย่างต่อเนื่อง

4) ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังให้บริการนวดไทยที่สถานฝึกวิชาชีพ เรือนจำชั่วคราวกลางเวียงความสำเร็จขึ้นอยู่กับการมีระเบียบวินัย มีใจรักในงานที่ทำของผู้ต้องขังเอง และการได้รับโอกาสจากสังคมภายนอกด้วยการใช้บริการนวดไทยจากผู้ต้องขัง รับผู้ต้องขังที่พ้นโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการ

5) ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังฝึกอบรมวิชาชีพการนวดไทยในทัณฑสถานให้มีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยความสำเร็จ คือ วิชาชีพที่ฝึกให้ผู้ต้องขังต้องเป็นวิชาชีพที่นำไปประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้จริงและโดยวิชาชีพ การนวดไทย นอกจากจะออกไปรับจ้างตามสถานประกอบการได้แล้ว ยังสามารถเปิดให้บริการได้เองและสามารถเรียนเพิ่มเป็นการนวดเพื่อการรักษาก็จะทำให้เพิ่มคุณค่าวิชาชีพได้ ซึ่งกระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่สามารถดำเนินการจนครบกระบวนการและมีการส่งต่อผู้พ้นโทษเข้าทำงานต่อในสถานประกอบการด้วย

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลสรุปการตอบแบบสัมภาษณ์เชิงใหม่ จำนวน 5 คน

ผู้สัมภาษณ์	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
1. ผู้อำนวยการวิทยาลัยใหม่	<p>การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรือนจำต้องวิเคราะห์บริบทจุดแข็ง จุดอ่อนของเรือนจำ และปัจจัยสังคมภายนอกให้พัฒนาต่อยอดจุดด้อย - องค์การในการฝึกวิชาชีพ ต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่ผลิตสถานภาคผนวก - การฝึกวิชาชีพให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานในพื้นที่ เช่น เรือนจำบางแห่งมีจุดเด่นที่ติดตั้งเครื่องตัดหญ้า บางแห่งตั้งอยู่ในภูมิทัศน์สวยงาม หรือตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น - จัดกระบวนการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังให้ดำเนินการ เป็น ๕ ขั้นตอน คือ (1) จำแนกลักษณะผู้ต้องขังเข้ารับการอบรมตามความถนัดและความสนใจ (2) การจัดการอบรมวิชาชีพภายในเรือนจำระบบปิด (3) การฝึกทักษะภายนอกเรือนจำในสถานประกอบการที่ใกล้เคียงกับสังคมภายนอกหรือสถานประกอบการจริงเพื่อฝึกทักษะความชำนาญ (4) จัดโปรแกรมปรับทัศนคติเพื่อสร้างนิสัยรักการทำงาน การสร้างรายได้เพื่อเก็บออมภายหลังพ้นโทษ (5) ส่งต่อยังสถานประกอบการภายหลังพ้นโทษ <p>-ปัญหาในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำ คือ จำนวนผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ทำให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคลไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ต้องขังไม่มีความตั้งใจอบรมให้ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองหลังพ้นโทษ</p> <p>-การฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำต้องดำเนินการ 2 รูปแบบ คือ การฝึกวิชาชีพพื้นฐานสำหรับผู้ต้องโทษเป็นเวลานาน และการฝึกวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในกลุ่มนักโทษที่เลือกกำหนดโทษ 6 เดือนถึง 1 ปี เพื่อให้เข้าไปประกอบอาชีพ</p>	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	ทัศนคติ	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
2.หัวหน้าสถานฝึกวิชาชีพ ทัศนคติ สถานหญิงเชียงใหม่	ทัศนคติ	<p>ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ณ สถานฝึกวิชาชีพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ด้านจำนวนผู้เข้าใช้บริการถือว่าประสบความสำเร็จสูงเพราะมีผู้ใช้บริการเกินอัตรากำลังผู้ต้องขังที่ให้บริการจนต้องส่งต่อให้รายนวดในทัณฑสถาน ผู้ต้องขังที่ให้บริการที่นี้จะมีรายได้จากเงินรางวัลปันผล 15,000 บาทต่อคนต่อเดือนเป็นอย่างต่ำ นับเป็นรายได้ที่สูงมากเมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่นๆ - ในการบริหารจัดการการอบรมผู้ต้องขังก่อนทำงานทุกเช้า จัดลำดับผู้ต้องขังให้บริการด้วยความยุติธรรม จัดทำกล่องรับฟังความคิดเห็นจากผู้ให้บริการและเปิดกล่องตรวจสอบทุกวันหลังปิดให้บริการและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ - ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ (1) พื้นที่ความสวยงาม (2) การบริการดี (3) ลูกค้ายินใจอยากใช้บริการ ปฏิบัติผู้ต้องขัง เป็นสิ่งแปลกแตกต่างจากสถานให้บริการทั่วไป	
3. เจ้าหน้าที่อาวุโสประจำฝ่าย การศึกษาและพัฒนาจิตใจ สถานหญิงเชียงใหม่	ทัศนคติ	<p>ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรฝึกอบรมการนวดไทย “เรือนพธัมมรงค์” ด้วยวิธีการ “ที่สอนน้อง” เริ่มประมาณ ปลาย พ.ศ.2553 เพราะประสบปัญหาผลิตหมอนวดออกให้บริการนอกเรือนจำไม่ทันเพราะผู้ต้องขังที่ให้บริการได้รับการปล่อยตัว - คิดว่าทัณฑสถานประสบความสำเร็จสูงมากกับการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย เมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่น เพราะทำให้ผู้ต้องขังมีรายได้สูง และผู้ต้องขังที่เป็นครูพี่เลี้ยงมีความภาคภูมิใจในภารกิจหน้าที่ มีความตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย แก้ปัญหาผลิตหมอนวดออกให้บริการนอกทัณฑสถานไม่ทันได้ และลดปัญหาด้านการควบคุมในการต้องดูแลบุคคลภายนอกที่เข้ามาเป็นวิทยากรฝึกสอนได้ด้วย - ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ คือ (1) ผู้ต้องขังมีความหวังว่าพ้นโทษแล้วมีอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ (2) ผู้ต้องขังมีรายได้ขณะอยู่ในเรือนจำ (3) วิธีการฝึกสอนที่สอนน้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูพี่เลี้ยงและผู้เรียน (4) ผู้ต้องขังรู้สึกว่ายามีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตัวตนยังมีคุณค่าและชีวิตยังมีความหวัง	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
3. เจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพ ณ สถานฝึกวิชาชีพ ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่	<p>ความสำราญใจในการฝึกวิชาชีพการวาดลายให้ผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ต้องขังที่ออกให้บริการที่นี้จะมีรายได้ 15,000 บาทต่อคนต่อเดือนเป็นอย่างต่ำทุกคน เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ควบคุมผู้ต้องขังให้ปฏิบัติงานได้เพราะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังอยากออกมาให้บริการ การควบคุมเน้นให้มีระเบียบวินัยเป็นหลักถ้าผู้ต้องขังคนใดผิดระเบียบวินัยก็จะส่งตัวกลับเข้าไปคุมขังในทัณฑสถานทันที ผู้ต้องขังต้องเชื่อฟังคำสั่งของเจ้าพนักงานทุกคน โดยเจ้าหน้าที่เองต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดด้วย เพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้ต้องขัง ส่วนการบริการลูกค้าเจ้าหน้าที่ก็จะต้องทำให้ผู้ต้องขังเห็นความตั้งใจและบริการ เป็นการฝึกปรับทัศนคติผู้ต้องขังใหม่ใจกว้างที่สุจริตไปในตัวด้วย - ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ (1) ตัวผู้ต้องขังเอง ต้องมีความตั้งใจและมีระเบียบวินัยในตัวเอง (2) การหาแหล่งงานรองรับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ	
4. เจ้าหน้าที่ควบคุมการฝึกอบรมผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพ การวาดไทย ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่	<p>ความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการวาดไทยให้ผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - การคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรมจะดำเนินการในรูปคณะกรรมการที่กำหนดในระเบียบของกรมราชทัณฑ์ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จะทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังฝึกอบรม ส่วนมากอบรมปีละ 3 รุ่น กำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมเป็นไปตามหลักสูตร - ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ (1) หลักสูตรการฝึกอบรมที่ผสมผสานเอาหลักสูตรราชสำนักกับเชลยศึกได้ไว้ด้วยกันผู้ให้บริการมีความพึงพอใจ (2) ค่าบริการชั่วโมงละ 200 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ไม่แพงเมื่อเทียบกับความสบายที่ได้รับจากการใช้บริการ (3) นโยบายของกรมราชทัณฑ์ที่สนับสนุนให้เรือนจำเปิดให้บริการวาดบุคคลภายนอกในเรือนจำให้ผู้ต้องขังมีรายได้	

การศึกษาบริบทองค์กร กระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิง เชียงใหม่ นำมาประมวลกับความคิดเห็นในบทสรุปการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ เป็นปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทย ให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ดังนี้

1. ด้านบริบททัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ที่เป็นปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย

1.1 ที่ตั้งขององค์กร การที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มีสถานฝึกวิชาชีพ เรือนจำชั่วคราว กลางเวียง ตั้งในพื้นที่เป็นจุดท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นปัจจัยที่ทำให้มีผู้เข้ามาใช้บริการนวด ไทยของผู้ต้องขังจำนวนมาก เพราะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่จำนวนมากการบริหารจัดการ สถานที่ที่มีความสวยงามผู้ใช้บริการมีความประทับใจ และกลับมาใช้บริการอีก

1.2 นโยบายการบริหารงานขององค์กร เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ เมื่อองค์กรรับรู้ภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล มีการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรที่เป็น รูปธรรมเชื่อมโยงการปฏิบัติงานในองค์กรทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุ ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

การกำหนดนโยบายฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ มีความสอดคล้องกับภารกิจหลักขององค์กรทำให้ได้รับการประกาศให้เป็นเรือนจำเฉพาะทาง ด้าน การฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง (Thai massage Academy) ของกรมราชทัณฑ์ ได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจัดกิจกรรมขับเคลื่อนนโยบายให้สำเร็จตามวิสัยทัศน์พัฒนาสู่โครงการ Give And Gain In Wall เปิดศูนย์ฝึกทักษะการนวดไทยในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ให้นักท่องเที่ยว ต่างชาติเข้ามาใช้บริการนวดไทยของผู้ต้องขังที่ฝึกวิชาชีพภายใต้กรอบแนวคิดโครงการ “พลังการให้ จากสังคมที่ยิ่งใหญ่สู่การยอมรับและให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังที่ยั่งยืน” เป็นความแปลกใหม่ที่สร้างความ ตื่นเต้น และเชื่อมโยงความรู้สึกของสังคมในรูปแบบการให้โอกาสแก่ผู้ผิดพลาดในสังคม

1.3 โครงสร้างการบริหารงานองค์กร มีการกำหนดกรอบโครงสร้างการบริหารงาน เป็นไปตามภารกิจหลักองค์กร ทำให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรรับรู้บทบาทหน้าที่ว่าต้องทำอะไร ใดบ้างเพื่อให้ผลสำเร็จขององค์กรสนองวิสัยทัศน์ โดยการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง เป็นภารกิจหลักของ ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง มีผู้อำนวยการส่วนเป็นผู้รับนโยบายจากผู้อำนวยการทัณฑสถานมามอบหมายให้ หัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพกำกับดูแลการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ประกอบด้วย หัวหน้าสถานฝึกวิชาชีพ เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ควบคุมการฝึกวิชาชีพการนวดไทย ในทัณฑสถาน จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังและให้บริการ ณ สถานฝึกอาชีพ เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง จำนวน 1 คน

2. ด้านกระบวนการฝึกวิชาชีพที่เป็นปัจจัยทำให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

2.1 วิธีการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรม ใช้วิธีการให้ผู้ต้องขังสมัครใจเข้ารับ การฝึกอบรมไม่มีการบังคับ แล้วมีคณะกรรมการพิจารณาตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดไว้เป็น ระเบียบของกรมราชทัณฑ์ มีความเป็นธรรมในการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรม

2.2 การมีหลักสูตรการเรียนนวดไทยฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังเอง โดยกำหนดหลักสูตร เวลาเรียนได้เหมาะสมกับสถานะผู้เรียนที่เป็นผู้ต้องขังถูกควบคุมตัวอยู่ร่วมกันในเรือนจำตลอด 24 ชั่วโมง หลักสูตรการเรียน 300 ชั่วโมง ช่วยให้ผู้เรียนได้มีเวลาเรียนทฤษฎีและฝึกภาคปฏิบัติเป็น เวลานานทำให้เกิดความชำนาญ สร้างความมั่นใจในฝีมือการให้บริการ มีสถานที่ให้ผู้ต้องขังที่ผ่านการ ฝึกอบรมออกมาฝึกให้บริการบุคคลภายนอกสร้างรายได้จริงจากการฝึกวิชาชีพ ทำให้ผู้ต้องขังเชื่อมั่น และต้องการเรียนในหลักสูตรวิชาชีพที่เปิดฝึกอบรม

2.3 วิธีการฝึกอบรมด้วยวิธีการ “พี่สอนน้อง” ทำให้ทัณฑสถานจัดการฝึกอบรมได้ ง่ายขึ้น ลดงบประมาณฝึกอบรม ลดภาระงานดูแลความปลอดภัยวิทยากร การตรวจค้น บุคคลภายนอกก่อนเข้าเรือนจำ แก้ปัญหาขาดแคลนวิทยากร จัดฝึกอบรมได้ต่อเนื่อง อัตราส่วนครูพี่ เลี้ยง : ผู้เรียน มีความเหมาะสม ผู้สอนและผู้เรียนสื่อสารกันเข้าใจได้ง่ายกว่าการรับการถ่ายทอดจาก วิทยากรภายนอก ผู้เรียนกล้าสอบถามเมื่อไม่เข้าใจเมื่อเรียนครบหลักสูตรแล้วผู้เรียน 1 คน จะต้อง ผ่านการทดสอบจากครูพี่เลี้ยง 5 คน และเข้าทดสอบฝีมือการนวดจากเจ้าหน้าที่ วิธีการนี้ยังสร้าง ความภูมิใจให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูพี่เลี้ยง และทำให้ทัณฑสถานสามารถจัดฝึกอบรมได้ ต่อเนื่อง 3 รุ่น ในรอบ 1 ปี และออกใบประกาศนียบัตรรับรองผ่านการฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังได้นำไปใช้ ประโยชน์ในการขอเลื่อนชั้นนักโทษ ขอรับการพักการลงโทษ และลดวันต้องโทษจำคุก ตลอดถึงการ สมัครเข้าทำงาน

วิจารณ์ผลการศึกษา

การศึกษา ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิง เชียงใหม่ กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทของทัณฑสถานและกระบวนการฝึกวิชาชีพ การนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังประสบความสำเร็จ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า

1. ความสำเร็จขององค์กร ประกอบด้วย

1.1 ความสำเร็จในการสร้างอาชีพให้ผู้ต้องขัง นำไปใช้เป็นเครื่องมือทำมาหากินที่ สุจริตหลังพ้นโทษได้ เป็นการแก้ไขปัญหาด้วยการ “ระเบิดจากข้างใน” ตามหลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้วยการแก้ไขปัญหาที่สาเหตุการกระทำความผิดของผู้ต้องขังหญิง ซึ่งนันทิ จิตสว่าง (2560) อติตอธิตกรรม ราชทัณฑ์ และอภิญา เวชยชัย และคณะ (2558) ได้ระบุถึงสาเหตุการทำความผิดของนักโทษหญิง ในประเทศไทย ว่า ร้อยละ 85-90 ทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะมีปัญหาทางเศรษฐกิจหรือ ภาระทางครอบครัวที่บีบบังคับให้ต้องทำงานดังกล่าว ทำให้ถูกจับเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ มีความ สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ร้อยละ 96.66 เป็นผู้หญิงวัยแรงงานหรือวัยกลางคนที่มีอายุอยู่ระหว่าง 24-50 ปี ผู้ต้องขังจำนวน ร้อยละ 90.01 ของกลุ่มตัวอย่างก่อนต้องโทษประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น ค่าขาย ประกอบอาชีพส่วนตัว ผู้ใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป และว่างงาน ผู้ต้องขังมีการตอบแบบสอบถามที่สอดคล้องเป็นไปในแนวทาง เดียวกันกับการตอบข้อสัมภาษณ์ทุกคนว่าต้องการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย เพราะต้องการนำไป ประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวหลังพ้นโทษ โดยผู้ต้องขัง ร้อยละ 73.33 ของกลุ่มตัวอย่าง ตอบ แบบสอบถามถึงมีมูลเหตุจูงใจในการสมัครเข้ารับการฝึกวิชาชีพการนวดไทยของผู้ต้องขัง ว่า ต้องการ เป็นวิชาชีพติดตัวในอนาคตและนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวหลังพ้นโทษ และผู้ต้องขังกลุ่ม ตัวอย่างทุกคน (ร้อยละ 100) ได้แสดงความคิดเห็นต่อวิชาชีพการนวดไทยใน ว่าเป็นวิชาชีพที่ สามารถใช้ประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ ในระดับมาก ทัณฑสถานมีกระบวนการส่งต่อผู้พ้นโทษ เข้าทำงานในสถานประกอบการ และมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วม (MOU.) กับเอกชนที่เป็นสถาน ประกอบการในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ รับผู้พ้นโทษที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพ การนวดไทย เข้าทำงาน ทุกคนนับเป็นความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ในการคืนคนดีสู่สังคม ด้วยการสร้างให้ผู้ต้องขังมี อาชีพ และนำวิชาชีพไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองหลังพ้นโทษ ได้ตั้งพระราชดำรัส ของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานแก่ อติตอธิตกรรมราชทัณฑ์ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2516 ความตอนหนึ่ง ว่า “...ขอให้ข้าราชการกรมราชทัณฑ์มีมานะอดทน พยายามฝึกอบรมแก้ไขให้ผู้ต้องขังเป็นคนดี

ฝึกหัดงานอาชีพสำหรับเป็นเครื่องมือหากินโดยสุจริตได้ เมื่อพ้นโทษออกไปแล้วก็ควรจะติดตามดูผล ด้วยว่า เขานำเอาวิชาชีพที่ฝึกอบรมให้มันไปทำงานการอะไรได้บ้าง...” สามารถแก้ไขปัญหาสาเหตุ การกระทำความผิดในสังคมของผู้หญิงวัยแรงงานของประเทศ ตามแนวทางทฤษฎีการลงโทษผู้กระทำความผิดในสังคมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation Theory)

1.2 ความสำเร็จในการสร้างรายได้ให้ผู้ต้องขังระหว่างถูกคุมขัง ประสบความสำเร็จ ในการนำผู้ต้องขังหญิงออกมาฝึกวิชาชีพให้บริการนวดไทยแก่บุคคลภายนอก ณ สถานฝึกวิชาชีพ เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง สร้างรายได้ให้ผู้ต้องขังสูงถึง 15,000.-บาทต่อคนต่อเดือนเป็นอย่างต่ำ ทำให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการคัดเลือกออกมาให้บริการมีเงินออมเก็บไว้เป็นทุนเริ่มต้นชีวิตหลังพ้นโทษสร้าง ความรู้สึกปลอดภัยที่จะออกมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมภายนอก และบริการนวดไทยของผู้ต้องขังได้รับความนิยมนอกจากผู้ใช้บริการสูงมาก ความสำเร็จนี้ทำให้ทัศนสถานต้องเปิดโครงการ Give And Gain In Wall เปิดศูนย์ฝึกทักษะการนวดไทยขึ้นในทัศนสถานหญิงเชียงใหม่เพื่อให้บริการนวดไทยแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทำให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสฝึกวิชาชีพการนวดไทยเพิ่มขึ้น

การสร้างรายได้ที่เป็นเงินให้ผู้ต้องขังเป็นการสนองความต้องการจากภาวะบกพร่องเพื่อเอา ชีวิตรอดของมนุษย์ (Deficiency Needs) ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ต้องขังส่วนมากในเรือนจำ ที่ต้องทำ ผิดกฎหมายเพราะต้องการ “เงิน” ซึ่ง “เงิน” นั้นเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการตอบสนองความต้องการ ของมนุษย์ในภาวะ บกพร่อง (Deficiency Needs) ที่จะนำไปสู่การสนองความต้องการของมนุษย์ที่ เรียกว่าความต้องการที่จะเติบโต (Growth Needs) ที่เป็ความต้องการในภาวะ “ความไม่บกพร่อง” คือความต้องการด้านจิตใจของมนุษย์ตามหลักทฤษฎี Hierarchy of Needs ของ Maslow (บรยรงค์ พงษ์พานิช, 2560) การมีรายได้ที่เป็นเงินตอบแทนที่ดีเป็นมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้ต้องขังมีความตั้งใจฝึก วิชาชีพ ปฏิบัติดีอยู่ในระเบียบวินัย เชื่อฟังคำสั่งของเจ้าพนักงาน เชื่อมโยงความต้องการประกอบ อาชีพของมนุษย์ ซึ่งฮอปพอค (Hoppock’s Composite Theory) (อมรรรัตน์ เหล่าบุญมา, 2550) ได้สรุปเป็นทฤษฎีความต้องการเชิงผสมไว้ว่า มนุษย์จะเลือกอาชีพที่สามารถสนองความต้องการทั้ง ร่างกายและ จิตใจ โดยเชื่อว่าการเลือกอาชีพที่ทำให้เขาได้รับความพึงพอใจ และตอบสนองความ ต้องการของเขาได้ก็จะเกิดการพัฒนาในอาชีพที่เลือก ความพึงพอใจในอาชีพเกิดจากการได้ประกอบ อาชีพที่ตรงกับความต้องการ และความพึงพอใจนั้นเป็นผลจากการที่อาชีพนั้นสามารถสนองความ ต้องการในปัจจุบัน และสนองความคาดหวังว่าจะทำให้บรรลุความต้องการในอนาคตได้ หรือช่วย นำไปสู่งานอื่นที่ต้องการได้ สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการจากการทำงาน ของอับราฮัม เซเลนิก (Abraham Zaleznik) ที่ระบุว่ามนุษย์จะมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานใดนั้น จำเป็นต้องมี ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ คือ ความพึงพอใจในการทำงานที่จะสามารถตอบสนองความต้องการ มีการจูง ใจที่ดีเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จ

2. ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยด้านบริบทองค์กร ประกอบด้วย

2.1.1 ที่ตั้งขององค์กร การที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มีสถานฝึกวิชาชีพ เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง ตั้งในพื้นที่เป็นจุดท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นปัจจัยที่ทำให้มีผู้เข้ามาใช้บริการนวดไทยของผู้ต้องขังจำนวนมาก เพราะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่จำนวนมากทัณฑสถานมีการบริหารจัดการสถานที่ที่มีความสะอาด สวยงาม ทำให้ผู้ใช้บริการมีความประทับใจเป็น 1 ใน 6 ด้าน ของปัจจัยการตลาดที่มีผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการนวดไทยตามที่ หทัยรัตน์ สิทธิโชค (2553) ได้เขียนรายงานผลการศึกษาร่วมประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจใช้บริการนวดแผนไทยแบบสปาที่ Health Land ในเขตกรุงเทพมหานคร และรายงานผลการศึกษายปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการนวดแผนไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครของผกาพันธ์ อรพิรินทร์เงิน (2555)

2.1.2 นโยบายองค์กร ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าการที่กรมราชทัณฑ์ มีนโยบายประกาศให้ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่เป็นเรือนจำเฉพาะทางด้านการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง (Thai massage Academy) ของกรมราชทัณฑ์ มีการสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นโยบายดำเนินการนำผู้ต้องขังออกมาฝึกวิชาชีพให้บริการนวดไทยนอกทัณฑสถาน ประสบความสำเร็จได้รับความนิยมนจากผู้ใช้บริการจำนวนมาก ก็มีนโยบายพัฒนาสู่โครงการ Give And Gain In Wall เปิดศูนย์ฝึกทักษะการนวดไทยขึ้นในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่เพื่อให้บริการนวดไทยแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ภายใต้แนวคิด “พลังการให้จากสังคมที่ยิ่งใหญ่สู่การยอมรับและให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังที่ยั่งยืน” ทำให้ผู้ต้องขังมีโอกาสได้ฝึกวิชาชีพสร้างรายได้จริงระหว่างถูกคุมขังมีเงินออมเก็บเป็นทุนเริ่มต้นการใช้ชีวิตหลังพ้นโทษ และเมื่อพ้นโทษออกจากทัณฑสถานก็มีระบบส่งต่อเข้าทำงานในสถานประกอบการ องค์กรมีนโยบายทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่รับผู้พ้นโทษที่ผ่านการฝึกอบรมการนวดไทยเข้าทำงานทุกคน การดำเนินนโยบายจนทำให้ประสบความสำเร็จนี้มีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ อัจฉรา เขตถาวร (2545) ในการศึกษาเรื่อง รูปแบบการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร 7 แห่ง ว่านโยบายการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ การพัฒนารูปแบบการฝึกวิชาชีพควรสนองความต้องการผู้ต้องขังที่ก่อเกิดการ พัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังได้ส่วนหนึ่ง ควรมีการปรับเปลี่ยน กฎ ระเบียบ บางส่วนเพื่อให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง เพราะผู้ต้องขังมีความคาดหวังสูงในการฝึกวิชาชีพของทัณฑสถานตามที่มีรายงานการศึกษาของ คงกระพัน พลากุลมณฑล และคณะ (2560) ที่พบว่าผู้ต้องขังมีความคาดหวังในการฝึกวิชาชีพของเรือนจำโดยรวม(คาดหวังปัจจุบันและอนาคต) ในระดับมาก

2.1.3 โครงสร้างการบริหารงานองค์กร การกำหนดภารกิจหลักขององค์กร ให้เป็นหน่วยงานควบคุมและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังหญิงล้วนที่เป็นวัยทำงาน มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานภายในองค์กรที่มีลำดับการบังคับบัญชา กำหนดภารกิจความความรับผิดชอบของบุคลากรชัดเจน เข้าใจง่าย ปฏิบัติได้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน ของสุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ (2550: 120) ที่สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานองค์กรว่าประกอบด้วย การยอมรับและการสนับสนุนของฝ่ายบริหารองค์กรอย่างแท้จริงที่ช่วยให้นำไปปฏิบัติได้ในทุกระดับ ทัวทั้งองค์กร มีการระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน สามารถวัดได้ เข้าใจง่าย มีเหตุผล อธิบายได้ เป็นสิ่งที่สามารถทำให้บรรลุได้ และมีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่แน่นอน ในองค์กรมีการปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ ตามกำหนดที่วางไว้ ผู้บริหารองค์กรมีความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา และต้องถ่ายทอด ประสบการณ์เพื่อสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา เช่นเดียวกับสรุปปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรของศิริพร พงศ์ศิริโรจน์ (2543: 136-137) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย (1) ความตั้งใจของผู้บริหารที่จะมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อปัญหาที่มีอยู่ในองค์กร (2)ความเข้าใจของผู้บริหารเกี่ยวกับเรื่องแรงจูงใจในการทำงานของมนุษย์ (3)ทัศนคติของผู้บริหารเกี่ยวกับหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ผู้บริหารทุกคนต้องเตรียมการสำหรับการบริหารการเปลี่ยนแปลง (4) ความสามารถหลักขององค์กรใดองค์กรหนึ่งในการปรับปรุงและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารองค์กร (5) โครงสร้างขององค์กรต้องสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ โครงสร้างขององค์กรควรผูกผันตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ต้องปรับเปลี่ยนได้ตามข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากการประเมินผลการพัฒนาองค์กร (6) ระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในองค์กร มีการวางแผนหรือแม่แบบไว้ทั้งระบบและเป็นโครงการระยะยาวที่ต่อเนื่อง การกำหนดภารกิจหลักขององค์กรให้ควบคุมและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังหญิงล้วนที่เป็นวัยทำงานเพื่อคืนคนดีสู่สังคม การเลือกวิชาชีพ การนวดไทย มาฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังเป็นวิชาชีพที่มีความเหมาะสมกับเพศหญิงที่ต้องควบคุมและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง การศึกษาของปพิชญา อุปลัมภากุล และเจริญชัย เอกมาไพศาล (2561) ที่รายงานว่า ลูกค้ายินยอมใช้บริการหมอนวดหญิงมากกว่าหมอนวดชาย เป็นวิชาชีพที่สร้างรายได้ที่ดีให้ผู้หญิงและเป็นอาชีพที่ไม่จำกัดวุฒิการศึกษา ถึงแม้มีบางส่วนของผู้หญิงจะมองอาชีพหมอนวดไทยไปในทางไม่ดีจากภาพหารวมทางเพศ แต่หมอนวดหญิงก็ยังรู้สึกพึงพอใจในอาชีพหมอนวดแผนไทยเนื่องจากเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ดีรวมถึงมีความภูมิใจในอาชีพเพราะเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญ

2.2 ปัจจัยด้านกระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ประกอบด้วย

2.2.1 การคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรมจากความสมัครใจของผู้ต้องขังเอง เป็นอันดับแรกไม่มีการบังคับ ซึ่งจากการสำรวจความต้องการฝึกวิชาชีพของทัณฑสถาน พบว่าผู้ต้องขังมีความต้องการเรียนวิชาชีพการนวดไทยมากเป็นอันดับ 1 ในจำนวนวิชาชีพที่มีการจัดฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังทั้งหมดประมาณ 15 วิชาชีพ และเป็นวิชาชีพที่ตลาดแรงงานในพื้นที่มีความต้องการมากเป็นอันดับ 1 ด้วย (ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่, 2563) คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกดำเนินการเป็นไปตามเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด สร้างความพึงพอใจให้ผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังมีความเต็มใจและตั้งใจฝึกวิชาชีพ ซึ่งวิธีการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรมด้วยความสมัครใจนี้ สรรเพชร ฉิมวัตร (2554) ได้เขียนรายงานเป็นปัญหาและอุปสรรคของเรือนจำในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง ในการศึกษาเรื่อง บทบาทของเรือนจำในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง กรณีศึกษาเรือนจำกลางยะลา ว่าการที่เจ้าหน้าที่ขาดการดูแลเอาใจใส่ผู้ต้องขัง บีบบังคับให้ผู้ต้องขังทำงานทำให้ผู้ต้องขังเครียด การสุ่มเลือกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรมทำให้ผู้ต้องขังไม่เต็มใจจะฝึกวิชาชีพ สอดคล้องกับรายงานการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ของคงกระพันธ์ พลากุลมณฑล และคณะ (2560) ระบุข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง ว่าควรเลือกวิชาชีพฝึกให้ผู้ต้องขังในเรือนจำที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน

2.2.2 หลักสูตรการเรียนนวดไทย “เรือนพารังค์” จากการสัมภาษณ์ผู้พันโทซึ่งประกอบอาชีพให้บริการนวดไทยบอกว่าการนวดท่าต่าง ๆ จะมีความคล้ายคลึงไม่แตกต่างกันในแต่ละหลักสูตรขึ้นอยู่กับตัวผู้นวดเองว่าจะลงน้ำหนักการนวดในแต่ละจุดให้ผู้ใช้บริการได้เกิดความพึงพอใจมากน้อยอย่างไร แต่การตอบคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ให้ความคิดเห็นว่าหลักสูตรการเรียนนวดไทย “เรือนพารังค์” มีความโดดเด่นแตกต่างจากหลักสูตรการเรียนนวดไทยอื่นๆ ในเรื่องของการกำหนดระยะเวลาเรียนที่นานถึง 300 ชั่วโมง บทเรียนในหลักสูตร ความรู้ภาคทฤษฎีมีการเสริมความรู้ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม หลักการนวดเพื่อประกอบอาชีพ หลักการทำงานร่วมกับผู้อื่น จรรยาบรรณ “พนักงานนวด” เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้ต้องขังต้องได้รับการขัดเกลาทางสังคมตามทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Theories) ที่บรูมและเซลส์นิก (Broom and Selznick, 1973) ได้อธิบายไว้ 2 ความหมาย คือ ในแง่สังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรมและทำให้ บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในแง่ของแต่ละบุคคล การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนจากชีวอินทรีย์เป็นมนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ และปฏิบัติ ตามค่านิยม อุดมคติ และระดับความทะเยอทะยานได้ การขัดเกลาทางสังคมให้ผู้ต้องขังเป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้ต้องขังประสบความสำเร็จในการทำงานให้บริการนวดไทย โดยบทสัมภาษณ์ผู้อำนวยการทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ที่ให้ความคิดเห็นว่าการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังจะประสบ

ความสำเร็จได้ต้องมีขั้นตอนการจัดโปรแกรมปรับทัศนคติให้ผู้ต้องขังด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของวรรณภา ชำนาญเวช (2551) เรื่อง ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสินในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่าปัจจัยที่เป็นบุคลิกภาพการทำงานมีผลกับความสำเร็จในการทำงานมากกว่า ปัจจัยที่เป็นลักษณะทางประชากร ทั้งความสามารถทางสติปัญญา ทักษะการทำงานรายด้าน

หลักสูตรการเรียนนวดไทย “เรือนพารงค์” มีความรู้ภาคปฏิบัติที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทั้งวิธีการนวดเท้า การนวดตัว และมีการเสริมการนวดสปาด้วย ในเวลาเรียน 300 ชั่วโมง/หลักสูตร ผู้เรียนมีเวลาฝึกภาคปฏิบัตินานทำให้มีความชำนาญ ซึ่งผู้พันโทษจากทัศนสถานที่เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ก็บอกว่าเป็นหลักสูตรที่ทำให้มีความรู้แน่นกว่าการเรียนในหลักสูตรอื่นได้เรียนรู้ และฝึกหัดทำนวดหลายท่าเป็นเวลานานทำให้มีความมั่นใจที่จะให้บริการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของพสุนิต สารมาศ และคณะ (2551) ในเรื่อง ศึกษาหมอนวดแผนไทย : ผู้ให้บริการส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ ที่รายงานว่าการเข้าสู่อาชีพหมอนวดไทยจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี ที่เป็นความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุแห่งธาตุ ทฤษฎีเส้นสิบ และความรู้เกี่ยวกับสรีรวิทยาของร่างกาย และความรู้ภาคปฏิบัติจากการนวดสาดิตของครู และการฝึกหัดนวดกับเพื่อนในชั้นเรียน ความยากของการเรียนนวดอยู่ที่การจดจำท่าและเส้นหลัก ๆ ที่สำคัญของร่างกายในขณะที่มีเวลาเรียนค่อนข้างสั้น และการจะนวดได้ดีนั้นต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นประจำ และต้องมีจริยธรรมในวิชาชีพ

2.2.3 วิธีการฝึกสอน ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าผู้ต้องขังมีความคาดหวัง ในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยจากทัศนสถานสูงมาก โดยมีความคาดหวังที่จะได้มีวิชาชีพติดตัวออกไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวหลังพ้นโทษ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของคงกระพัน พลากุลมณฑล และคณะ (2560) ที่รายงานว่าผู้ต้องขังมีความคาดหวังในการฝึกวิชาชีพของเรือนจำโดยรวม(คาดหวังปัจจุบันและอนาคต) ในระดับมาก โดยปัจจัยมีที่ส่งผลต่อความคาดหวังโดยรวมคือ ความต้องการฝึกวิชาชีพและทัศนคติในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง

จากการรายงานปัญหาและอุปสรรคในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำของ สรรเพชร ฉิมวัตร (2554) ในการศึกษาบทบาทของเรือนจำในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง กรณีศึกษาเรือนจำกลางยะลา ว่าประกอบด้วย การแบ่งสัดส่วนเงินปันผลให้ผู้ต้องขังน้อย อุปกรณ์เครื่องมือในการฝึกวิชาชีพเก่า ล้าสมัย ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ขาดการดูแลเอาใจใส่ผู้ต้องขัง ปีบบังคับให้ผู้ต้องขังทำงานทำให้ผู้ต้องขังเครียด การสุ่มเลือกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังทำให้ผู้ต้องขังไม่เต็มใจจะฝึกวิชาชีพ แต่ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังที่ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ไม่พบปัญหาและอุปสรรค ดังกล่าวเพราะวิชาชีพ การนวดไทย ผู้ต้องขังมีความต้องการเรียนมากเป็นอันดับ 1 ของวิชาชีพที่มีการฝึกสอนให้ผู้ต้องขังในทัศนสถาน

การแบ่งสัดส่วนรายได้จากการให้บริการเป็นเงินปันผลให้ผู้ต้องขังดำเนินการด้วยความเป็นธรรมตามระเบียบที่กรมราชทัณฑ์กำหนด โดยส่วนหนึ่งมีการจัดสรรนำมาจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย มาพัฒนาการฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังอย่างอย่างเพียงพอและจัดฝึกอบรมได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องรองบประมาณจากรัฐบาล มีการฝึกอบรมผู้ต้องขังมีกำหนดโทษคงเหลือเป็นเวลานานให้เป็นครูพี่เลี้ยงมาฝึกสอนให้ผู้ต้องขัง ตามโครงการ “พี่สอนน้อง” สร้างความภาคภูมิใจให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูพี่เลี้ยง ลดค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าตอบแทนวิทยากรการฝึกอบรม เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการทำให้ง่าย (Simplicity) ในการทำงาน เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษมีการส่งต่อผู้ต้องขังเข้าทำงานในสถานประกอบการในพื้นที่ มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการ ใช้วิธีคิดอย่างองค์รวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจร โดยการแก้ปัญหาที่จุดเล็ก ๆ (Micro) ที่การประกอบอาชีพของตัวบุคคลคลที่เป็นผู้ต้องขังก่อน

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

ผลการศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิง เชียงใหม่สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การศึกษาบริบทของทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่เป็นหน่วยงานราชการ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ปัจจุบันตั้งอยู่ เลขที่ 142 ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 10 ไร่ 23.92 ตารางวา โดยเป็นพื้นที่ควบคุมผู้ต้องขังภายในทัณฑสถานจำนวน 8 ไร่ 3 งาน 78 ตารางวา มีอาคารสูง 5 ชั้น เป็นกำแพงเรือนจำไปในตัว 3 ด้าน จากทิศเหนือเชื่อมโยงมาทิศตะวันตกต่อเนื่องมาถึงทิศใต้ ส่วนทิศตะวันออกเป็นกำแพงคอนกรีตสูง 6 เมตร ตั้งอยู่ตรงข้ามกับศูนย์ราชการจังหวัด เชียงใหม่โดยมีถนนโชตนาตัดผ่านด้านหน้าทัณฑสถานอาณานิคม ทิศเหนือติดโรงเรียนบ้านพระนอน ทิศใต้ติดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และทิศตะวันออกติดชุมชนบ้านพระนอน และมีสถาน ฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง เรือนจำชั่วคราวกลางเวียงที่ตั้งอยู่เลขที่ 100 ถนนราชวิถี ตำบลศรีภูมิ อำเภอ เมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 2 งาน 92.18 ตารางวา อยู่ในความรับผิดชอบอีกหนึ่งแห่ง เปิด ดำเนินการตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 2/2542 ลงวันที่ 4 มกราคม 2542 และแยกการบริหารงานออกจากเรือนจำกลางเชียงใหม่ วันที่ 18 กรกฎาคม 2544 เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่มี ภารกิจหลัก คือ ควบคุมผู้ต้องขังหญิงล้วนที่คดีอยู่ระหว่างสอบสวน พิจารณา ถึงกำหนดโทษประหาร ชีวิต ตามคำสั่งของศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดฮอด ศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่ ศาลแขวงเชียง ดาว ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ และศาลคดีทุจริตประพฤติมิชอบภาค 5 มีอัตรา ความจุผู้ต้องขังได้มากที่สุด 3,583 คน มีโครงสร้างการบริหารงาน ที่มีผู้อำนวยการทัณฑสถานเป็น ผู้บริหารสูงสุด แบ่งการบริหารงานออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนปกครองผู้ต้องขัง และส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง นโยบายองค์กร มีการกำหนดวิสัยทัศน์องค์กร ว่า “ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่มี ประสิทธิภาพ ในการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดีสู่สังคม” และกำหนดพันธกิจ ว่า “ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ บำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤตินิสัยผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ”

2. การศึกษากระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทย

กระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ มีองค์ประกอบเกี่ยวข้อง 3 ส่วน ได้แก่

2.1 การคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรม มีบุคลากรเกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

2.1.1 เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ที่ปฏิบัติหน้าที่รับสมัครผู้ต้องขังเข้าฝึกอบรมจะตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นและนำรายชื่อเสนอคณะกรรมการจำแนกลักษณะของทัณฑสถานพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.1.2 ผู้ต้องขังหญิงที่เป็นกลุ่มเป้าหมายผลการศึกษา พบว่า ส่วนมากมีอายุระหว่าง 24-50 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช./ปวส.และอนุปริญญา ก่อนต้องโทษประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน มีมูลเหตุที่ตัดสินใจสมัครเข้ารับการฝึกวิชาชีพการนวดไทยเพราะต้องการนำไปประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวหลังพ้นโทษโดยมีความคิดความรู้สึก ในระดับมากว่าเป็นวิชาชีพที่สามารถใช้ประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้ และมีผลการตอบข้อสัมภาษณ์สอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกับการตอบแบบสอบถาม ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นว่าต้องการฝึกวิชาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพหาเงินเลี้ยงตัวเองและครอบครัวหลังพ้นโทษ

2.2. หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรม คือ หลักสูตร การนวดไทย “เรือนพารังค์” ที่ทัณฑสถานประยุกต์จากหลักสูตร การนวดไทยในราชสำนัก การนวดเชลยศักดิ์ การนวดหลักสูตรวัดโพธิ์และการนวดสปา ความโดดเด่นของท่านวดในหลักสูตร คือ การนวดที่ผู้นวดจะไม่เข้าไปใกล้ตัวผู้ให้บริการมากเกินไป เน้นการโยกลงน้ำหนักมากกว่าการใช้นิ้วกดที่รุนแรง จึงมีความนุ่มนวลกว่าการนวดแบบเชลยศักดิ์แต่จะมีการลงน้ำหนักมากกว่าการนวดแบบราชสำนัก การฝึกปฏิบัติท่านวดมีการดัดท่านวดที่เสี่ยงจะเป็นอันตรายแก่ผู้ให้บริการออกเน้นความปลอดภัยของผู้ให้บริการเป็นหลัก กำหนดเวลาการฝึกอบรม 300 ชั่วโมง ผู้เรียนได้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและได้ฝึกการปฏิบัติท่านวดเป็นเวลานานทำให้เกิดความชำนาญ

2.3 วิธีการฝึกอบรมใช้วิธีการ “พี่สอนน้อง” โดยทัณฑสถานแต่งตั้งผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรมที่มีกำหนดโทษคงเหลือสูงไม่เข้าเกณฑ์คัดออกมาให้บริการนอกทัณฑสถานเป็นครูพี่เลี้ยงฝึกสอนผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น จัดการฝึกอบรมปีละ 3 รุ่น จำนวน รุ่นละ 30 คน มีเจ้าหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลการสอนของครูพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด มีเกณฑ์ประเมินการจบหลักสูตรทั้งการสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทัณฑสถานมีสถานที่สำหรับจัดฝึกอบรม ภายในทัณฑสถานบนอาคาร ชั้น 3 พื้นที่เป็นลานกว้าง โลง มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการฝึกอบรมที่ทันสมัยและเพียงพอ และมีสถานฝึกวิชาชีพเรือนจำชั่วคราวกลางเวียงอยู่นอกทัณฑสถาน ที่มีการนำผู้ต้องขังออกมาฝึกวิชาชีพให้บริการนวดไทยแก่บุคคลทั่วไป และมีการส่งต่อผู้ต้องขังที่พ้นโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการในพื้นที่

3. ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ (ภาพที่ 6)

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ พบว่ากรมราชทัณฑ์ กำหนดเป้าหมายการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง คือ การฝึกอบรมวิชาชีพให้ผู้ต้องขังแล้วทำให้ผู้ต้องขังสามารถนำวิชาชีพที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปเป็นเครื่องมือทำมาหากินที่สุจริตหลังพ้นโทษได้ ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานให้อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์เมื่อ พ.ศ. 2516 ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ประกอบด้วย

3.1 ปัจจัยด้านบริบทขององค์กร

จากการศึกษาพบว่าบริบทของทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ที่เป็นปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง ประกอบด้วย (ภาพที่ 6)

3.1.1 ที่ตั้งขององค์กร การมีที่ตั้งสถานฝึกวิชาชีพเปิดให้บริการ นวดไทย อยู่ในจุดเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ทำให้มีนักท่องเที่ยวนิยมเข้าใช้บริการ นวดไทย ของผู้ต้องขังจำนวนมากสร้างรายได้ที่ดี เป็นการพัฒนาตามหลักภูมิสังคม

3.1.2 การมีภารกิจหลักควบคุมผู้ต้องขังหญิงล้วนและต้องพัฒนาแก้ไขคนกลุ่มนี้ให้สามารถออกมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคมได้อย่างปกติสุข ทำให้การเลือกวิชาชีพการนวดไทยซึ่งมีความเหมาะสมกับเพศหญิง มาฝึกสอนให้ผู้ต้องขังหญิงตามภารกิจหลักจึงมีความสอดคล้องกันทำให้ประสบความสำเร็จ

3.1.3 นโยบาย ผู้บริหารระดับกรมราชทัณฑ์มีการยอมรับและให้การสนับสนุนกำหนดนโยบายส่งเสริมให้เป็นเรือนจำเฉพาะทางด้านการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย (Thai massage Academy) ให้ผู้ต้องขัง พัฒนาขยายสู่โครงการ Give and Gain in Wall จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับสถานประกอบการในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่รับผู้พ้นโทษที่ผ่านการฝึกวิชาชีพเข้าทำงานทุกคน เป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ การแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม

3.1.4 มีโครงสร้างการบริหารงานบุคลากร ที่มีการกำหนดภารกิจหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับชัดเจน เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองผู้บริหารมีการรับฟังความคิดเห็นของทีมงานที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาและให้การสนับสนุน การปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่มีระเบียบวินัยควบคุมระบบมีความเป็นธรรมต่อผู้ต้องขังในการจ่ายเงินรางวัลปันผลจากการทำงาน ทำให้เกิดการพัฒนางาน

3.2 ปัจจัยด้านกระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง

ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่มีกระบวนการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในลักษณะที่เป็นองค์รวมรวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจร ประกอบด้วย (ภาพที่ 6)

3.2.1 มีการตั้งคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังคัดเลือกผู้ต้องขังที่สมัครใจเข้ารับการอบรมฝึกวิชาชีพ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 มีหลักสูตรการฝึกวิชาชีพการนวดไทย “เรือนพอำมรงค์” ที่ทัณฑสถานพัฒนาจัดทำเป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับใช้ฝึกอบรมให้ผู้ต้องขัง กำหนดเวลาเรียน 300 ชั่วโมง/หลักสูตร มีการออกไปประกาศนียบัตรให้ผู้เรียนเพื่อรับรองผ่านการฝึกอบรม

3.2.3 มีการฝึกอบรมด้วยวิธีการ “พี่สอนน้อง” ด้วยการฝึกผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นครูพี่เลี้ยงช่วยสอนผู้เรียน เปิดการฝึกอบรม 3 รุ่น/ปี

3.2.4 มีการนำผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วออกมาฝึกวิชาชีพให้บริการ ณ สถานฝึกวิชาชีพเรือนจำชั่วคราวกลางเวียง สร้างความมั่นใจให้ผู้ต้องขังในการให้บริการ สร้างรายได้ระหว่างถูกคุมขัง

3.2.5 มีการส่งต่อผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกวิชาชีพเข้าทำงานในสถานประกอบการหลังพ้นโทษและมีกระบวนการติดตามให้ความช่วยเหลือโดยศูนย์แคร์ ของทัณฑสถาน

ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ภาพที่ 6 ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขัง
ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในเรือนจำผู้บริหารกรมราชทัณฑ์มีความคิดเห็นว่าเป็นกระบวนการฝึกอบรมผู้ต้องขังต้องมีการจัดโปรแกรมปรับทัศนคติผู้ต้องขังให้มีความรู้สึกรักในงานหรืออาชีพที่ทำ สร้างทัศนคติในการประหยัดและเก็บออมเงินที่ได้จากการทำงาน ในกระบวนการนี้เรือนจำควรมีการฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังได้รู้จักการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน ส่วนการรู้จักดำเนินชีวิตบน ความพอดี พอประมาณ การมีเหตุผลที่ถูกต้องในการกระทำสิ่งใด ๆ ก็ตามในชีวิต และการรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชีวิต บนเงื่อนไขของการมีความรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และการมีคุณธรรมในชีวิต เพราะผู้ต้องขังจำนวนมากเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านในการประกอบอาชีพ แต่ยังขาดความพอดี พอประมาณ ในชีวิตและมักกระทำผิดกฎหมายโดยอ้างเหตุผลว่าต้องการ “เงิน” จำนวนมากในเวลาที่ยี่รวดเร็วเท่านั้น ขาดการสร้างภูมิคุ้มกันในชีวิต ใช้ชีวิตบนความประมาท และที่สำคัญ คือ มักจะบอกว่าไม่รู้ว่าการหาเงินด้วยวิธีการผิดกฎหมายได้เงินมาจำนวนมาก ด้วยการเข้าสู่กระบวนการค้ายาเสพติด เป็นการขาดคุณธรรมของชีวิต

2. วิธีการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังด้วยการนำผู้ต้องขังออกมาฝึกนอกเรือนจำสร้างรายได้ให้ผู้ต้องขังดังที่ได้ดำเนินการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ควรได้รับการส่งเสริมให้ดำเนินการที่หลากหลายวิชาชีพในทุกเรือนจำ ตามลักษณะภูมิสังคมของเรือนจำที่ตั้งอยู่ เพราะประเทศจะได้ไม่สูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นวัยทำงานโดยเปล่าประโยชน์ ทั้งนี้ ในเชิงนโยบายรัฐต้องมีการกำหนดมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดเหตุร้ายหรือความเสียหายในการบริหารโทษผู้ต้องขังด้วย เพราะกลุ่มประชากรผู้ต้องขังรัฐบาลต้องใช้งบประมาณซึ่งเป็นภาษีของประชาชนในการดูแลจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทยให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ มี 2 ปัจจัย คือ บริบทขององค์กร และกระบวนการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ให้ผู้ต้องขัง โดยกระบวนการฝึกวิชาชีพเป็นปัจจัยที่ทางทัณฑสถานทำให้มีขึ้น หรือทำให้เกิดขึ้นแล้วทำให้บรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ขององค์กร ในปัจจัยวิธีการสอน แบบ “ที่สอนน้อง” ควรได้รับการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงวิชาการ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร มีขั้นตอนวิธีการดำเนินการอย่างไรที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ดำเนินการได้ในระดับใด ดำเนินการในการฝึกวิชาชีพใดบ้าง เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังมีความคิดเห็นเป็นอย่างไรต่อวิธีการนี้

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์. 2555. **ย้อนอดีต -ประวัติการฝึกวิชาชีพและนิทรรศการผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://br.correct.go.th/br_wp/?p=694 (1 กันยายน 2562).
- _____ . 2562. **แผนปฏิบัติการราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ.2563-2565**. นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์.
- คงกระพัน พลากุลมณฑล, วิทยา เจริญศิริ และ สัญญา เคนาภูมิ. 2560. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม. น. 1467-1476. ใน **การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. วันที่ 20 มกราคม 2560 อาคาร 34 และอาคาร 15 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. 2557. **ทฤษฎีอาชญาวิทยา (หน่วยที่ 6): แนวการศึกษาชุดวิชา กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาขั้นสูง**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่. 2563. **บรรยายสรุปทัศนสถานหญิงเชียงใหม่**. เชียงใหม่: ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่.
- ธัญพร บัวทอง. 2561. "แม่" ผู้ให้ชีวิตแก่ผู้ต้องขังหญิงผ่านร้านนวด. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.bbc.com/thai/thailand-42594778> (7 มกราคม 2562).
- นัทธิต จิตสว่าง. 2560. **โลกหลังกำแพง ผู้ต้องขังหญิง มายาคติ ไทยติดอันดับ 4 ของโลก เหตุยาเสพติดรายย่อย**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://thaipublica.org/2017/04/tij-roid-27-4-2560/> (15 กันยายน 2562).
- นิตา ศิลารัตน์ และ วาสิตา บุญสาธิต. 2562. ปัจจัยและประโยชน์ในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานในองค์กร. **วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ**, 11(2), 90-115.
- บรรยงค์ พงษ์พานิช. 2560. **Good Life, Financially**. ใน **การประชุมประจำปีระดับนานาชาติ Sustainable Brands 2017 Bangkok หรือ SB'17 ไทยพับลิก้า**. 29- 30 พฤศจิกายน 2560 ณ เพลนารีฮอลล์ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์.
- ปพิชญา อุปลัมภากุล และ เจริญชัย เอกมาไพศาล. 2561. ภาพเหมารวมทางเพศของหมอนวดแผนไทยหญิง: กรณีศึกษาร้านนวดแผนไทย เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. **วารสารศิลปศาสตร์**, 18(2), 74-102.

- ผกาพันธ์ อรพินท์เงิน. 2555. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการนวดแผนไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560**. 2560. มหาสารคาม: ฝ่ายบริหารทั่วไป เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม.
- สุนิต สารมาศ, นราภรณ์ ชันธบุตร และอุบลวรรณ อยู่สุข. 2551. **รายงานการวิจัย เรื่อง ศึกษาหมอนวดแผนไทย : ผู้ให้บริการส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ยงศักดิ์ ต้นติปิฎก. 2559. **ตำราการนวดไทย**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2548. **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- วรรณภา ชำนาญเวช. 2551. **ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสิน ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล**. สารนิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. 2543. **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. 2547. **คู่มือประชาชนในการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สรรเพชร ฉิมวัตร. 2554. **บทบาทของเรือนจำในการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขัง กรณีศึกษาเรือนจำกลางยะลา**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). 2562. **หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.).
- สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ. 2550. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: จุฑาทอง.
- หทัยรัตน์ สิทธิโชค. 2553. **ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมตัดสินใจใช้บริการนวดแผนไทยแบบสปาที่ Health Land ในเขตกรุงเทพมหานคร**. การศึกษาเฉพาะบุคคลปริญญาโท. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อภิัญญา เวชชัย, วิไลภรณ์ โคตรบึงแก และ เสาวธาร โพธิ์กลัด. 2558. **ศึกษาสถานการณ์ความวิตด้านยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิงในมิติด้านจิตสังคม ฐานความผิด และผลที่ได้รับจากกระบวนการยุติธรรม**. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.

- อมรรัตน์ เหล่าบุญมา. 2550. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- อัจฉรา เขตถาวร. 2545. **รูปแบบการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- Broom, L. & Selznick, P. 1973. **Sociology. A text with adapted Readings. 5th ed.**
New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขออนุญาตเข้าทำการศึกษาวิชัย

ส่วนมาตการควบคุมผู้ต้องขัง เลขที่รับ <u>๒๑</u> วันที่ <u>02 ม.ค. 2563</u>		กรมราชทัณฑ์ เลขที่รับ <u>๒๘</u> วันที่ <u>2 - ม.ค. 2563</u>
---	---	---

ที่ อว ๒๔๒๐/๓๕๓๘

มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๖๓ หมู่ ๔ ตำบลหนองหาร
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
๕๐๒๔๐

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิจัย

เรียน อธิบดีกรมราชทัณฑ์

ด้วยนางสาวเยาวณา เชื้อเมืองพาน รหัส ๖๑๐๑๔๑๗๐๑๐ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีความประสงค์ จะขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิจัย เรื่อง "ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพการนวดไทย ให้ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่" โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย การสำรวจข้อมูลประวัติทัณฑสถานและสภาพพื้นที่ การสอบถามและสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร ผู้ต้องขัง และผู้ใช้บริการในสถานฝึกวิชาชีพ

เพื่อให้การทำวิจัยของนักศึกษาดังกล่าวได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยจึงขออนุญาตให้ นางสาวเยาวณา เชื้อเมืองพาน เข้าทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูล ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ในระหว่างวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓ โดยมหาวิทยาลัยมอบหมายให้ นางสาวเยาวณา เชื้อเมืองพาน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน โทรศัพท์ ๐๘ ๖๑๘๘ ๒๕๔๘ เป็นผู้ประสานรายละเอียดเพิ่มเติม

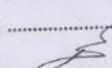
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ)
รักษาการแทนรองอธิการบดี ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

๒ ม.ค. ๖๓

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ
ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทรศัพท์ ๐ ๕๓๘๗ ๕๕๒๐-๔
โทรสาร ๐ ๕๓๔๙ ๘๑๓๓

☒ มค. <u>m</u>
☐ งานธุรการ
☐ แจ้งทราบทั่วกัน
☐ อื่นๆ .....
(ลงชื่อ)
ขอ.มค. <u>๖ Jan, 3m</u>

ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่
 เลขรับ 087
 วันที่ = 6 ส.ค. 2563
 เวลา 15.15

ที่ ยธ ๐๗๐๔.๑/ ๖๖
 ถึง ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่

กรมราชทัณฑ์ ขอส่งสำเนาหนังสือมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ อว ๖๙.๒๐/๓๕๓๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิจัย ณ ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่ มาเพื่อดำเนินการตามคำสั่งกรมราชทัณฑ์ ที่ ๑๘๐๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในการพิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยในเรือนจำและทัศนสถาน โดยในการพิจารณาอนุญาตให้ถือตามแนวทางที่จัดส่งมาพร้อมนี้ ผลเป็นประการใด ขอได้แจ้งให้มหาวิทยาลัยแม่โจ้ทราบด้วย

กองทัณฑ์วิทยา
 กลุ่มงานมาตรฐานการควบคุมผู้ต้องขัง
 โทร. ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๘๐
 โทรสาร ๐ ๒๙๖๗ ๒๔๐๙

นางสาวสุกัญญา พิงพา
Sukanya

(นางสาวสุกัญญา พิงพา)
 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

☐ ส่วนปกครองผู้ต้องขัง	☐ ฝ่าย.....
☐ ส่วนทัณฑนาฎผู้ต้องขัง	☐ ฝึกอบรม
☐ ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง	☒ ทัณฑ์
☐ ส่วนฝึกปฏิบัติ	☐ ราชทัณฑ์
☒ ฝ่ายบริหารทั่วไป	
☐ สถาบันอาชีวศึกษา	
☐ สถานกักขัง	
☐ สถานที่เพื่อการควบคุมตัว	

(นางอาจารย์ ศรีสุนทรวิ)
 ผู้อำนวยการทัศนสถานหญิงเชียงใหม่

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

แบบสอบถาม
มูลเหตุจูงใจในการสมัคร ฝึกวิชาชีพ การนวดไทย

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย “ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ของผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่” และผู้จัดทำขอขอบพระคุณในความกรุณาตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดตามความเป็นจริง

1.อายุ _____ ปี

2.สถานภาพการสมรส

☐ 1.โสด	☐ 2.สมรส
☐ 3.หย่าร้าง	☐ 4.หม้าย

3.ระดับการศึกษา

☐ 1.ไม่ได้เรียนหนังสือ	☐ 2. ประถมศึกษา
☐ 3.มัธยมต้น	☐ 4. มัธยมปลาย/ปวช./อนุปริญญา/ปวส.
☐ 5.ปริญญาตรี	☐ 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4.กำหนดโทษตามคำพิพากษา

☐ 1. ต่ำกว่า 3 ปี	☐ 2. 3 ปี - 4 ปี 11 เดือน
☐ 3. 5 ปี - 10 ปี	☐ 4. มากกว่า 10 ปี

5.กำหนดโทษเหลือจำคุกต่อ

☐ 1. ต่ำกว่า 6 เดือน	☐ 2. 6 เดือน ถึง 1 ปี
☐ 3. มากกว่า 1 ปี - 3 ปี	☐ 4. มากกว่า 3 ปี

6. อาชีพเดิมของท่าน

☐ 1.นักเรียน/ นิสิต / นักศึกษา	☐ 2.รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ 3.ค้าขาย / ประกอบอาชีพส่วนตัว	☐ 4.พนักงานบริษัทเอกชน
☐ 5.แม่บ้าน	☐ 6.ว่างงาน
☐ 7.ผู้ใช้แรงงาน / รับจ้างทั่วไป	

ตอนที่ 2: มุลเหตุจูงใจในการฝึกวิชาชีพการนวดไทย

1. สาเหตุที่ท่านตัดสินใจเข้ารับการฝึกอบรม การนวดไทย (เลือกได้หลายข้อ กรุณาใส่หมายเลขเรียงลำดับ จากความสำคัญ 1 2 3....)

- ประกอบเป็นอาชีพหลัก ประกอบเป็นอาชีพเสริม
 มีความสนใจ อยากรู้ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ในทัศนสถาน

- อยากออกไปให้บริการนอกทัศนสถาน มีเพื่อนชวนให้มาเรียน
 ต้องการความรู้/ ทักษะเพิ่มเติมเพราะเคยฝึกมาบ้างแล้ว ต้องการใบ

ประกาศนียบัตรเพื่อรับประโยชน์ในทัศนสถาน

- ต้องการเป็นวิชาชีพติดตัวในอนาคต
 อื่น ๆ ระบุ.....

2. ความคิดเห็นต่อวิชาชีพ การนวดไทย

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลขตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ลำดับ	รายการ	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	เป็นวิชาชีพที่ทำให้มีรายได้ระหว่างถูกคุมขังในทัศนสถาน			
2.	ใช้ประกอบอาชีพหาเงินเลี้ยงครอบครัวหลังพ้นโทษได้			
3.	เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับความเป็นเพศหญิงและสังคมไทย			
4.	คนส่วนใหญ่ยังมองอาชีพการนวดไทยด้านลบ			
5.	หมอนวดไทยจำนวนหนึ่งใช้วิชาชีพการนวดไปในด้านลบ			
6.	ทางกฎหมายยังเป็นอาชีพที่กีดกันผู้พ้นโทษ			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง กองงานนวดไทยทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย “ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ของผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่” และผู้จัดทำขอขอบพระคุณในความกรุณา ตอบข้อสัมภาษณ์

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....ต้องโทษ คดี ..... กำหนดโทษคงเหลือ.....ปี ปัจจุบันอายุ.....ปี

ตอนที่ 2: ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

คำถาม : ท่านทำหน้าที่อะไรในกองงานนวดไทย ทำมาเป็นระยะเวลาเท่าไร

คำตอบ:

คำถาม: ท่านเคยผ่านการเรียนนวดไทยหลักสูตรอะไรบ้าง จากที่ไหนและคิดว่าหลักสูตร “เรือนพธำรงค์” แตกต่างจากหลักสูตรอื่นหรือไม่อย่างไร

คำตอบ:

คำถาม: ท่านมีเป้าหมายในการสมัครเรียนนวดไทยเพื่ออะไร

คำตอบ:

คำถาม : ก่อนถูกจับท่านประกอบอาชีพอะไรมาก่อน

คำตอบ :

คำถาม: ท่านมีแรงบันดาลใจหรือมีใครเป็นต้นแบบในการสมัครเข้ารับการฝึกวิชาชีพการนวดไทยหรือไม่

คำตอบ:

คำถาม: ท่านคิดว่าทัณฑสถานควรมีนโยบายการฝึกวิชาชีพการนวดไทยให้ความช่วยเหลือแก่นักโทษอย่างไร

คำตอบ:

แบบสัมภาษณ์ผู้พันโทชจากทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ประกอบอาชีพให้บริการนวดไทย

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย “ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ของผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่” และผู้จัดทำขอขอบพระคุณในความกรุณาตอบข้อสัมภาษณ์

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....เคยต้องโทษ คดี.....กำหนดโทษ.....ปี พันโทชมาแล้ว.....ปี ปัจจุบันอายุ.....ปี

ตอนที่ 2: ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร การฝึกวิชาชีพ การนวดไทย “เรือนพธำรงค์”

คำถาม : ท่านเคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการนวดไทยในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่หรือไม่ เรียนหลักสูตรอะไร

คำตอบ:

คำถาม: ท่านได้เคยรับการคัดเลือกออกมาให้บริการนอกทัณฑสถานระหว่างถูกคุมขังหรือไม่

คำตอบ

คำถาม: พันโทชแล้วเข้าทำงานที่นี่เลยหรือทำงานอื่นก่อน

คำตอบ:

คำถาม : ท่านเห็นว่าหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพธำรงค์” มีจุดเด่นหรือข้อดีที่แตกต่างจากหลักสูตรการนวดอื่นอย่างไร

คำตอบ :

คำถาม : ท่านคิดว่าการที่ลูกค้าเลือกใช้บริการนวดของท่านเพราะอะไร

คำตอบ :

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารทัศนสถานหญิงเชียงใหม่

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย “ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ของผู้ต้องขังในทัศนสถานหญิงเชียงใหม่” และผู้จัดทำขอขอบพระคุณในความกรุณา ตอบข้อสัมภาษณ์

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....ตำแหน่ง.....อายุ.....ปี อายุราชการ
.....ปี ปฏิบัติหน้าที่..... ระดับการศึกษา.....

ตอนที่ 2: แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย

1. นโยบายการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังในภาพรวมเป็นอย่างไร (เป้าหมายจำนวนผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึก วิชาชีพการนวดไทย, การพัฒนาบุคลากรเจ้าหน้าที่, การวางนโยบายการให้บริการ, การขยายพื้นที่ ให้บริการ)
2. ความคิดเห็นต่อนโยบายการฝึกวิชาชีพกรมราชทัณฑ์ ว่ามีจุดแข็งหรือจุดอ่อนอย่างไร
3. ท่านคิดว่านโยบายการฝึกวิชาชีพของกรมราชทัณฑ์ควรได้รับการแก้ไขด้านใดบ้าง
4. การบริหารจัดการสถานฝึกวิชาชีพกลางเวียงจะใช้อะไรเป็นจุดเด่นเพื่อให้เป็นที่สนใจผู้มาใช้ บริการ (สถานที่, คุณภาพบริการหรือสถานภาพที่แตกต่างจากร้านอื่นในการเป็นการให้โอกาส ผู้กระทำผิด)

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ควบคุมการฝึกวิชาชีพ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัย “ปัจจัยความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย ของผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่” และผู้จัดทำขอขอบพระคุณในความกรุณาตอบข้อสัมภาษณ์

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....ตำแหน่ง.....อายุ.....ปี อายุราชการ.....ปี.
 ปฏิบัติหน้าที่.....ระดับการศึกษา.....

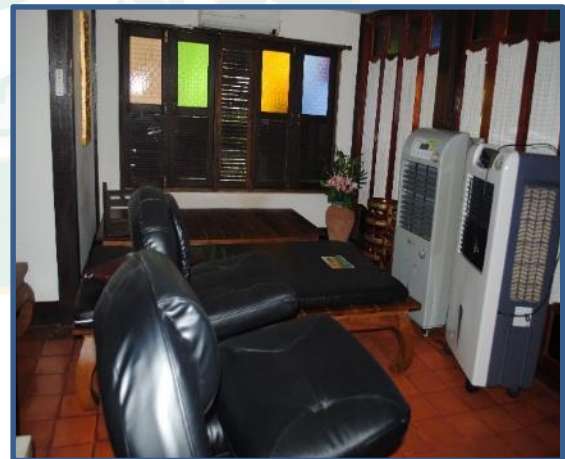
ตอนที่ 2: แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ในการฝึกวิชาชีพ การนวดไทย

1. ทัณฑสถานมีขั้นตอนการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกวิชาชีพอย่างไร.....มีเกณฑ์การคัดเลือกอะไรบ้าง.....วิธีการจูงใจเข้ารับการฝึกวิชาชีพอย่างไรบ้าง.....
 หลักสูตรการฝึกวิชาชีพการนวดไทยใช้หลักสูตรใด.....เกณฑ์การคัดเลือกผู้ต้องขังออกไปให้บริการนอกเรือนจำมีเกณฑ์อะไรบ้าง.....
2. ท่านคิดว่าหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพธำรงค์” มีความแตกต่างจากหลักสูตรการนวดอื่นหรือไม่ และมีความโดดเด่นกว่าหลักสูตรอื่นอย่างไรบ้าง
3. มีวิธีการบริหารจัดการสถานฝึกวิชาชีพ.(การคิดค่าบริการ,การประชาสัมพันธ์,การจัดหน้าที่ให้บริการ,การจ่ายเงินรางวัลให้ผู้ต้องขังฯ).....
4. การอบรมผู้ต้องขังในการให้บริการ (กิริยามารยาท ,ความรู้การให้บริการ,เทคนิควิธีการทำให้ลูกค้าประทับใจ) .....
5. การหาแหล่งงานไว้รองรับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ.....
6. คิดว่าสิ่งใดคือปัจจัยความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพการนวดไทย.....

ภาคผนวก ค

ภาพถ่ายที่ได้ดำเนินการกิจกรรมในการศึกษาวิจัย

ภาพผนวกที่ 1 พื้นที่สถานฝึกวิชาชีพเรือนจำชั่วคราวกลางเวียง

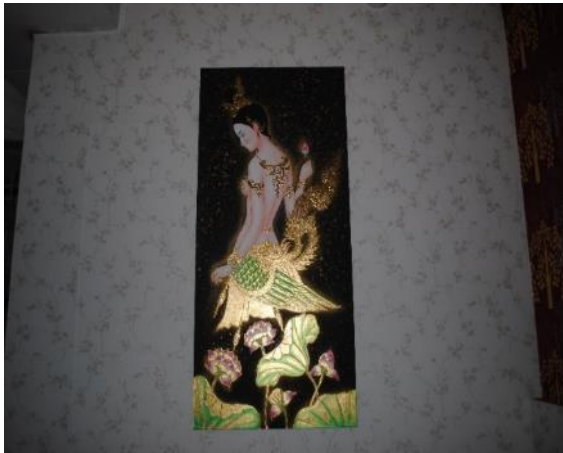

ภาพผนวกที่ 2 ลักษณะภายในห้องให้บริการนวด และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง ณ สถานฝึกวิชาชีพเรือนจำชั่วคราวกลางเวียง

ภาพผนวกที่ 3 พื้นที่จากภายนอกและเข้าไปภายในสำหรับนักท่องเที่ยวจะเข้าไปใช้บริการวิชาชีพการนวดไทยในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ภาพผนวกที่ 4 บริเวณห้องให้บริการนวดไทยภายในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่และการดำเนินการ
กิจกรรมตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ภาพผนวกที่ 5 การจำแนกผู้ต้องขังเข้ารับการฝึกอบรม การฝึกสอนวิชาชีพการนวดไทยให้ผู้ต้องขัง และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการฝึกสอนในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่

ทำบันทึกข้อตกลงร่วมในการรับผู้พันโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการ

ภาพผนวกที่ 6 ทำบันทึกข้อตกลงร่วมในการรับผู้พันโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการ

การฝึกวิชาชีพการนวดไทย ณ เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง

ภาพผนวกที่ 7 การฝึกวิชาชีพการนวดไทย ณ เรือนจำชั่วคราวกลางเวียง

สถานที่และการให้บริการนวดไทยภายในทัณฑสถาน

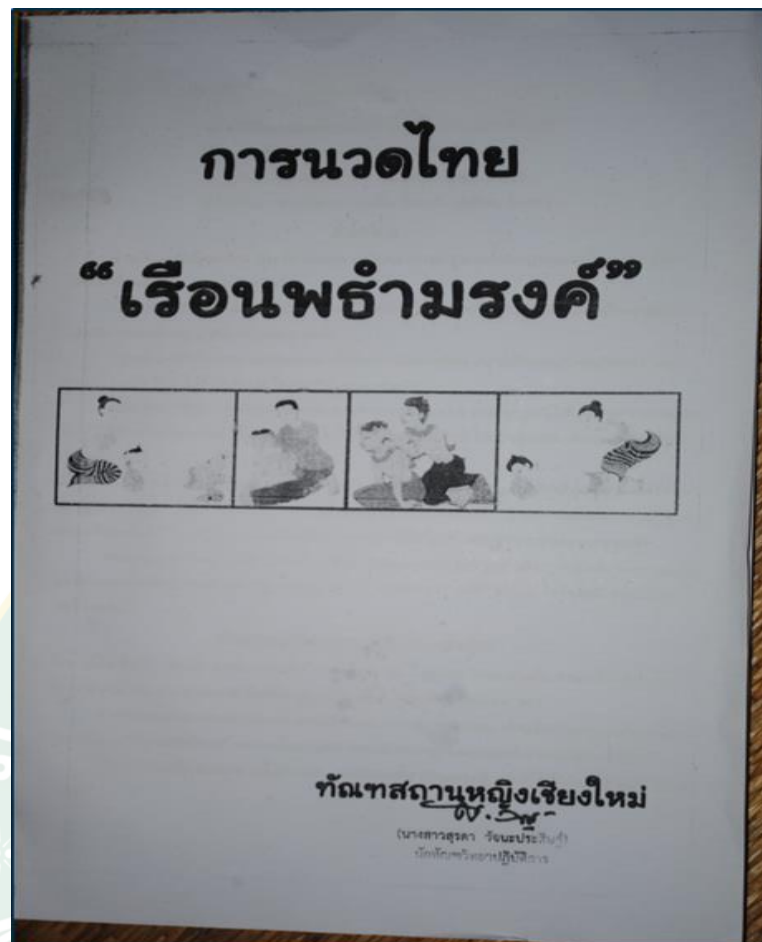
ภาพผนวกที่ 8 สถานที่และการให้บริการนวดไทยภายในทัณฑสถาน

ภาคผนวก ง

สรุปเนื้อหาหลักสูตรการนวดไทย “เรือนพธำมรงค์”
ทัศนสถานหญิงเชียงใหม่

เนื้อหาภายในหลักสูตรผู้วิจัยแบ่งเป็นกลุ่มวิชาความรู้ ดังนี้

1. กลุ่มความรู้ในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับการนวดไทย เนื้อหาประกอบด้วย คำไหว้พระ คำไหว้ครู คำกล่าวบูชาพระบรมครูชีวกโกมารภัจจ์ คาถาก่อนนวด ก่อนจับมือใคร ป้องกันไม่ให้ธาตุในตัวเขาเข้าสู่ตัวเรา หลักในการศึกษาการนวดไทย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และจรรยาบรรณของการเป็นผู้เชี่ยวชาญ
2. ความเป็นมาของการนวดไทย เนื้อหาประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของการนวดไทย ประเภทของการนวด และประวัติพ่อปู่ “ชีวกโกมารภัจจ์”
3. กายบริหารแบบไทย ฤๅษีตัดตน เนื้อหาประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของท่ากายบริหาร ประโยชน์ของการบริหารร่างกายในท่าฤๅษีตัดตนการฝึกกลมหายใจ การคัดเลือกท่าฤๅษีตัดตนพื้นฐาน 15 ท่า จาก 127 ท่า มาใช้ในการนวดไทย

4. เส้นประสาทสืบในทางการแพทย์แผนไทย เนื้อหาประกอบด้วย

ลักษณะและคุณลักษณะเส้นประสาทต่างๆ ในร่างกายมนุษย์ตามหลักการแพทย์แผนไทยที่รับอิทธิพลมาจากการแพทย์อินเดีย เส้นต่างๆในร่างกายมนุษย์จะเกี่ยวข้องกับระบบเลือดและลมมีทั้งหมด 72,000 เส้น แต่มีเส้นประสาททั้งหมด 10 เส้น ที่มีความสัมพันธ์กับสมดุลในร่างกายมนุษย์

5. ความรู้เกี่ยวกับกายวิภาคศาสตร์ และสรีระวิทยา เนื้อหาประกอบด้วย

เป็นการเขียนถึงกายวิภาคศาสตร์แบบแพทย์แผนไทยที่มีความเชื่อในตามหลักคำสอนของศาสนาพุทธที่ว่า ชีวิต คือ ชั้น 5 มีความเกี่ยวข้องกับธาตุต่าง ๆ และความรู้กายวิภาคศาสตร์และสรีระวิทยาตามหลักวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการนวด ทั้งหมด 6 ระบบ คือ (1) ผิวหนัง (2) กระดูก และข้อต่อ (3) กล้ามเนื้อ (4) เส้นประสาท (5) ระบบไหลเวียนโลหิตและน้ำเหลือง (6) ระบบหายใจ

6. ความรู้ข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพบริการนวดไทย เนื้อหาประกอบด้วย

ข้อห้ามข้อควรระวังในการนวดร่างกายมนุษย์ 17 จุดอันตราย จรรยาบรรณของ หมอนวด 12 ประการ คุณธรรมที่ควรประพฤติ ปฏิบัติ 10 ประการ ศีล 3 ข้อของหมอนวด มารยาท 14 ประการของหมอนวด และกำหนดระยะเวลาการนวดตามจุดต่าง ๆ ของร่างกาย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวเยาวณา	เชื้อเมืองพาน
เกิดเมื่อ	31 มกราคม	2510
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2549	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
	พ.ศ. 2534	วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
	พ.ศ. 2538-2544	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ (ด้านการเกษตร) 3 เรือนจำอำเภอฝาง
	พ.ศ. 2545-2548	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ (ด้านการเกษตร) 5 ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2549-2550	เจ้าหน้าที่บริหารงานราชทัณฑ์ 6 เรือนจำอำเภอเกาะสมุย
	พ.ศ. 2551-25562	นักทัณฑวิทยาชำนาญการ เรือนจำอำเภอฝาง
	พ.ศ. 2563 - ปัจจุบัน	นักทัณฑวิทยาชำนาญการพิเศษ เรือนจำกลางเชียงราย